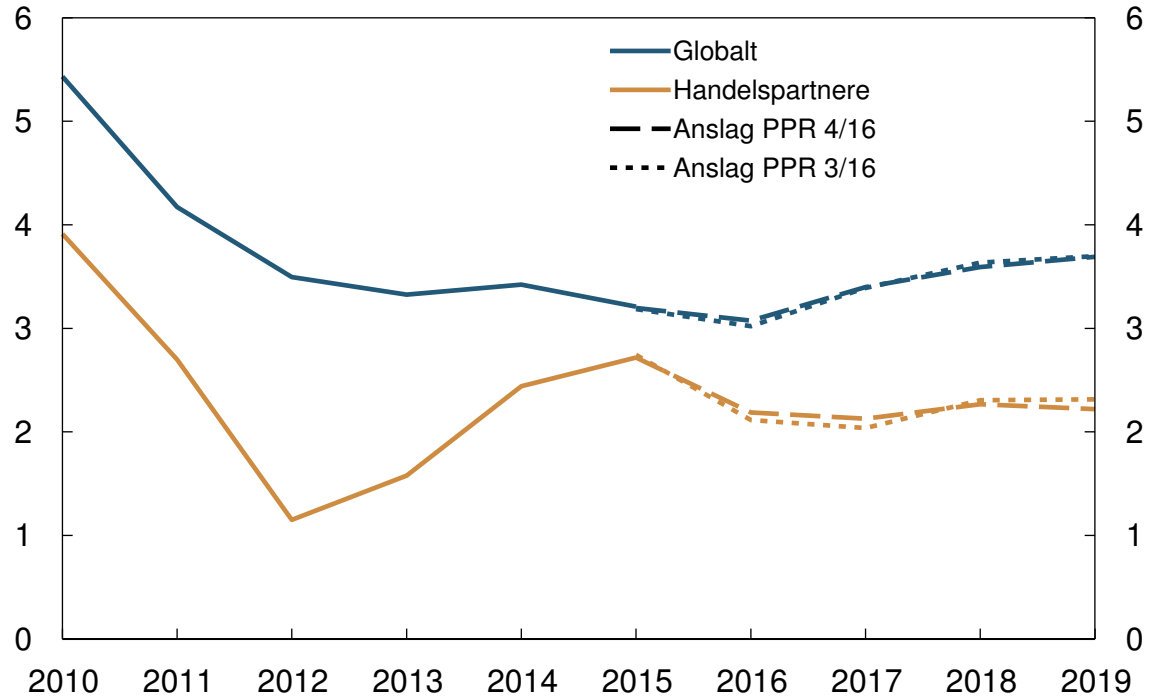

Figur 1.1 BNP globalt¹⁾ og hos handelspartnerne²⁾.
Volum. Årsvekst. Prosent. 2010 – 2019³⁾

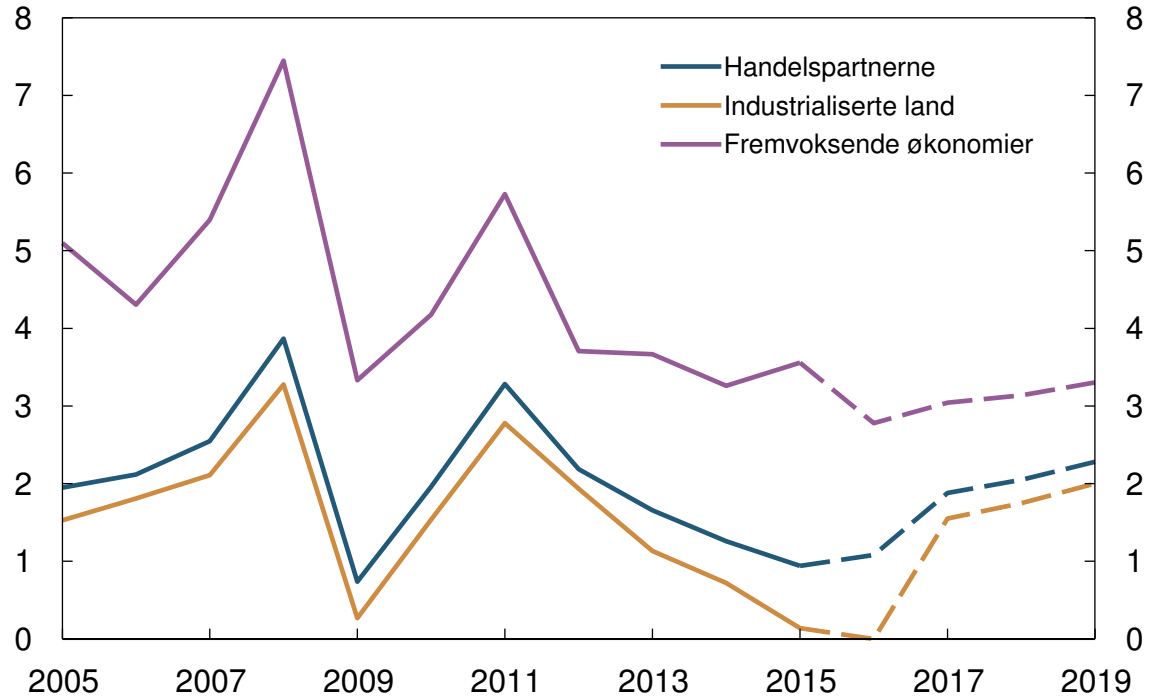
1) Kjøpekraftsjusterte BNP-vekter.

2) Eksportvekter.

3) Anslag for 2016 – 2019 (stiplet).

Kilder: IMF, Thomson Reuters og Norges Bank

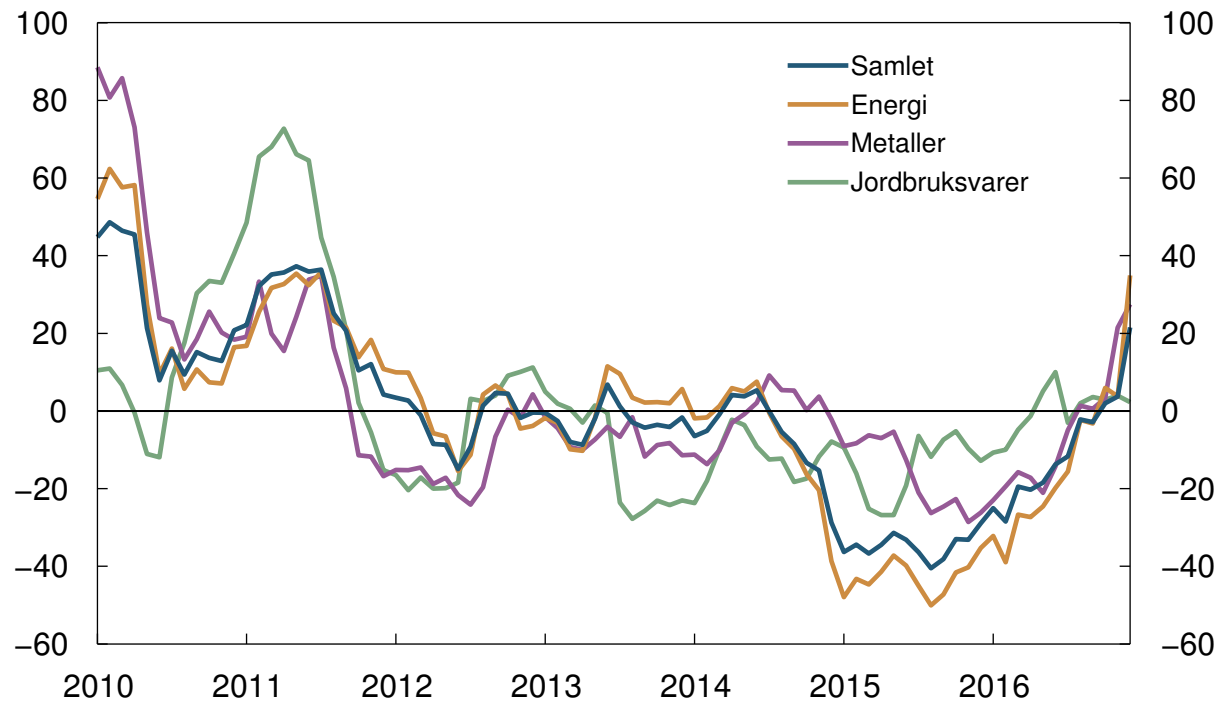
Figur 1.2 KPI hos handelspartnerne. Importvekter.
Årsvekst. Prosent. 2005 – 2019¹⁾

1) Anslag for 2016 – 2019 (stiplet).

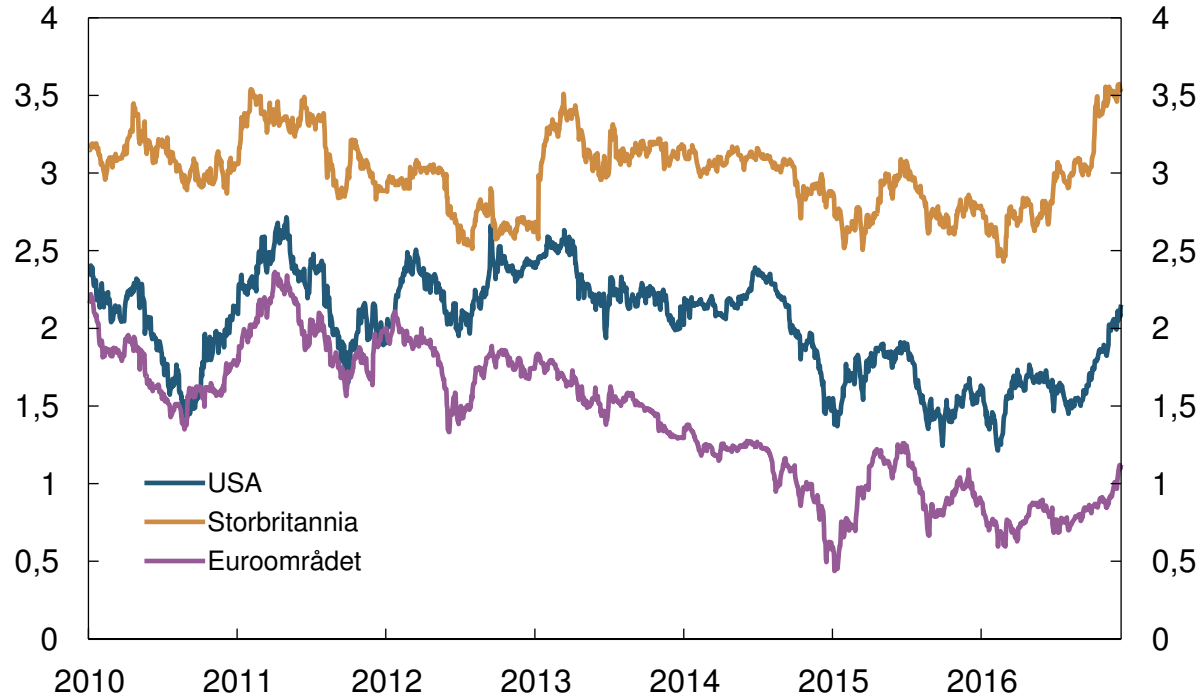
Kilder: Statistisk sentralbyrå, Thomson Reuters og Norges Bank

Figur 1.3 Råvarepriser. USD. Tolvmånedersvekst. Prosent.
Januar 2010 – desember 2016 ¹⁾

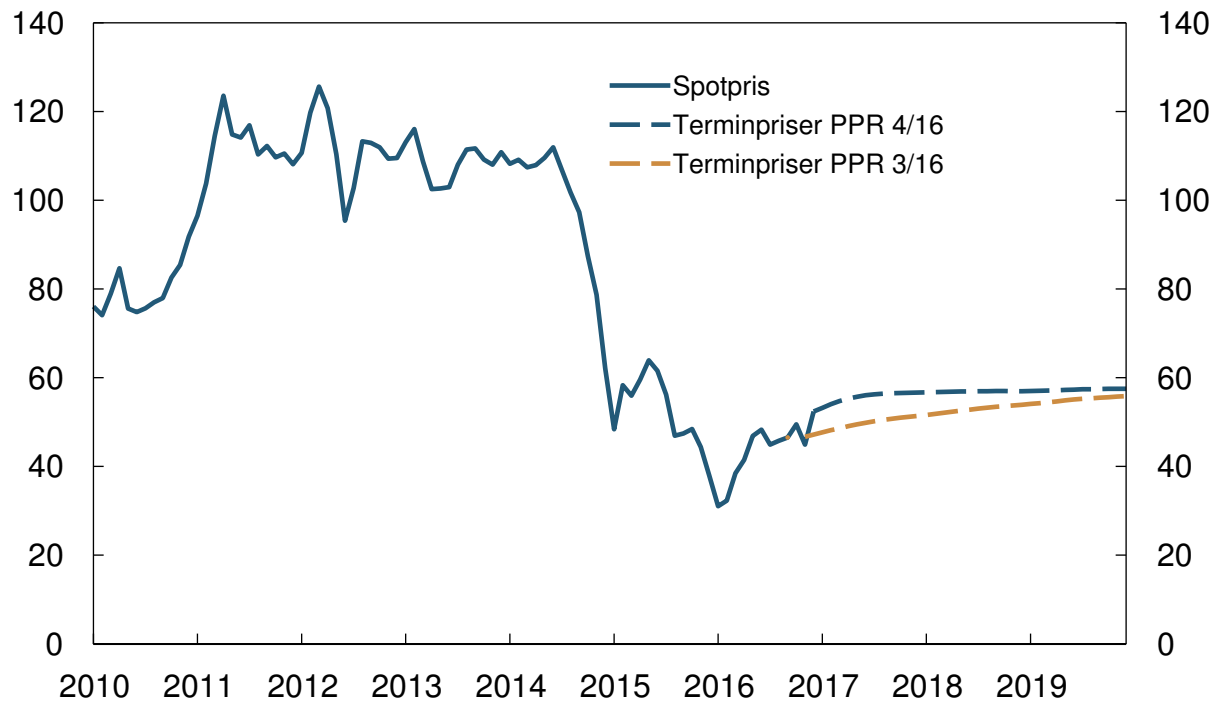
1) Råvarepriser for desember 2016 er gjennomsnitt av dagstall i perioden 1. – 9. desember.
Kilde: Thomson Reuters

Figur 1.4 Markedsbaserte inflasjonsforventninger fem år fram.¹⁾
Prosent. 4. januar 2010 – 9. desember 2016

1) Femårs inflasjonsswapper.
Kilder: Bloomberg og Thomson Reuters

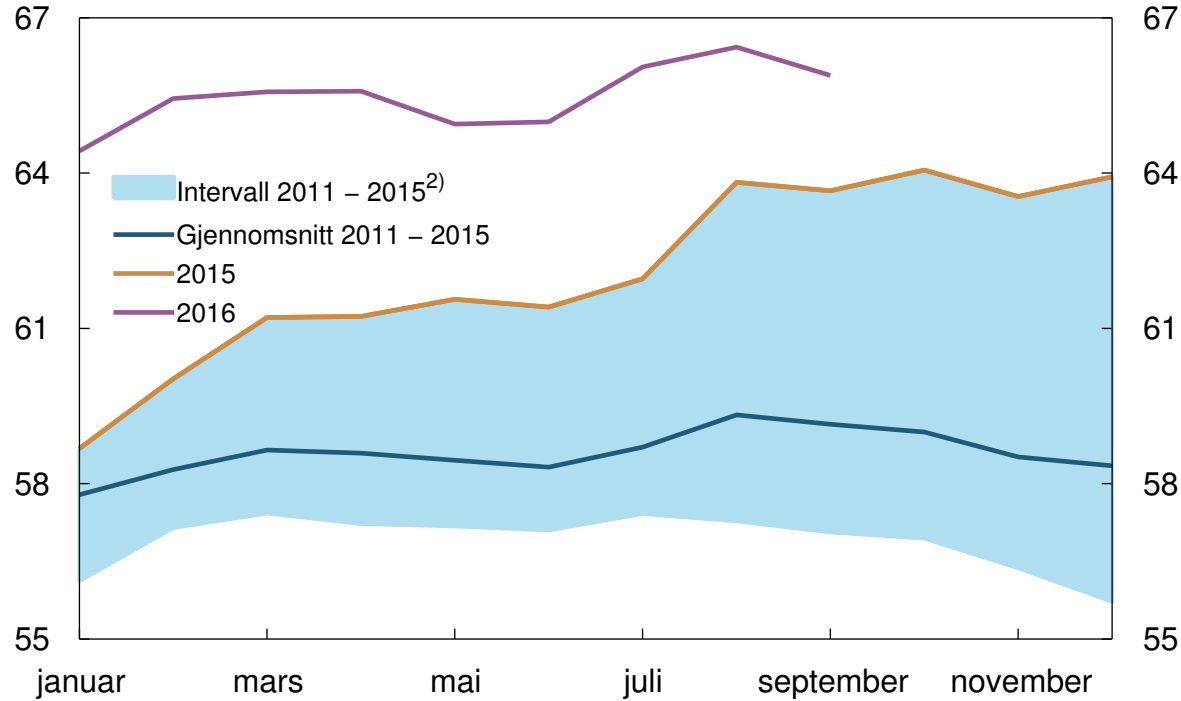
Figur 1.5 Spot- og terminpriser på råolje. USD per fat.
Januar 2010 – desember 2019 ¹⁾

1) For terminpriser (stiplet) vises gjennomsnittet av terminprisene i perioden 12. – 16. september 2016 for PPR 3/16 og 5. – 9. desember 2016 for PPR 4/16.

Kilde: Thomson Reuters

Figur 1.6 Oljelagre i OECD-landene. Samlede oljelagre i industrien målt i antall dagers forbruk.¹⁾ Januar 2011 – september 2016

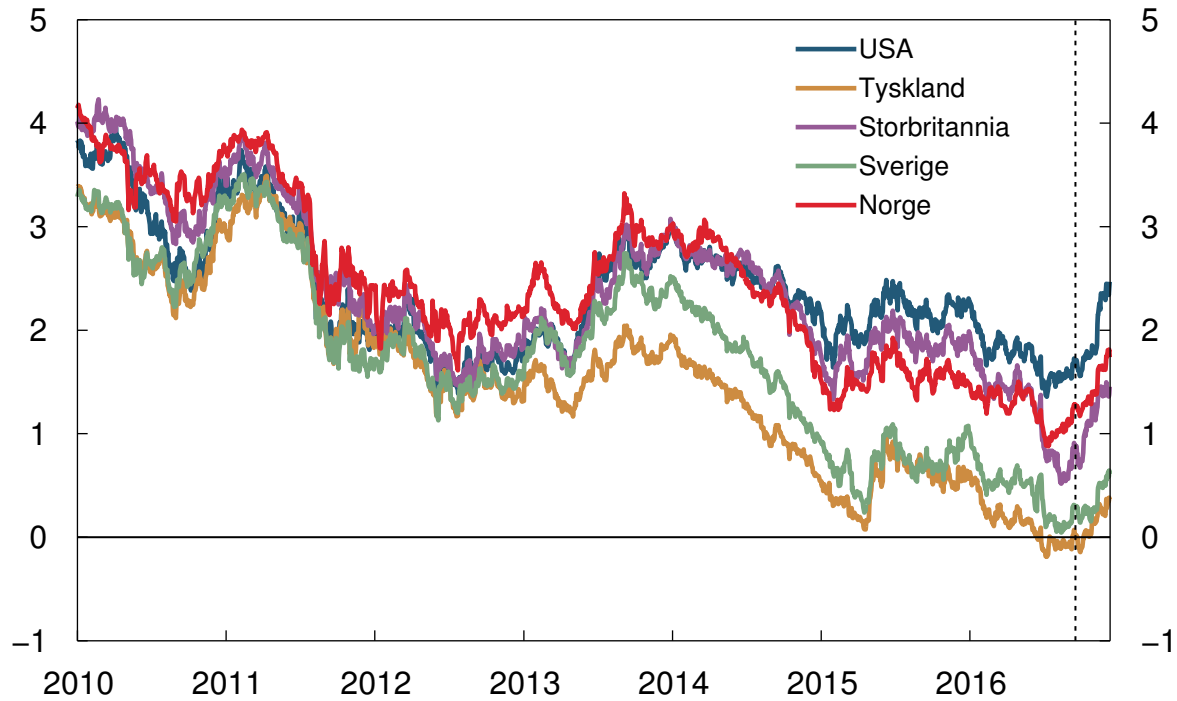

1) Antall dagers forbruk er beregnet ved gjennomsnittlig forventet etterspørsel over de neste tre månedene.

2) Blått bånd viser intervallet mellom høyeste og laveste nivå i perioden 2011 – 2015.

Kilder: IEA og Norges Bank

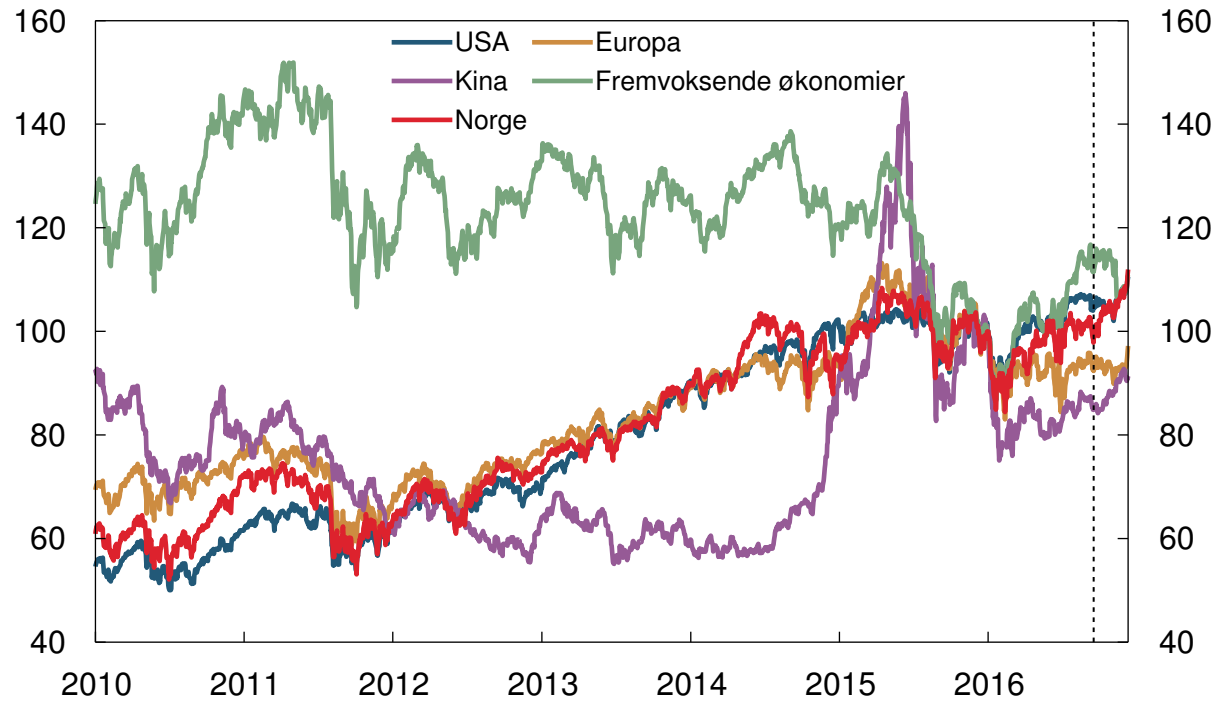
Figur 1.7 Renter på tiårs statsobligasjoner.
Prosent. 1. januar 2010 – 9. desember 2016¹⁾

1) PPR 3/16 var basert på informasjon til og med 16. september 2016, markert ved vertikal linje.
Kilde: Bloomberg

Figur 1.8 Utvalgte aksjekursindekser.

Januar 2016 = 100. 1. januar 2010 – 9. desember 2016¹⁾

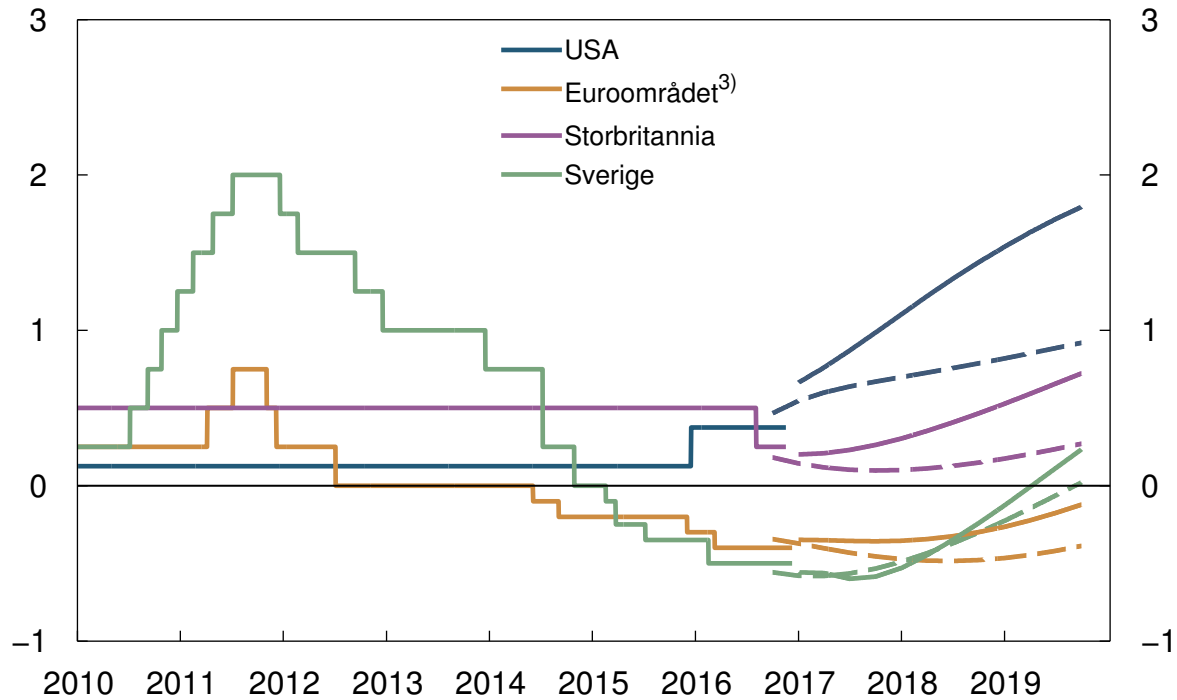

1) PPR 3/16 var basert på informasjon til og med 16. september 2016, markert ved vertikal linje.

Kilde: Bloomberg

Figur 1.9 Styringsrenter og beregnede terminrenter¹⁾.
 Prosent. 1. januar 2010 – 31. desember 2019²⁾

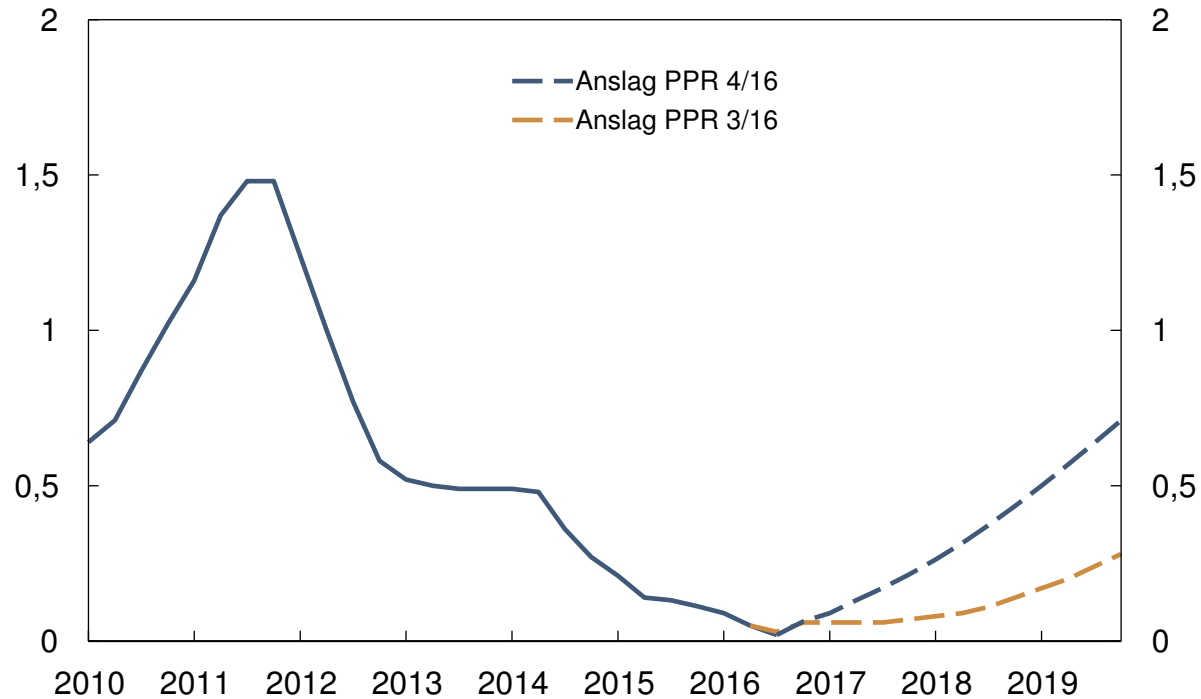
1) Beregnede terminrenter per 16. september 2016 (stiplet). Terminrenter per 9. desember 2016 (heltrukken).
 Terminrentene er basert på Overnight Index Swap (OIS)-renter.

2) Dagstall fra 1. januar 2010 og kvartalstall fra 1. januar 2017.

3) ESBIs innskuddsrente. Eonia fra 4. kv. 2016.

Kilder: Bloomberg, Thomson Reuters og Norges Bank

Figur 1.10 Tremåneders pengemarkedsrenter hos handelspartnerne.¹⁾
Prosent. 1. kv. 2010 – 4. kv. 2019²⁾

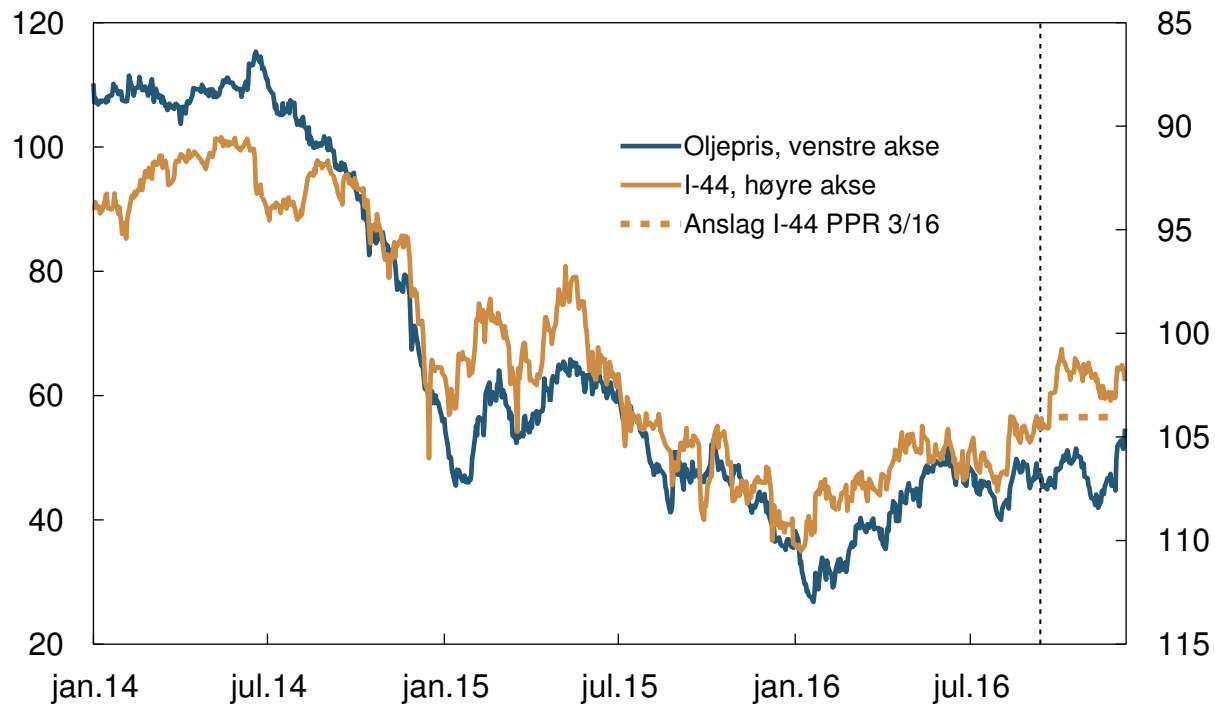

1) Aggregatet for handelspartnernes renter er beskrevet i *Norges Bank Memo 2/2015*.

2) Stiplede blå og oransje linjer viser terminrenter henholdsvis per 9. desember 2016 og 16. september 2016.

Kilder: Thomson Reuters og Norges Bank

Figur 1.11 Oljepris¹⁾ og importveid valutakursindeks (I-44)²⁾.
1. januar 2014 – 9. desember 2016³⁾

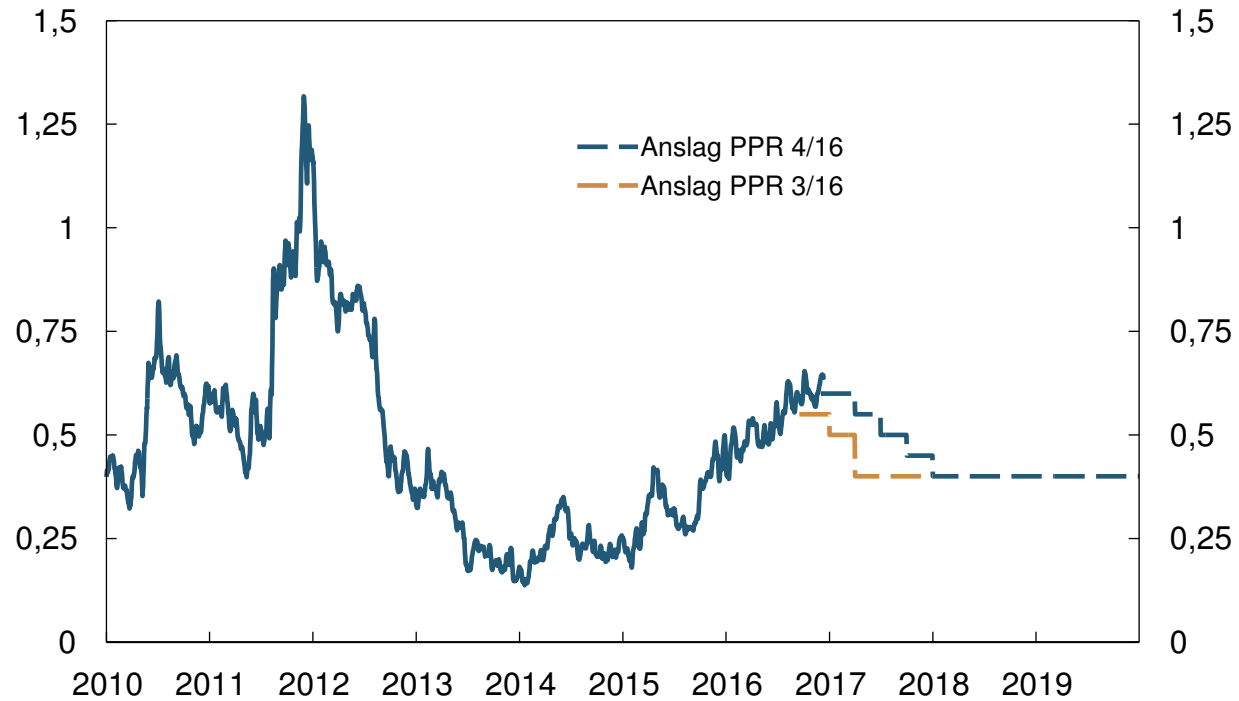
1) Brent blend. USD per fat.

2) Stigende kurve betyr sterkere kurs.

3) PPR 3/16 var basert på informasjon til og med 16. september 2016, markert ved vertikal linje.

Kilder: Thomson Reuters og Norges Bank

Figur 1.12 Påslag i tremåneders pengemarkedsrente.¹⁾ Fem dagers glidende gjennomsnitt. Prosentenheter. 1. januar 2010 – 31. desember 2019²⁾

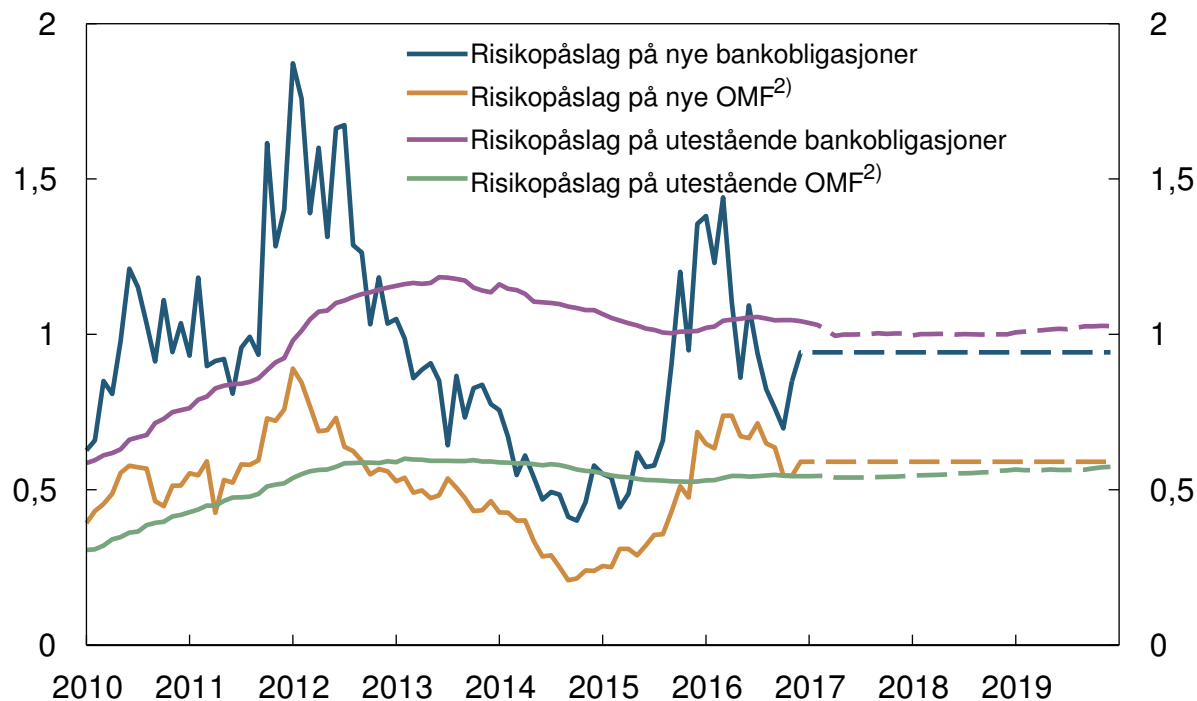

1) Norges Banks anslag på differansen mellom tremåneders pengemarkedsrente og forventet styringsrente.

2) Anslag for 4. kv. 2016 – 4. kv. 2019 (stiplet).

Kilder: Thomson Reuters og Norges Bank

Figur 1.13 Gjennomsnittlig risikopåslag på ny og utestående obligasjonsgjeld for norske banker. Påslag over tremåneders pengemarkedsrente. Prosentenheter. Januar 2010 – desember 2019¹⁾

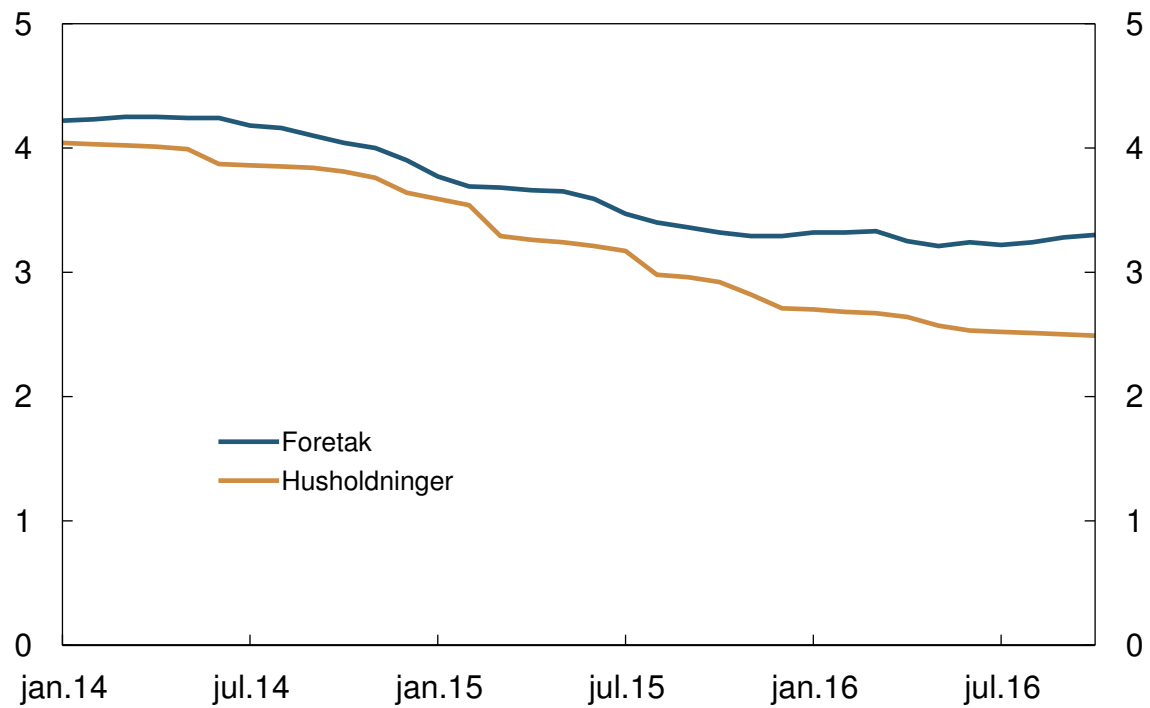

1) Anslag for desember 2016 – desember 2019 (stiplet).

2) Obligasjoner med fortrinnsrett.

Kilder: Bloomberg, DNB Markets, Stamdata og Norges Bank

Figur 1.14 Utlånsrenter¹⁾ til ikke-finansielle foretak og husholdninger²⁾.
Prosent. Januar 2014 – oktober 2016

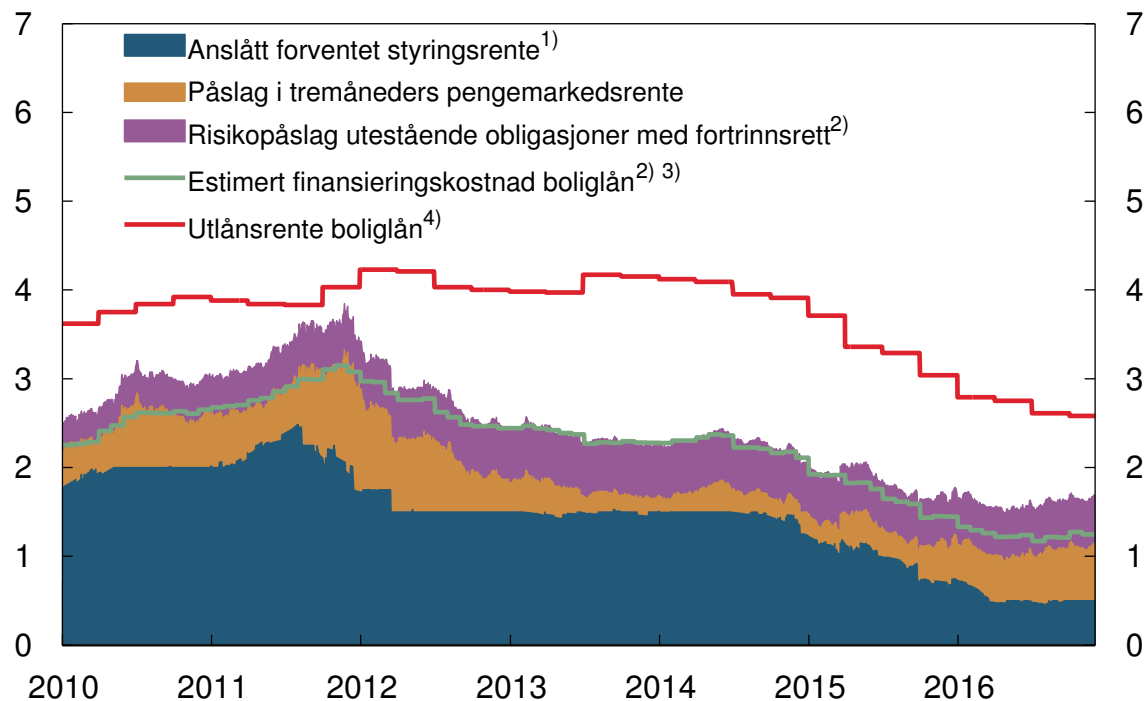

1) Utestående lån.

2) Utlånsrenten til husholdninger er på lån med pant i bolig.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 1.15 Utlånsrente og finansieringskostnad for boliglån.
 Prosent. 1. januar 2010 – 1. desember 2016

1) Avledet fra tremåneders pengemarkedsrente og uttrykker gjennomsnittlig forventet styringsrente for de neste tre månedene.

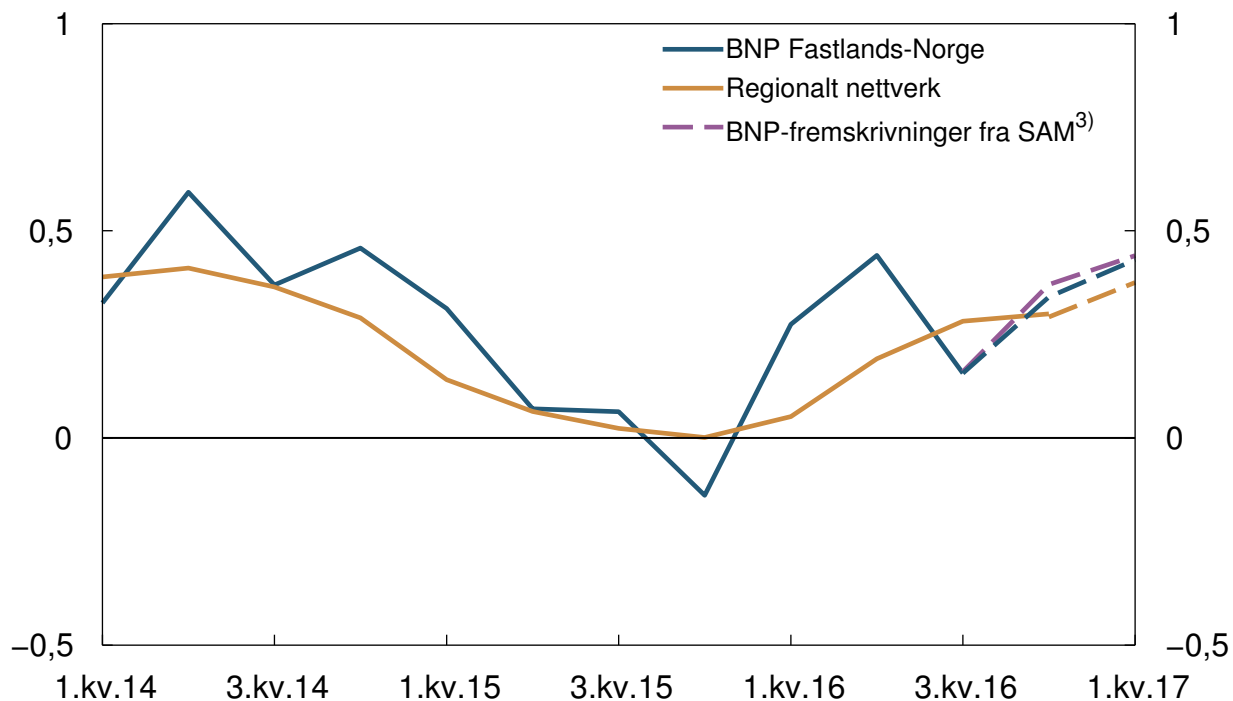
2) Månedstall.

3) Estimert ut fra vektet innskuddsrente og vektet rente på beholdning av OMF-lån.

4) Kvartalstall.

Kilder: Bloomberg, DNB Markets, Stamdata, Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 1.16 BNP for Fastlands-Norge og Regionalt nettverks indikator for produksjonsvekst¹⁾. Kvartalsvekst. Prosent. 1. kv. 2014 – 1. kv. 2017²⁾

1) Rapportert vekst siste tre måneder (heltrukken) og forventet vekst i produksjon neste seks måneder (stiplet). Veksten i andre kvartal 2016 er korrigert etter en feil i PPR 3/16.

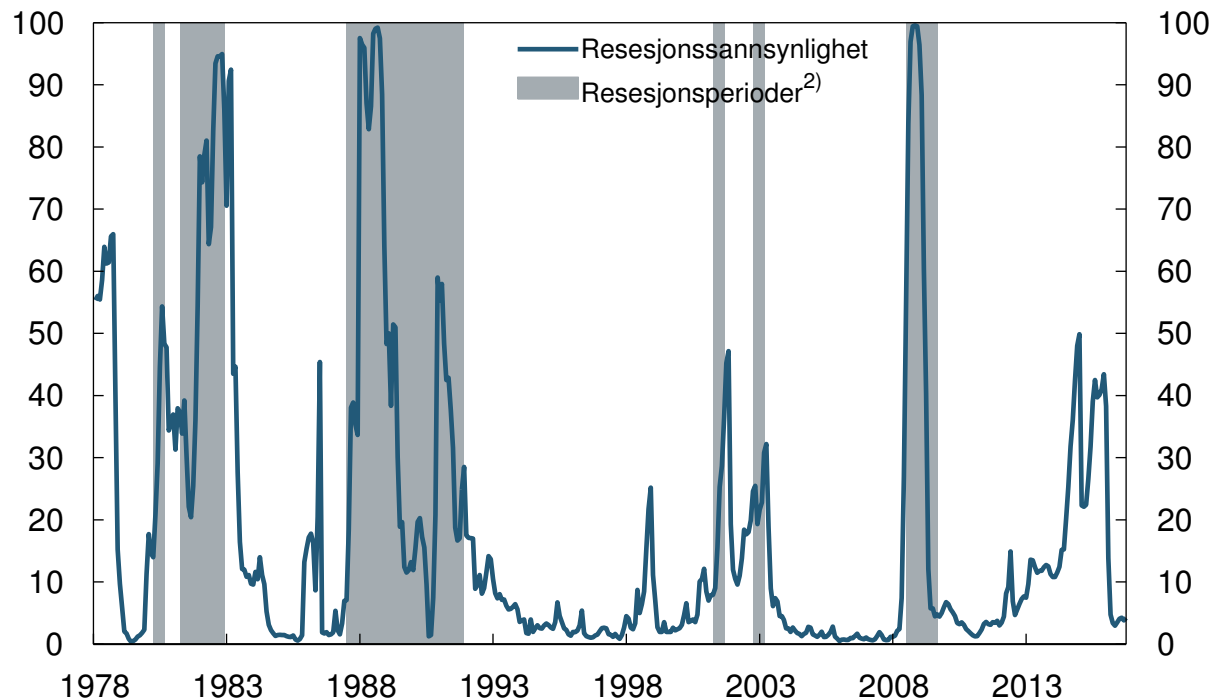
2) Anslag for 4. kv. 2016 – 1. kv. 2017 (stiplet).

3) System for sammenveiling av korttidsmodeller.

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 1.17 Sannsynlighet for fall i aktiviteten.¹⁾
Prosent. Februar 1978 – oktober 2016

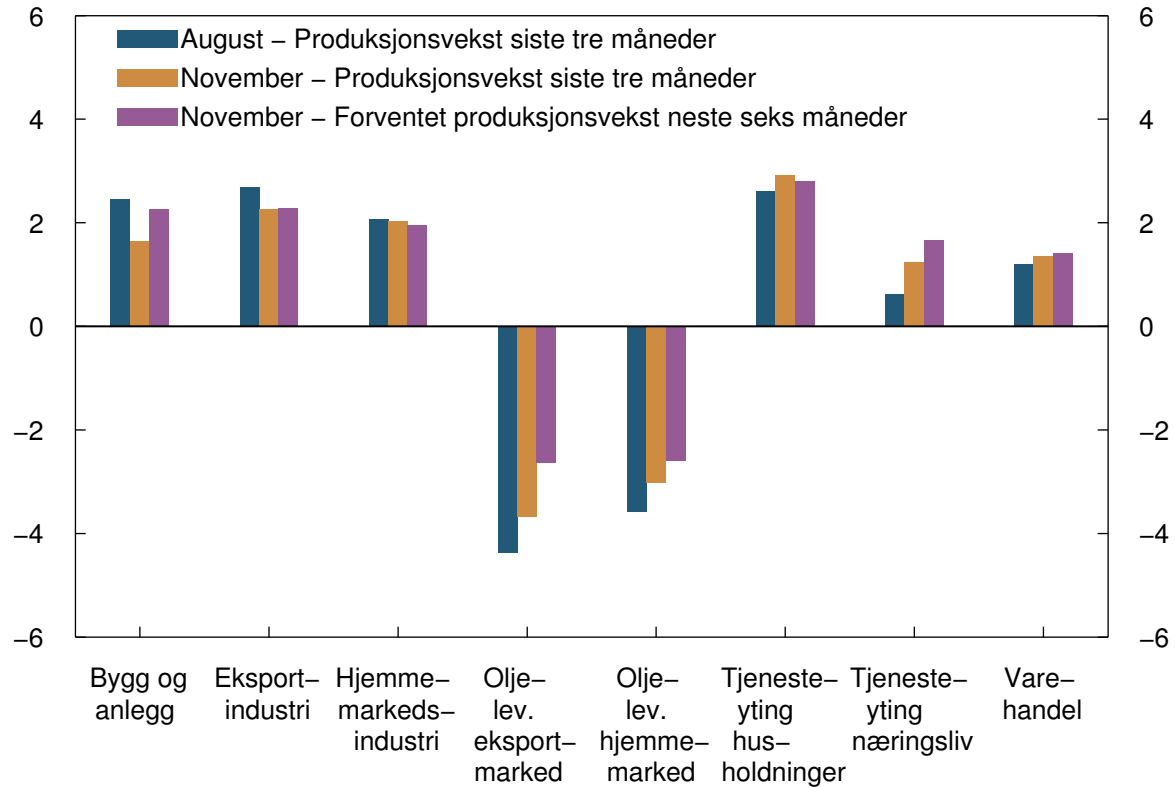

1) Glattede resesjonssannsynligheter beregnet med månedlig indikatormodell basert på antall arbeidsledige, oljepris, industriproduksjonsindeksen og detaljomsetningsindeksen. I en utdyping i PPR 1/16 presenterte vi resesjonssannsynligheter beregnet i sanntid.

2) Datert i Aastveit, K.A., A.S. Jore og F. Ravazzolo (2016) «Identification and real-time forecasting of Norwegian business cycles». *International Journal of Forecasting*, 32, side 283-292.

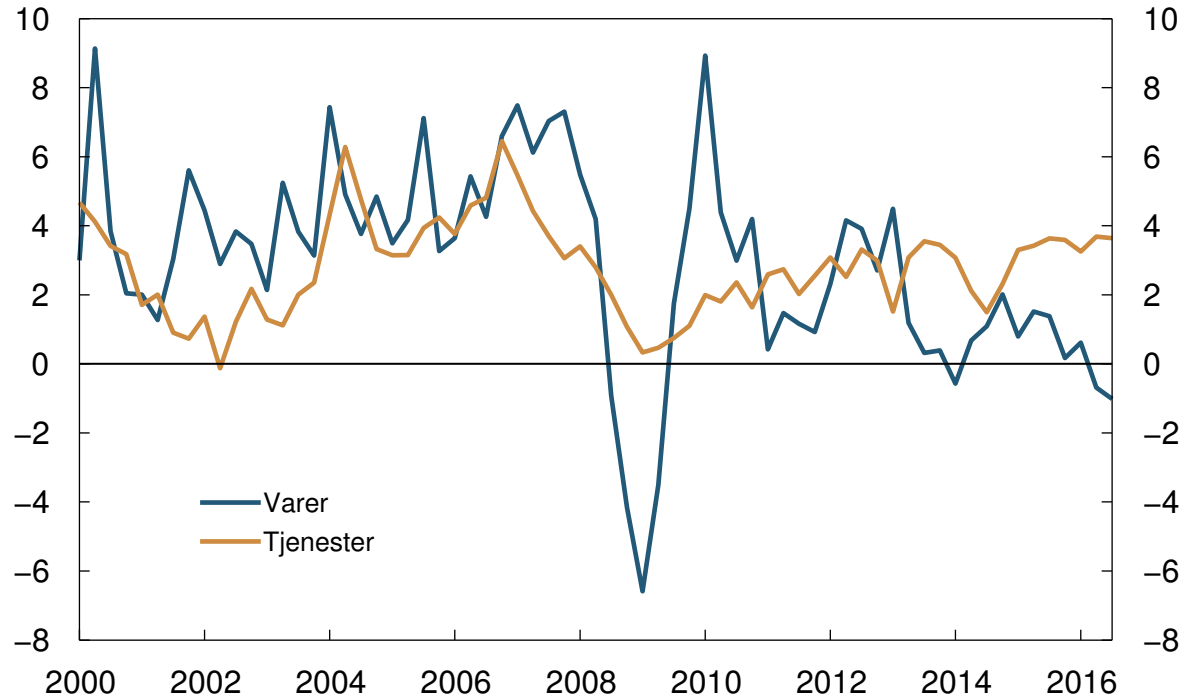
Kilde: Norges Bank

Figur 1.18 Produksjonsvekst i Regionalt nettverk.
Annualisert. Prosent

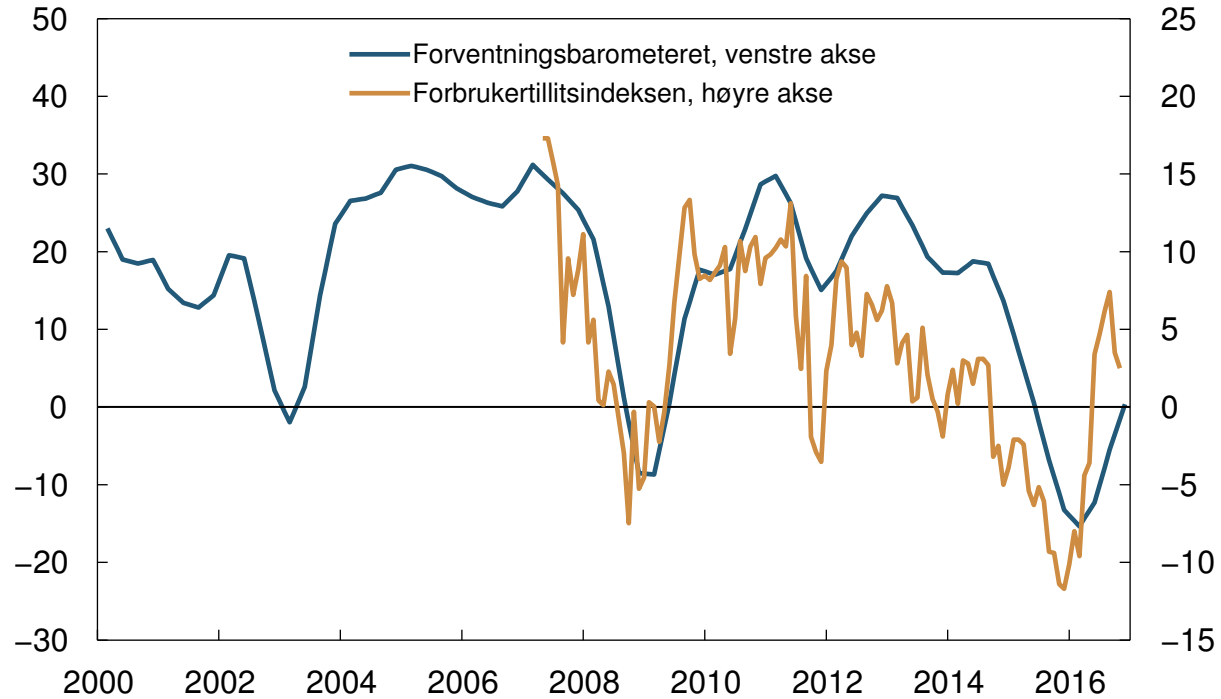
Kilde: Norges Bank

Figur 1.19 Husholdningenes konsum av varer og tjenester.
Firekvarterersvekst. Sesongjustert. Prosent. 1. kv. 2000 – 3. kv. 2016

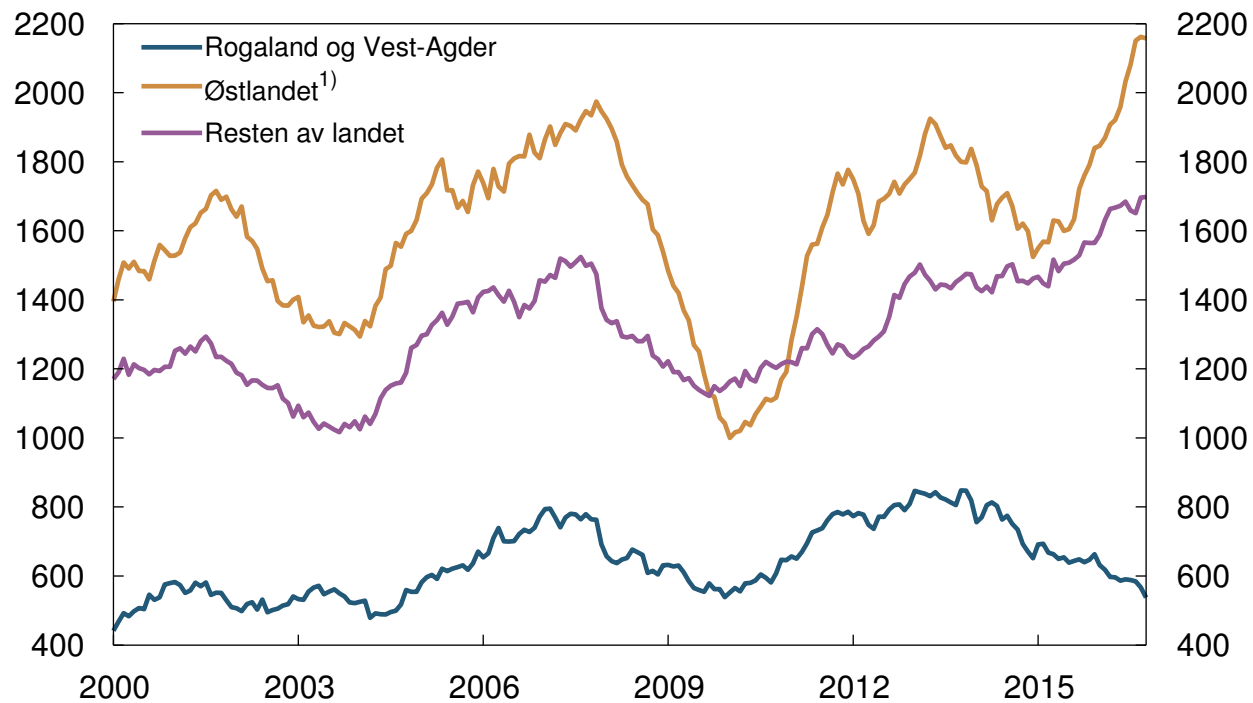
Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 1.20 Forbrukertillit. Netttotal. Kantar TNS' Forventningsbarometer for husholdningene. 1. kv. 2000 – 4. kv. 2016. Opinions forbrukertillitsindeks (CCI). Mai 2007 – november 2016

Kilder: Kantar TNS og Opinion

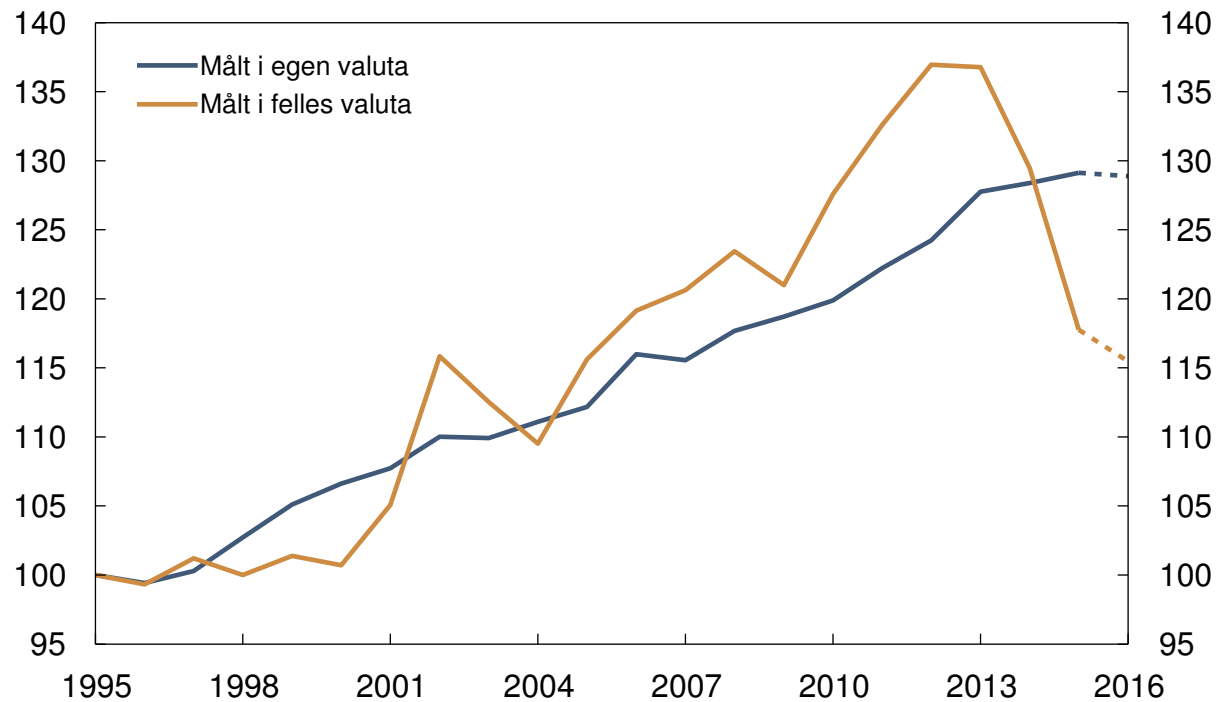
Figur 1.21 Igangsettingstillatelser til bolig etter fylke.
Areal i 1000 kvm. Akkumulert siste tolv måneder. Januar 2000 – oktober 2016

1) Akershus, Buskerud, Hedmark, Oppland, Oslo, Telemark, Vestfold og Østfold.

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 1.22 Norske lønnskostnader relativt til handelspartnernes lønnskostnader.¹⁾
Indeks. 1995 = 100. 1995 – 2016²⁾

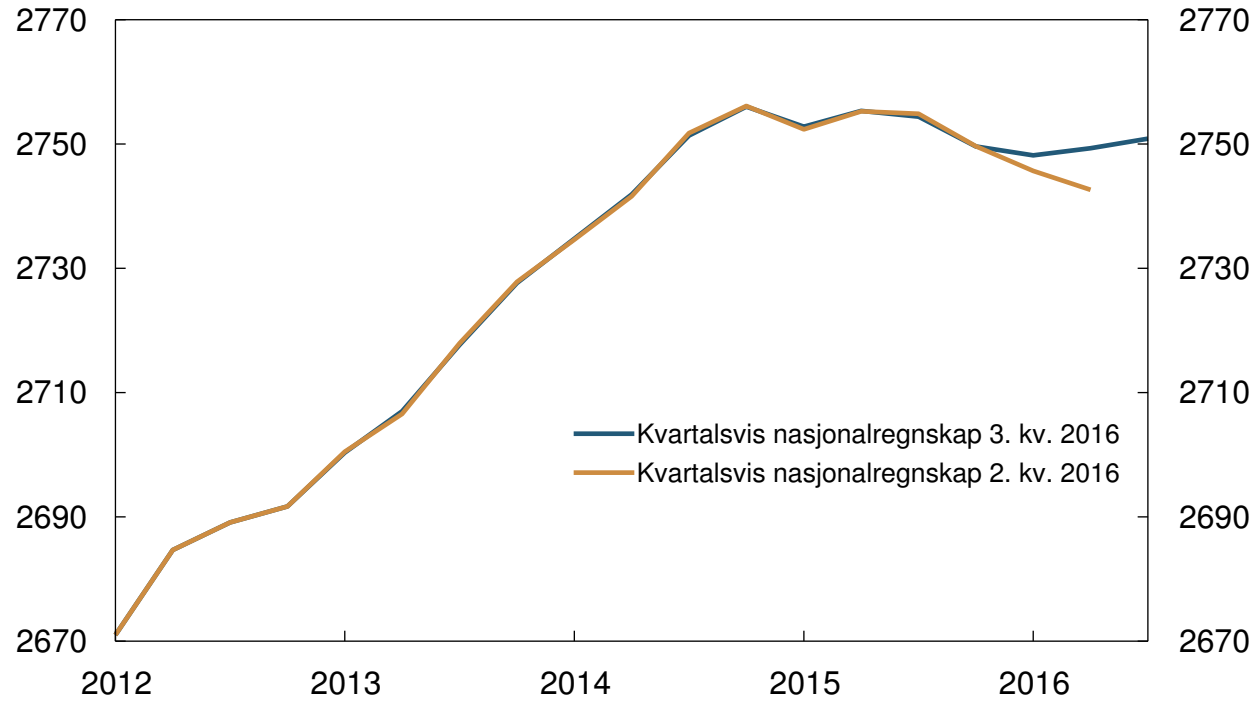

1) Timelønnskostnader i industrien.

2) Anslag for 2016 (stiplet).

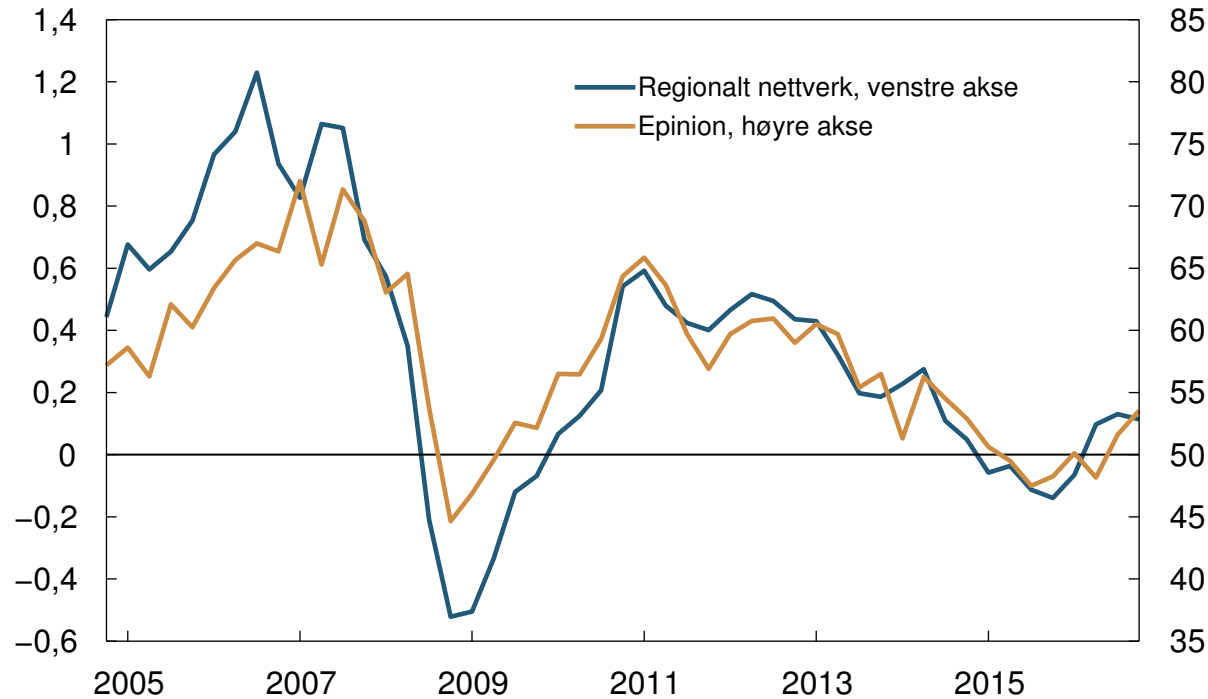
Kilder: Statistisk sentralbyrå, TBU og Norges Bank

Figur 1.23 Sysselsetting.
Antall i tusen. Sesongjustert. 1. kv. 2012 – 3. kv. 2016

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 1.24 Forventet endring i sysselsetting. Regionalt nettverk.¹⁾ Prosent.
 Epinions forventningsundersøkelse for Norges Bank.²⁾ Diffusjonsindeks.³⁾
 4. kv. 2004 – 4. kv. 2016

1) Forventet endring i sysselsetting neste tre måneder.

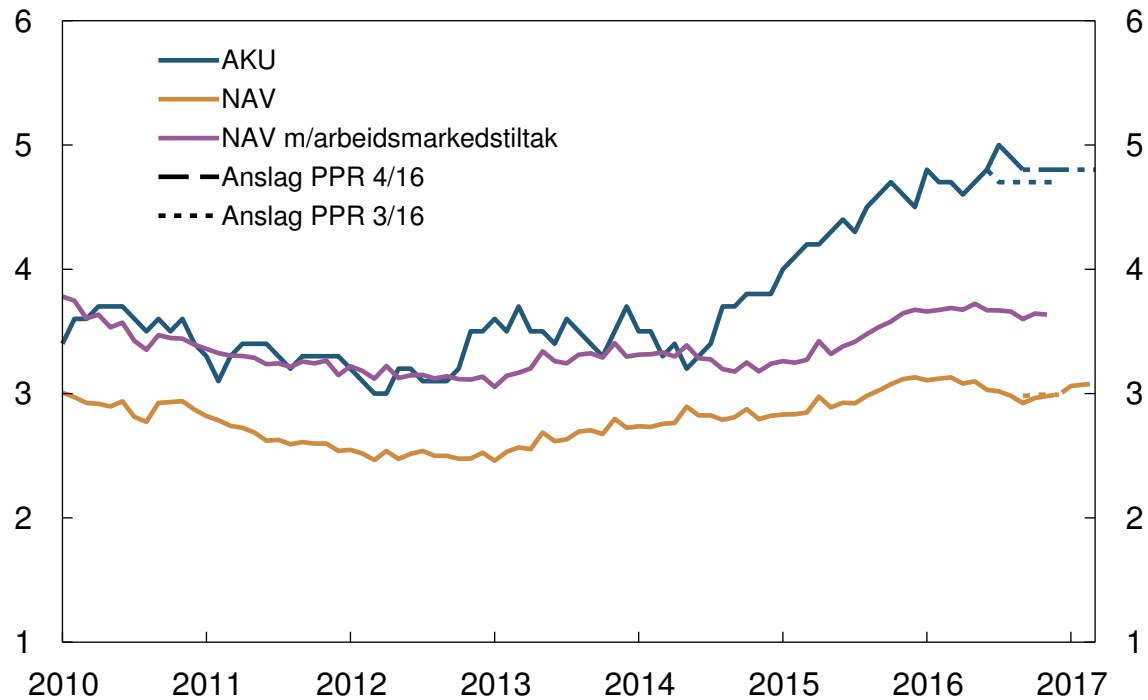
2) Forventet endring i ansettelser neste tolv måneder.

3) Andel av næringslivsledere som venter "flere ansatte" i egen bedrift neste tolv måneder + (1/2 * andel som venter "like mange ansatte").

Kilder: Epinion og Norges Bank

Figur 1.25 Arbeidsledighet som andel av arbeidsstyrken. AKU¹⁾ og NAV²⁾.
Sesongjustert. Prosent. Januar 2010 – mars 2017³⁾

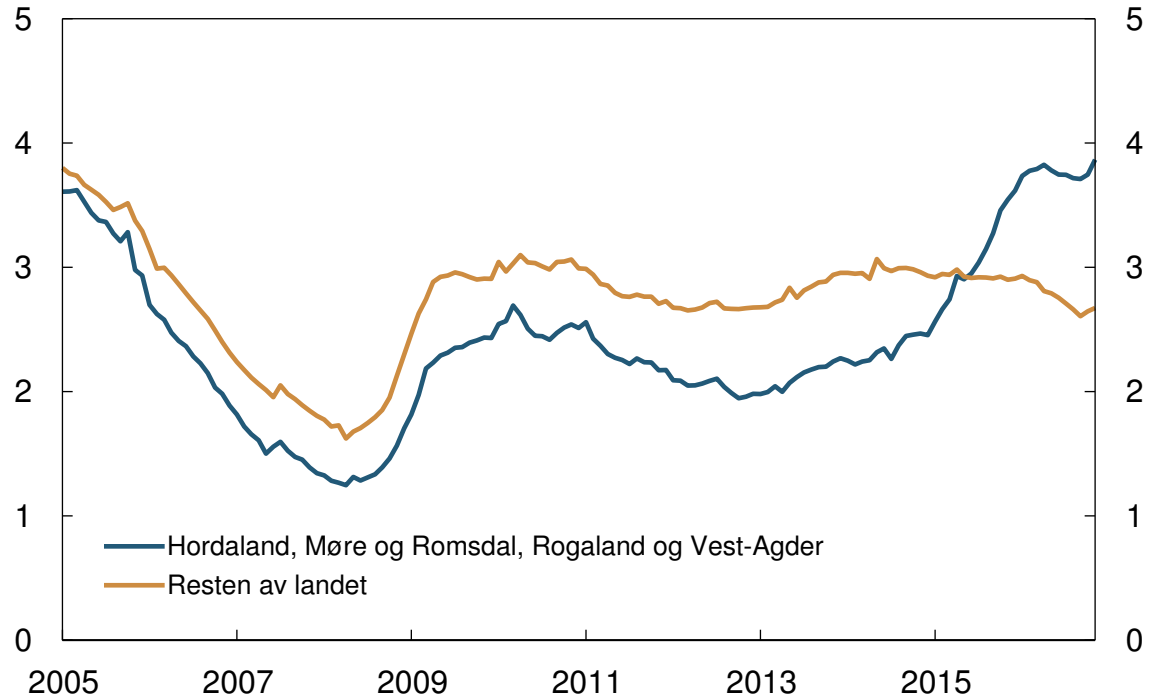
1) Arbeidskraftundersøkelsen.

2) Registrert arbeidsledighet.

3) Anslag for AKU oktober 2016 – mars 2017 og anslag for NAV desember 2016 – mars 2017 (stiplet).

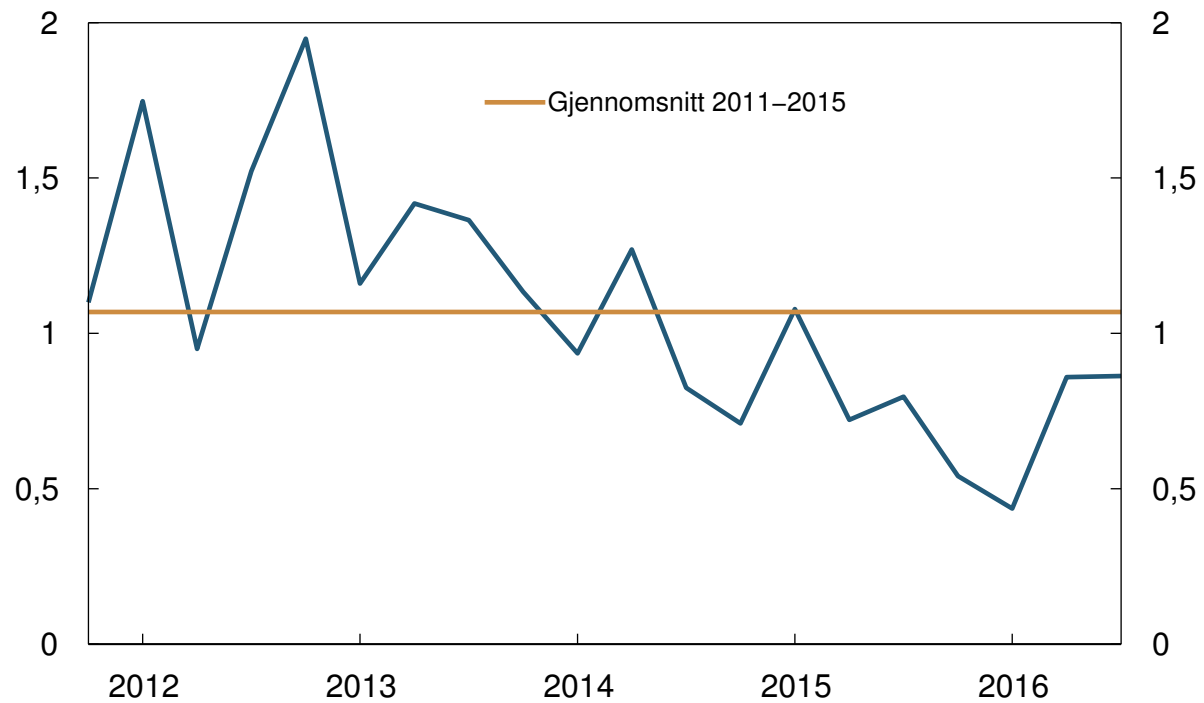
Kilder: NAV, Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 1.26 Registrert arbeidsledighet etter fylke.
Andel av arbeidsstyrken. Sesongjustert. Prosent. Januar 2005 – november 2016

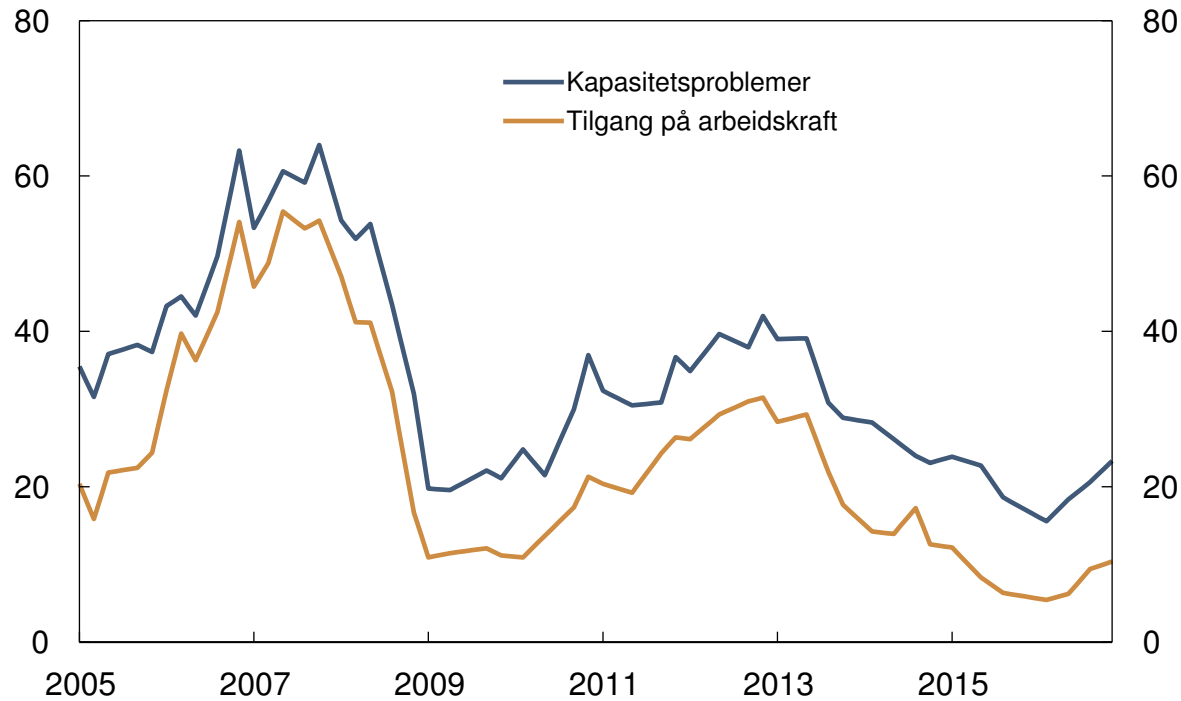
Kilder: NAV og Norges Bank

Figur 1.27 Produktivitet.¹⁾
Firekvartersvekst. Prosent. 4. kv. 2011 – 3. kv. 2016

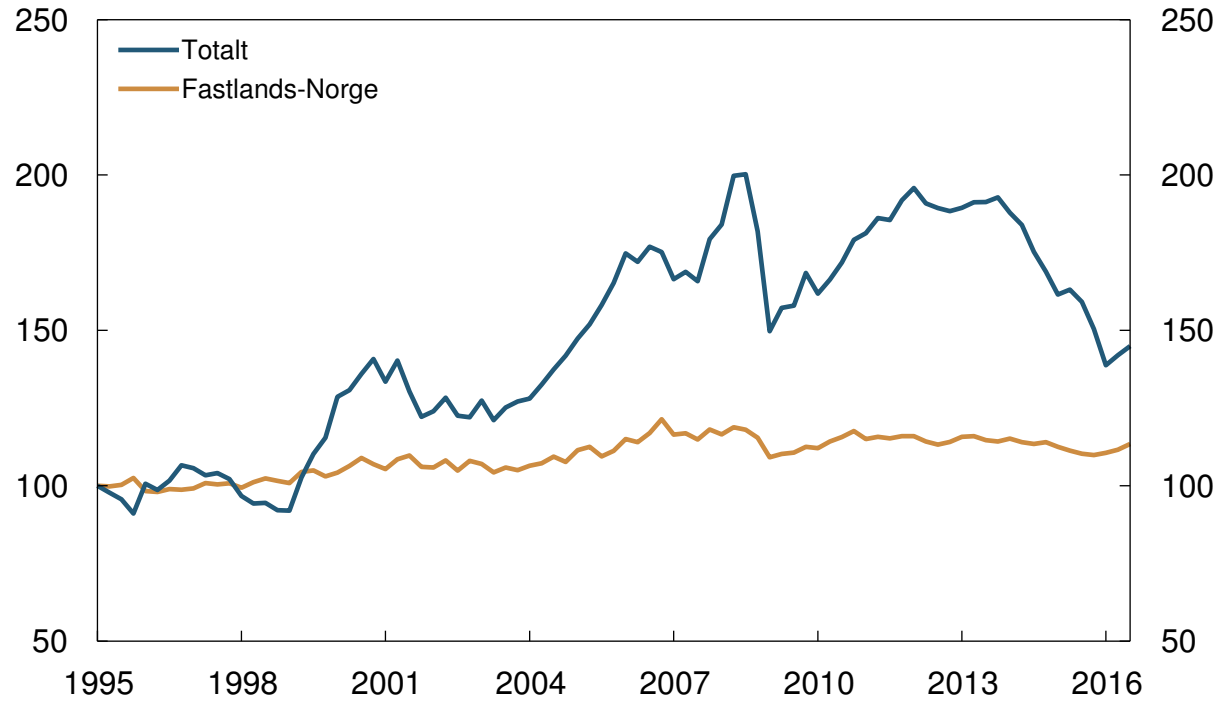
1) BNP Fastlands-Norge per sysselsatt.
Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 1.28 Kapasitetsproblemer og tilgang på arbeidskraft i Regionalt nettverk.¹⁾
Prosent. Januar 2005 – november 2016

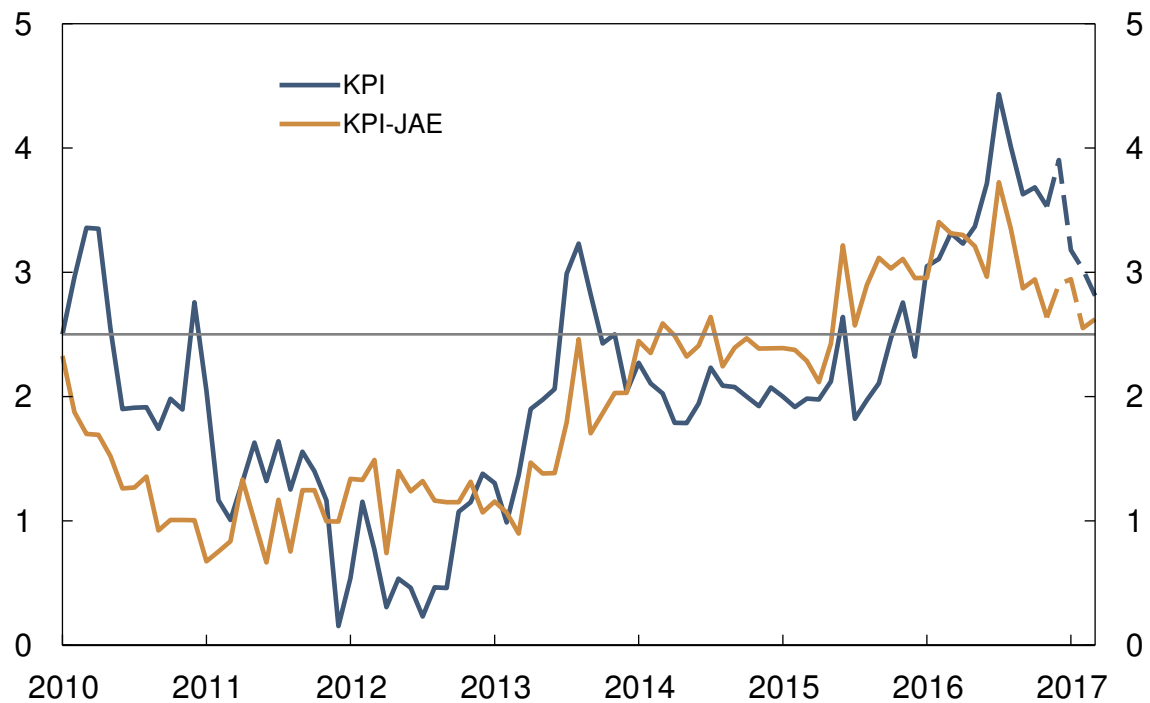
1) Andel av kontaktbedrifter som vil ha noen eller betydelige problemer med å møte en vekst i etterspørselen og andel av kontakter som svarer at tilgang på arbeidskraft begrenser produksjonen.
Kilde: Norges Bank

Figur 1.29 Bytteforhold overfor utlandet.
Indeks. 1. kv. 1995 = 100. Sesongjustert. 1. kv. 1995 – 3. kv. 2016

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 1.30 KPI og KPI-JAE¹⁾.
Tolvmånedersvekst. Prosent. Januar 2010 – mars 2017²⁾

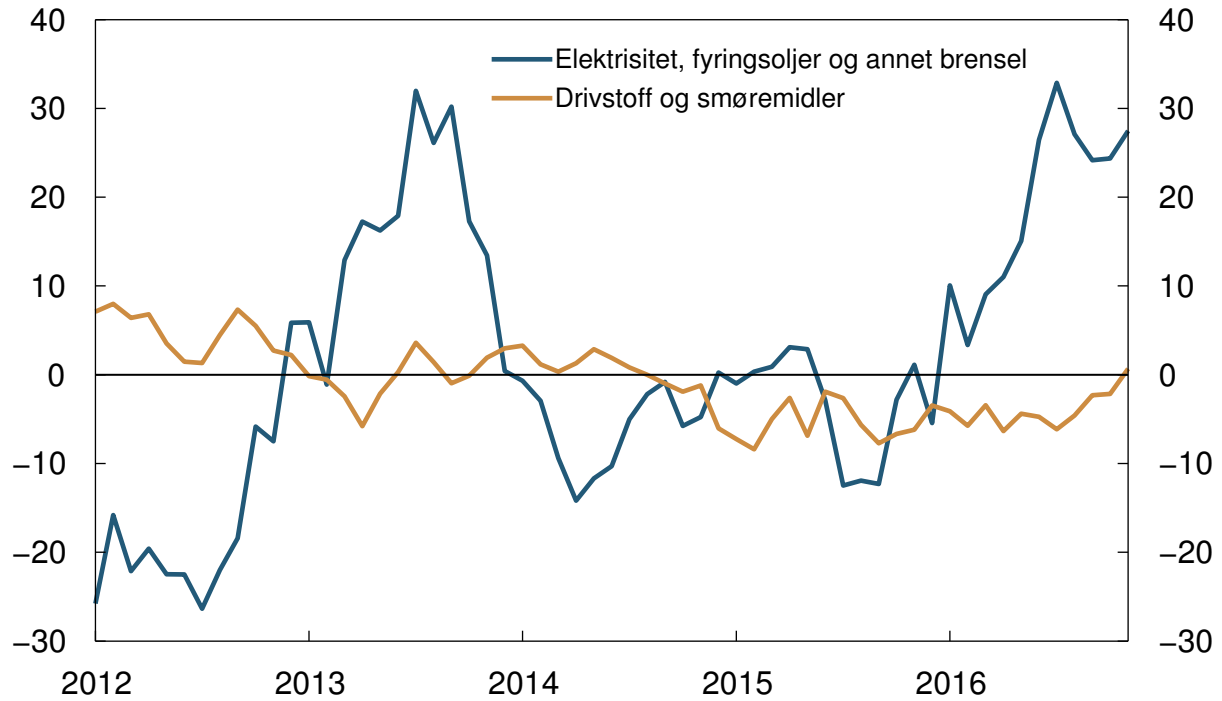

1) KPI justert for avgiftsendringer og uten energivarer.

2) Anslag for desember 2016 – mars 2017 (stiplet).

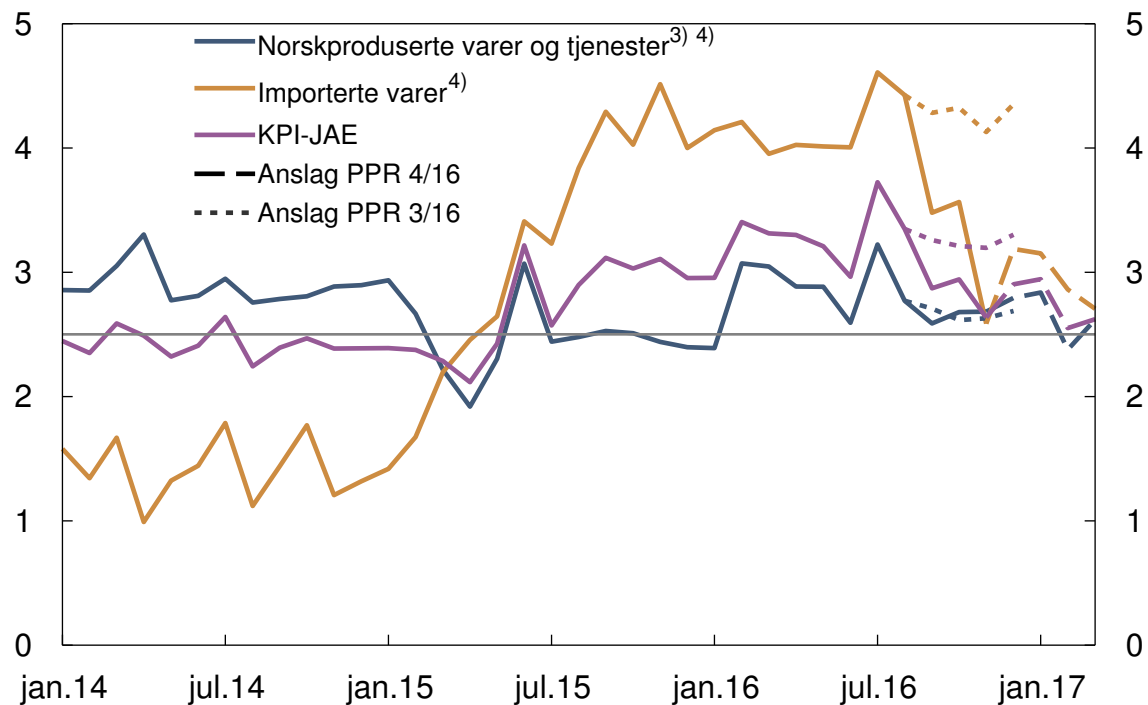
Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 1.31 Utvalgte energivarer i KPI.
Tolv månedersvekst. Prosent. Januar 2012 – november 2016

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 1.32 KPI-JAE¹⁾ samlet og fordelt etter leveringssektorer.
Tolvmånedersvekst. Prosent. Januar 2014 – mars 2017²⁾

1) KPI justert for avgiftsendringer og uten energivarer.

2) Anslag for desember 2016 – mars 2017 (stiplet).

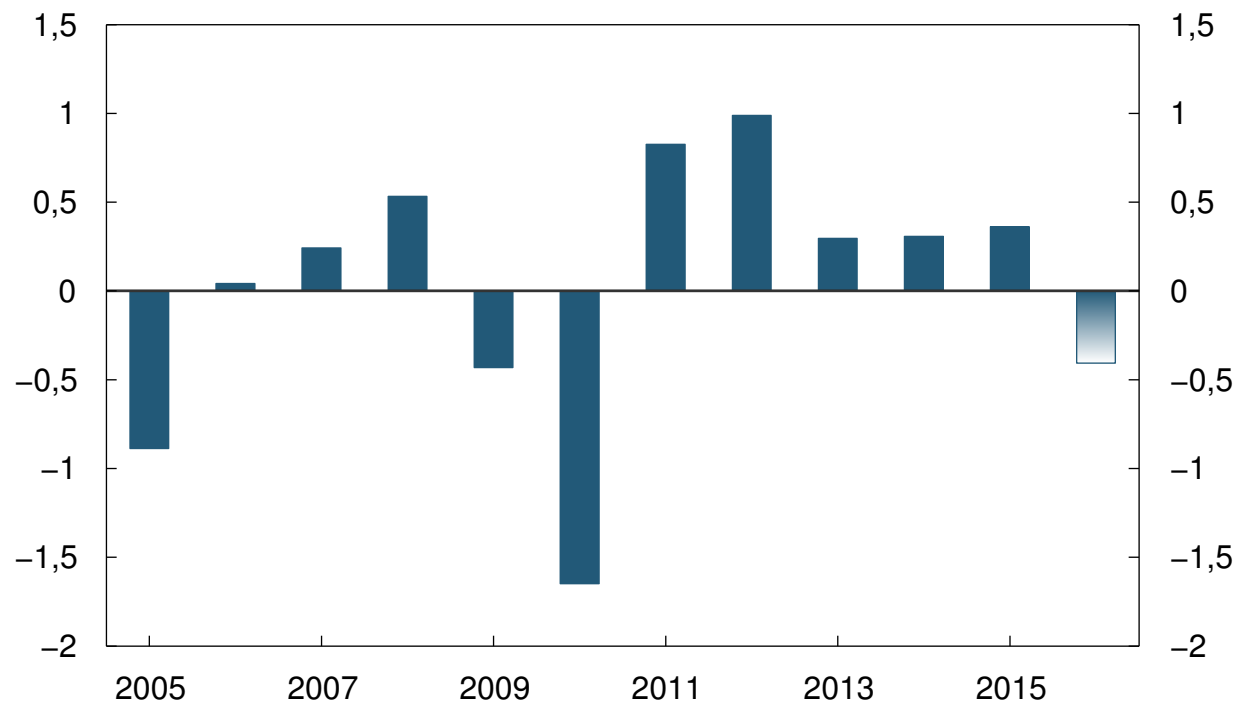
3) Norges Banks beregninger.

4) Tallene i 2015 er noe endret fra PPR 3/16. Tolvmånedersveksten i 2015 er nå basert på Statistisk sentralbyrås nye inndelinger brukt fra og med januar 2016.

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

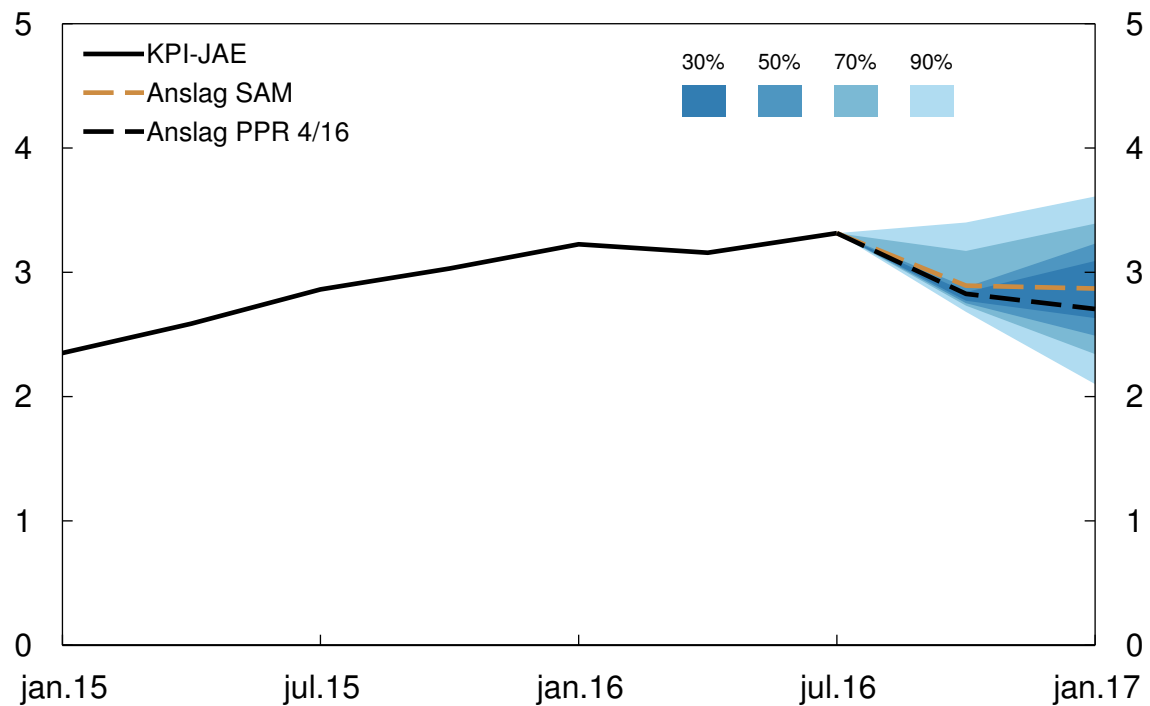
Figur 1.33 Indikator for internasjonale prisimpulser til importerte konsumvarer målt i utenlandsk valuta. Årsvekst. Prosent. 2005 – 2016¹⁾

1) Anslag for 2016 (gradert).

Kilder: Statistisk sentralbyrå, Thomson Reuters og Norges Bank

Figur 1.34 KPI-JAE¹⁾. Faktisk utvikling, anslag i referansebanen og fremskrivninger fra SAM²⁾ med usikkerhetsvifte. Firekvartalersvekst. Prosent. 1. kv. 2015 – 1. kv. 2017³⁾

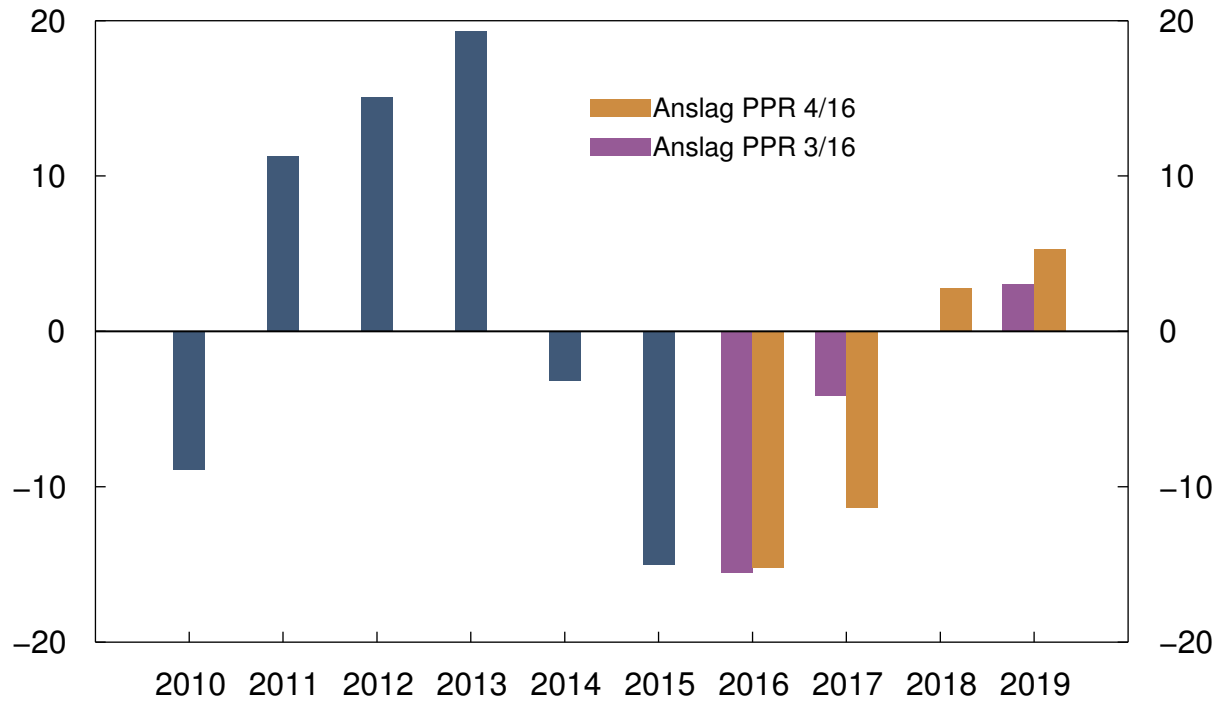
1) KPI justert for avgiftsendringer og uten energivirker.

2) System for sammenveining av korttidsmodeller.

3) Anslag for 4. kv. 2016 – 1. kv. 2017 (stiplet).

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

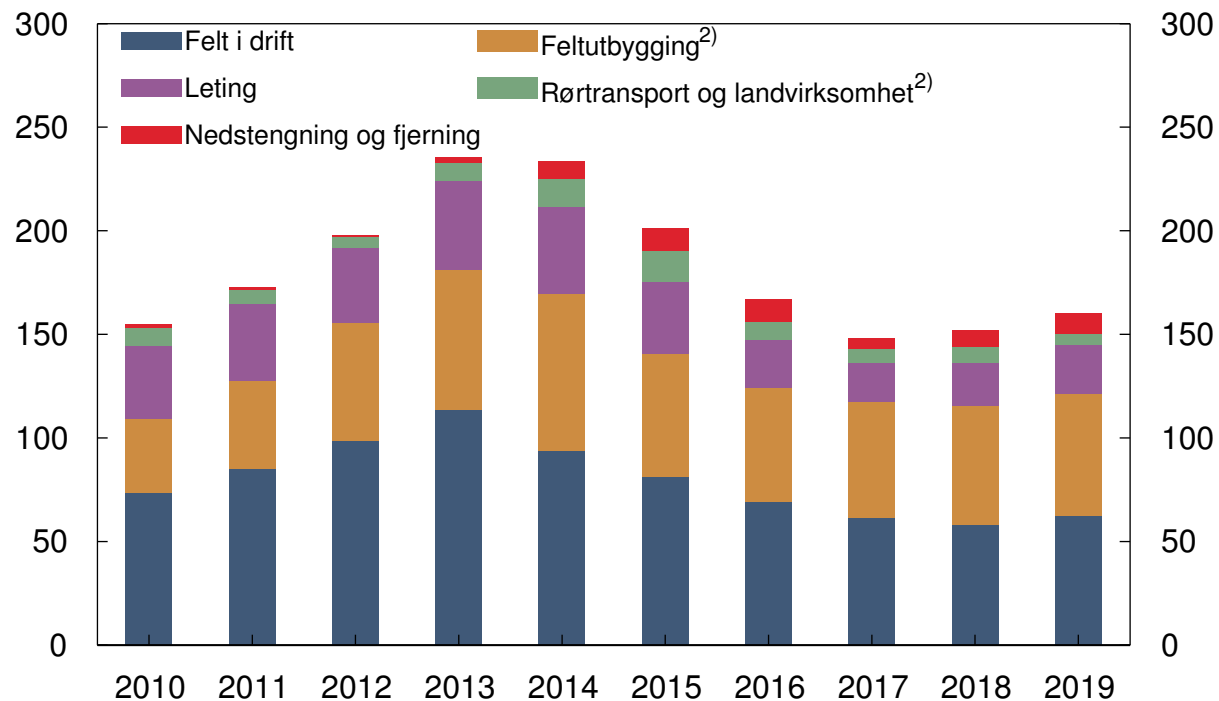
Figur 1.35 Petroleumsinvesteringer.
Volum. Årsvekst. Prosent. 2010 – 2019¹⁾

1) Anslag for 2016 – 2019.

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 1.36 Petroleumsinvesteringer.
Faste 2016-priser. Milliarder kroner. 2010 – 2019¹⁾

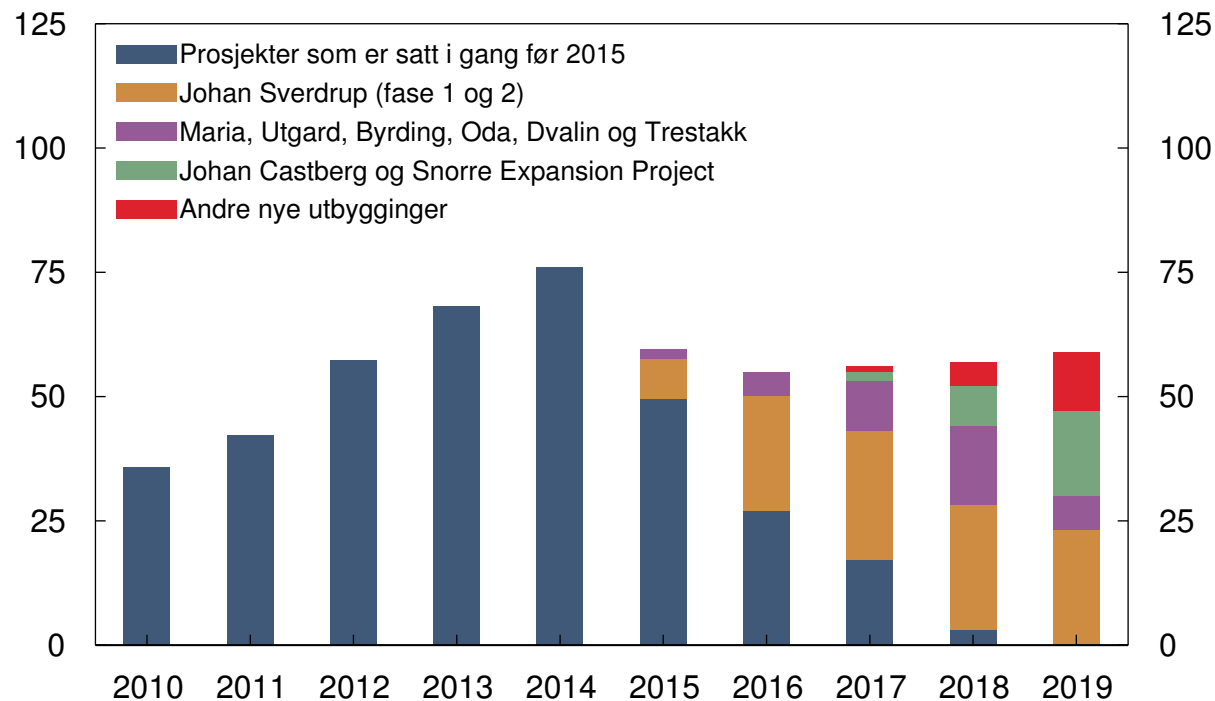

1) Anslag for 2016 – 2019. Tallene for 2010 – 2015 er hentet fra investeringstillingen til Statistisk sentralbyrå og deflatert med prisindeksen for petroleumsinvesteringer i nasjonalregnskapet. Indeksen anslås å være uendret fra 2015 til 2016.

2) Utgiftene til eksportørledninger for Johan Sverdrup-utbyggingen inngår i anslagene for rørtransport og landvirksomhet.

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

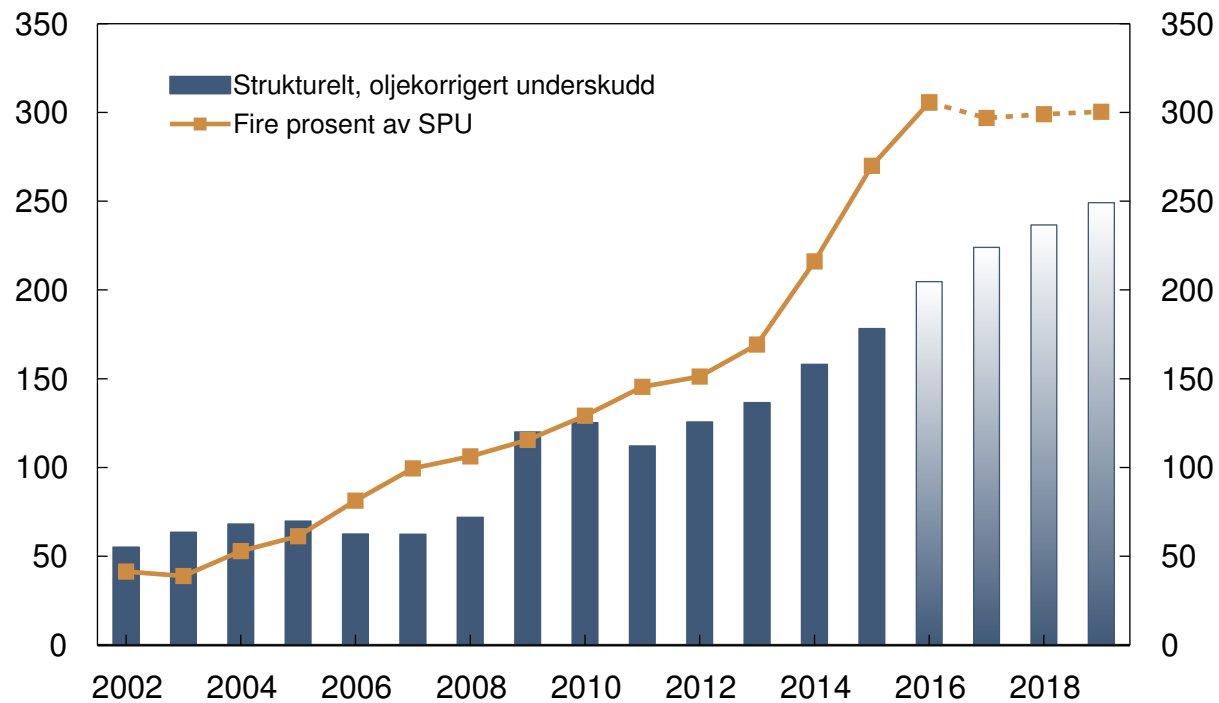
Figur 1.37 Feltutbygging.
Faste 2016-priser. Milliarder kroner. 2010 – 2019¹⁾

1) Anslag for 2016 – 2019 og for sammensetningen av investeringene i 2015. Tallene for totale utbyggingsinvesteringer for 2010 – 2015 er hentet fra investeringstillingen til Statistisk sentralbyrå og deflatert med prisindeksen for petroleumsinvesteringer i nasjonalregnskapet. Anslagene er basert på stortingsmeldinger, konsekvensutredninger, prognoser fra Oljedirektoratet, investeringstillingen fra Statistisk sentralbyrå og løpende informasjon om utbyggingsprosjekter. Utgiftene til eksportørledning for Johan Sverdrup-utbyggingen inngår i anslagene for rørtransport og landvirksomhet.

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

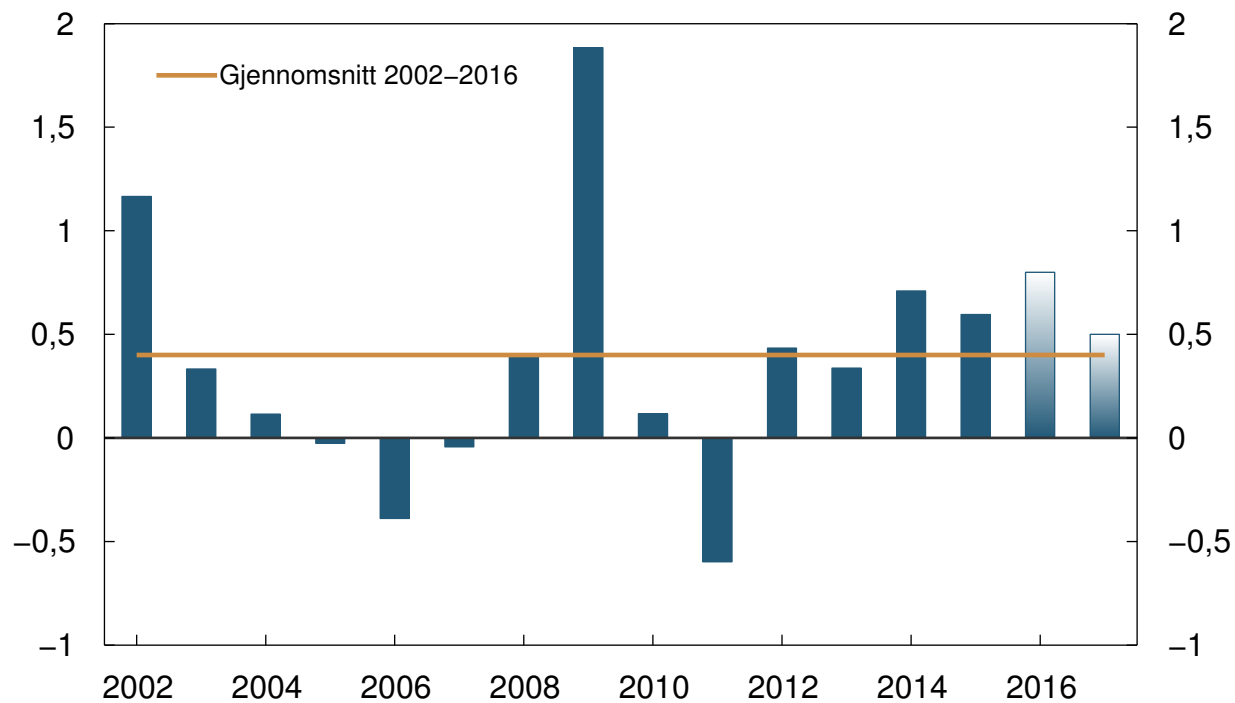
Figur 1.38 Det strukturelle, oljekorrigerede underskuddet og fire procent av Statens pensjonsfond utland (SPU). Faste 2017-priser. Milliarder kroner. 2002 – 2019¹⁾

1) Anslag for 2016 – 2019 (stiplet og gradert).

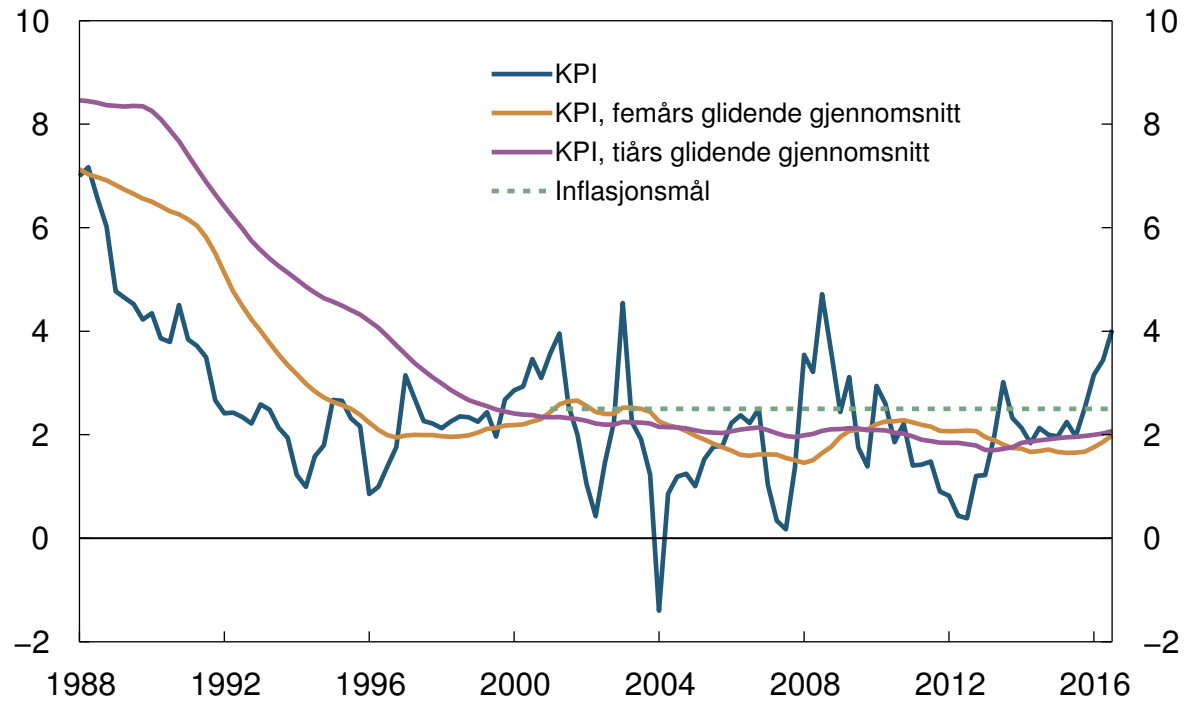
Kilder: Finansdepartementet og Norges Bank

Figur 1.39 Budsjettimpuls. Endring i strukturelt, oljekorrigert underskudd som andel av trend-BNP for Fastlands-Norge. Prosentenheter. 2002 – 2017¹⁾

1) Anslag for 2016 og 2017 (gradert).
Kilder: Finansdepartementet og Norges Bank

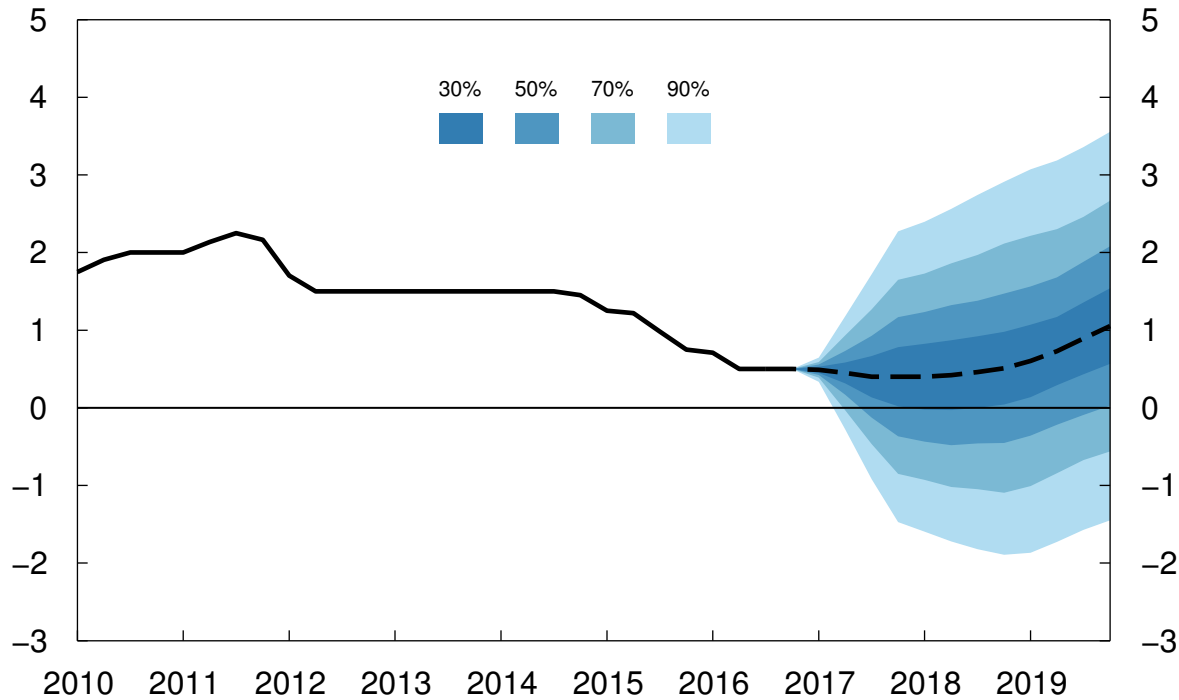
Figur 2.1 Konsumprisindeksen.
Firekvartalersvekst. Prosent. 1. kv. 1988 – 3. kv. 2016

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 2.2a Anslag på styringsrenten i referansebanen med sannsynlighetsfordeling.¹⁾ Prosent. 1. kv. 2010 – 4. kv. 2019²⁾

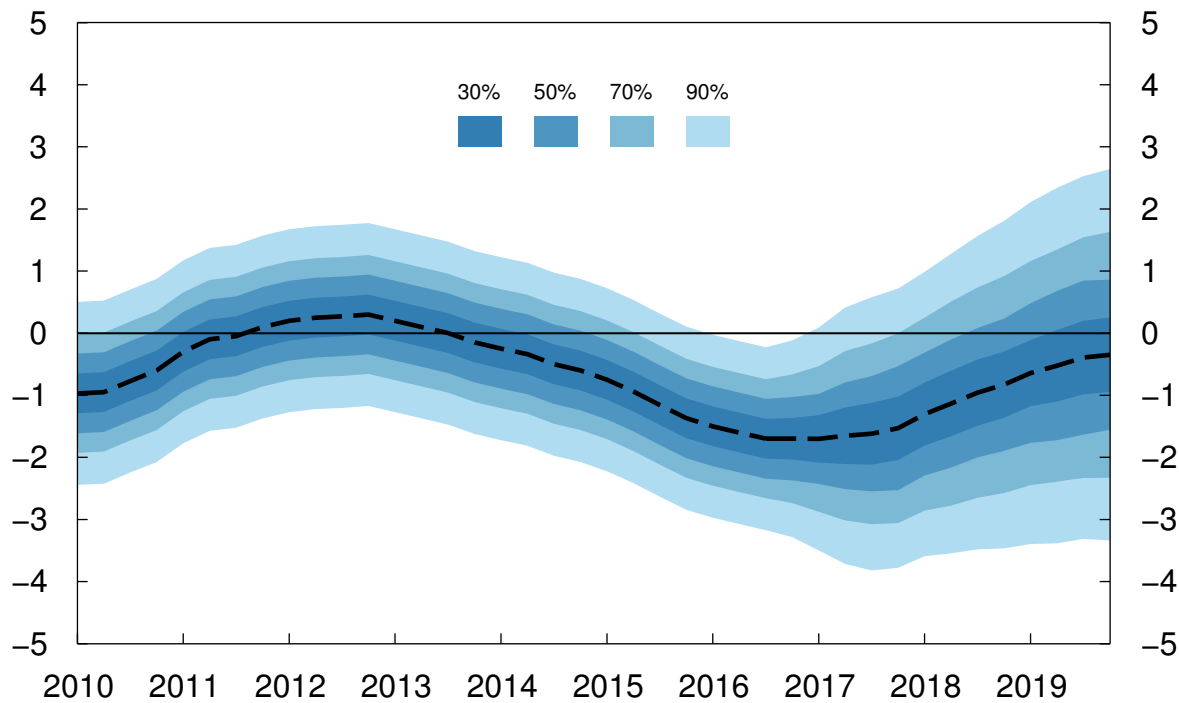

1) Usikkerhetsviftene er basert på historiske erfaringer og stokastiske simuleringer fra vår makroøkonomiske hovedmodell, NEMO. Usikkerhetsviften for styringsrenten tar ikke hensyn til at det eksisterer en nedre grense for renten.

2) Anslag for 4. kv. 2016 – 4. kv. 2019 (stiplet).

Kilde: Norges Bank

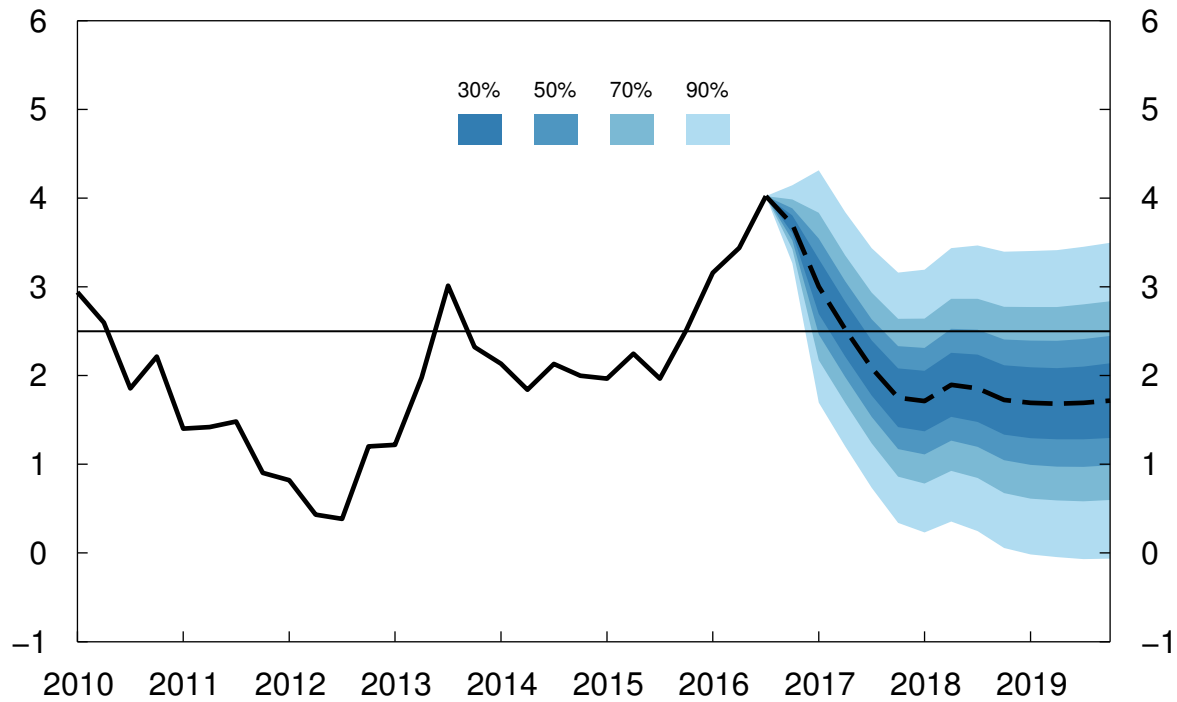
Figur 2.2b Anslag på produksjonsgapet¹⁾ i referansebanen med sannsynlighetsfordeling. Prosent. 1. kv. 2010 – 4. kv. 2019

1) Produksjonsgapet måler den prosentvise forskjellen mellom BNP for Fastlands-Norge og anslått potensielt BNP for Fastlands-Norge.

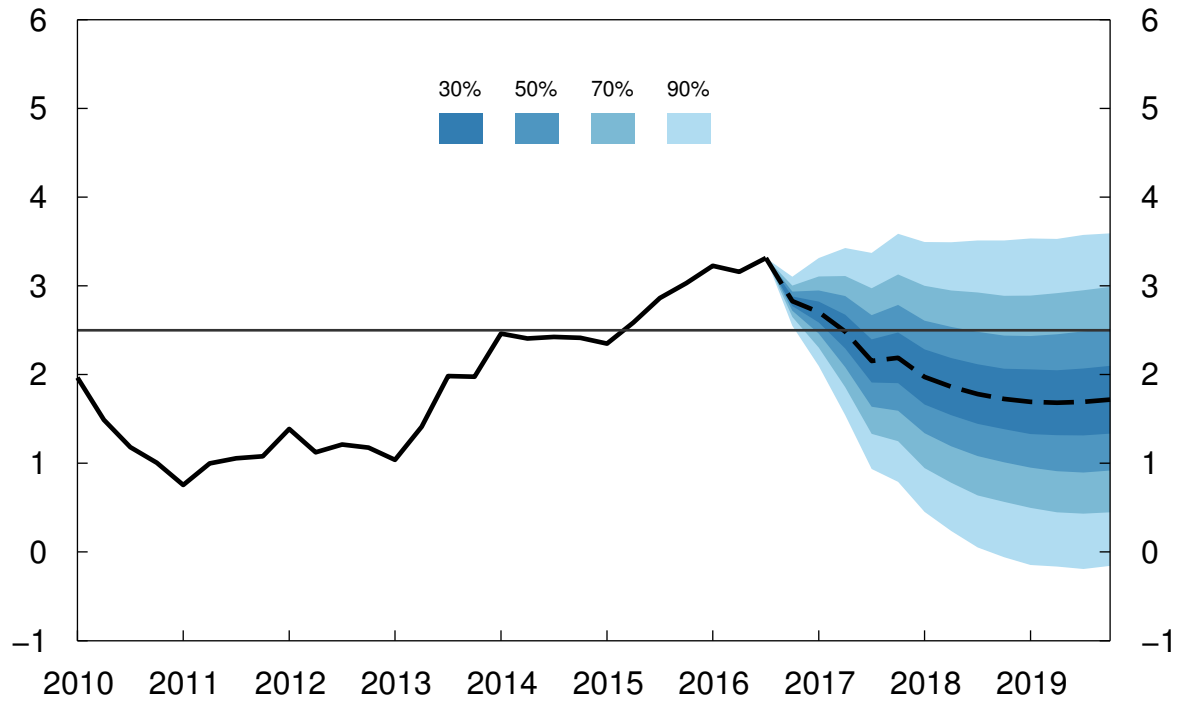
Kilde: Norges Bank

Figur 2.2c Anslag på KPI i referansebanen med sannsynlighetsfordeling.
Firekvartalersvekst. Prosent. 1. kv. 2010 – 4. kv. 2019¹⁾

1) Anslag for 4. kv. 2016 – 4. kv. 2019 (stiplet).
Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 2.2d Anslag på KPI-JAE¹⁾ i referansebanen med sannsynlighetsfordeling. Firekvartalersvekst. Prosent. 1. kv. 2010 – 4. kv. 2019²⁾

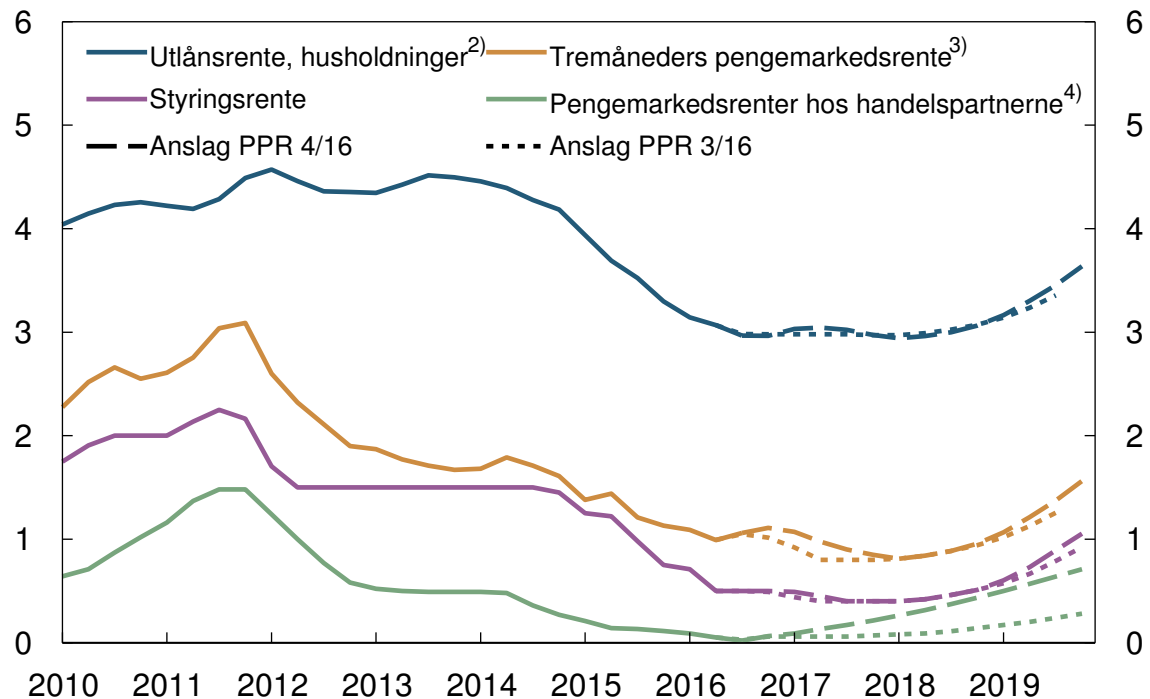

1) KPI justert for avgiftsendringer og uten energivarer.

2) Anslag for 4. kv. 2016 – 4. kv. 2019 (stiplet).

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 2.3 Renter i referansebanen.
Prosent. 1. kv. 2010 – 4. kv. 2019¹⁾

1) Anslag for 1. kv. 2010 – 4. kv. 2019 (stiplet).

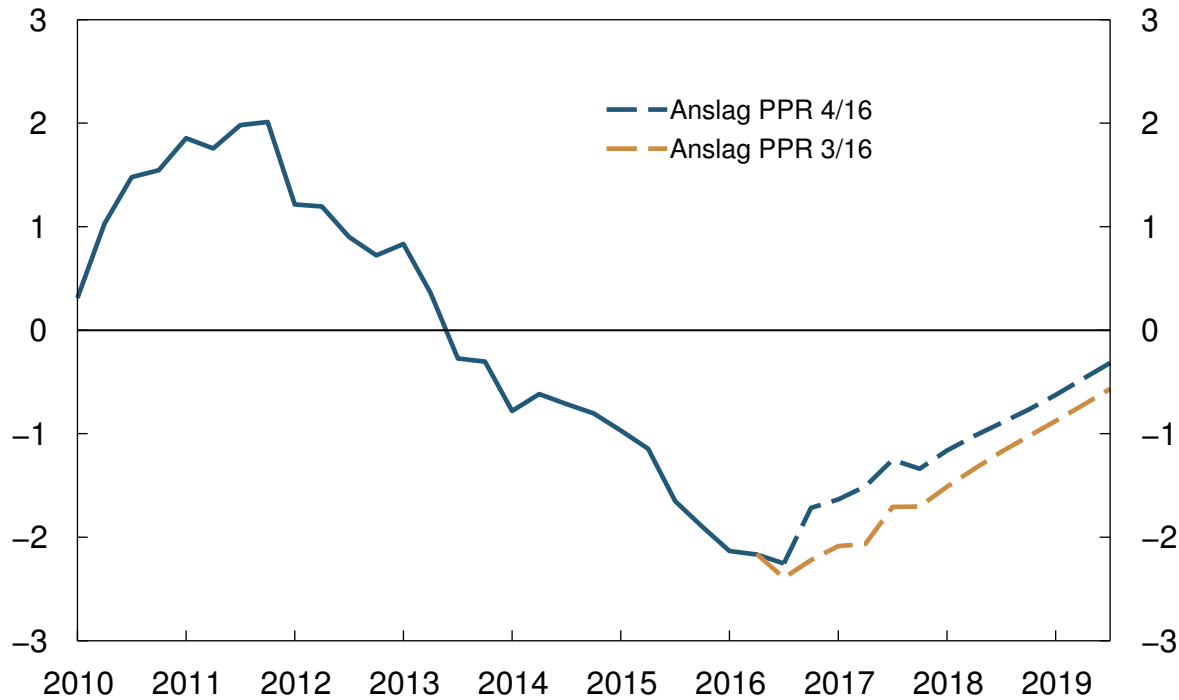
2) Gjennomsnittlig utlånsrente fra banker og kredittforetak for alle utlån til husholdninger.

3) Styringsrente i referansebanen med påslag i det norske pengemarkedet. Beregningene er basert på at prognosen for styringsrenten prises inn i pengemarkedet.

4) Tremåneders pengemarketsrente. Aggregat for handelspartnernes renter er beskrevet i *Norges Bank Memo 2/2015*.

Kilder: Statistisk sentralbyrå, Thomson Reuters og Norges Bank

Figur 2.4 Tremåneders realrente i pengemarkedet.¹⁾
Prosent. 1. kv. 2010 – 3. kv. 2019²⁾

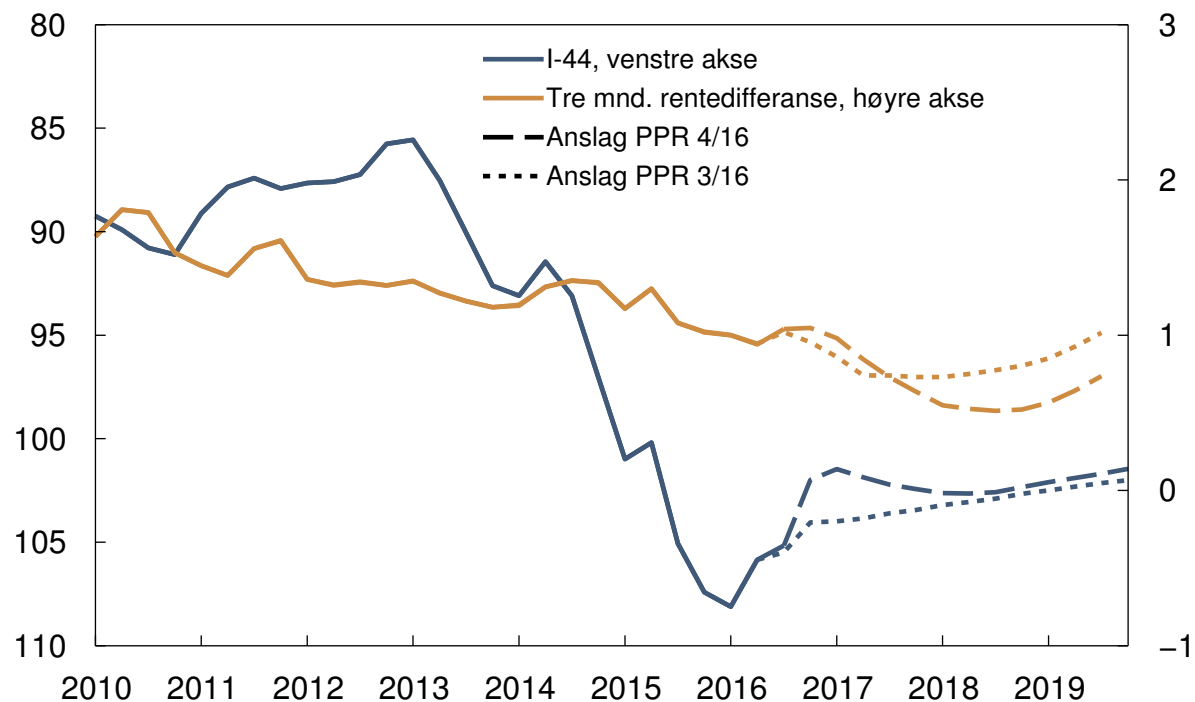

1) Styringsrente i referansebanen med påslag i det norske pengemarkedet deflatert med firekvartalersvekst i KPI justert for avgiftsendringer og uten energivarer (KPI-JAE). Beregningene er basert på at prognosen for styringsrenten prises inn i pengemarkedet.

2) Anslag for 4. kv. 2016 – 3. kv. 2019 (stiplet).

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 2.5 Differansen mellom tremåneders pengemarkedsrente i Norge¹⁾ og hos handelspartnerne²⁾ og importveid valutakursindeks (I-44)³⁾.
1. kv. 2010 – 4. kv. 2019⁴⁾

1) Styringsrente i referansebanen med påslag i det norske pengemarkedet. Beregningene er basert på at prognosen for styringsrenten prises inn i pengemarkedet.

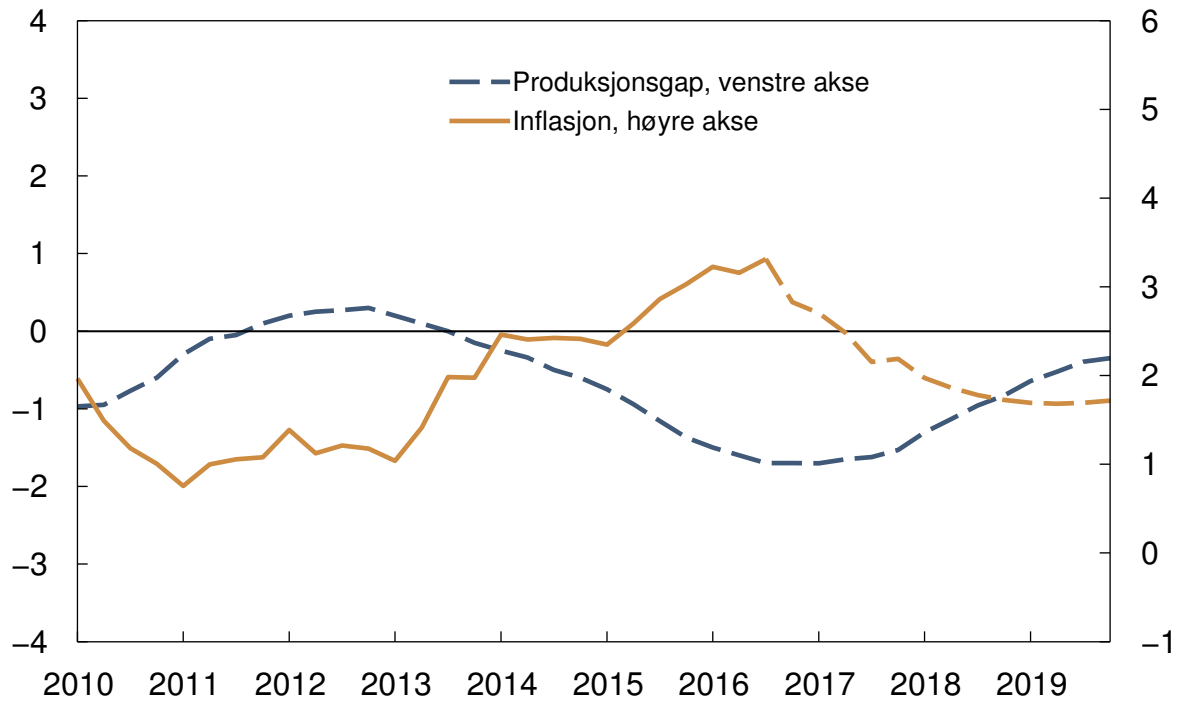
2) Terminrenter for handelspartnerne per 9. desember 2016. Aggregatet for handelspartnernes renter er beskrevet i *Norges Bank Memo 2/2015*.

3) Stigende kurve betyr sterkere kronkurs.

4) Anslag for 4. kv. 2016 – 4. kv. 2019 (stiplet).

Kilder: Thomson Reuters og Norges Bank

Figur 2.6 Inflasjon¹⁾ og anslag på produksjonsgapet i referansebanen.
Prosent. 1. kv. 2010 – 4. kv. 2019²⁾

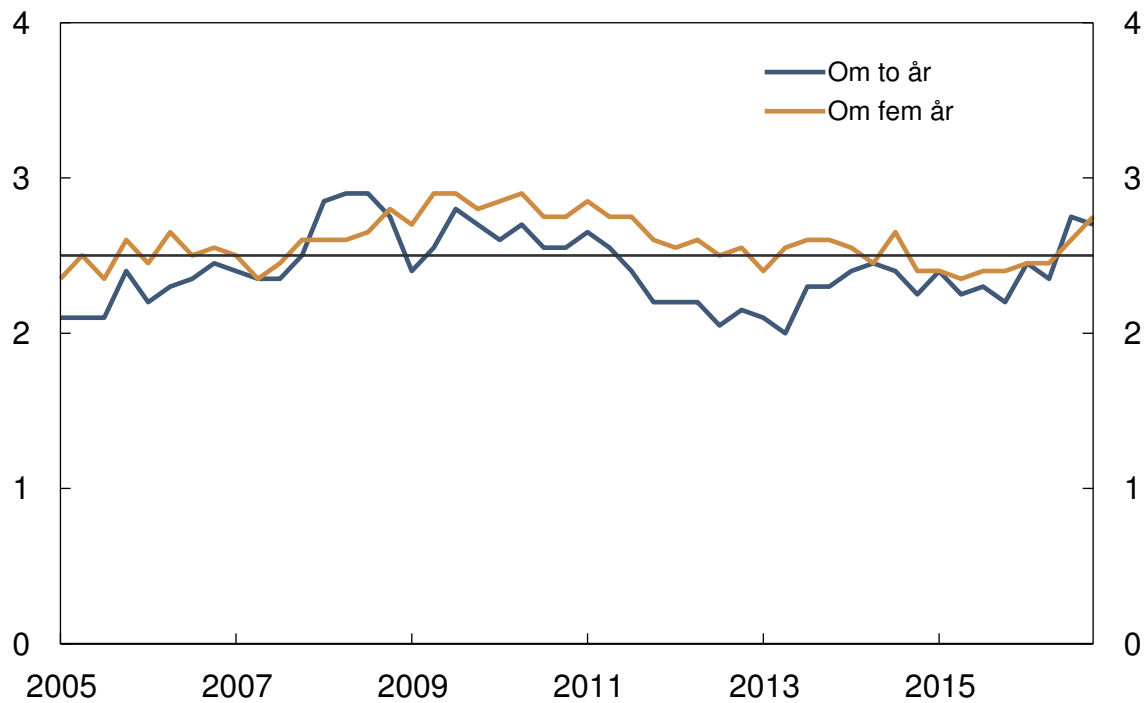
1) KPI justert for avgiftsendringer og uten energivarer (KPI-JAE). Firekvartalersvekst.

2) Anslag for 4. kv. 2016 – 4. kv. 2019 (stiplet).

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

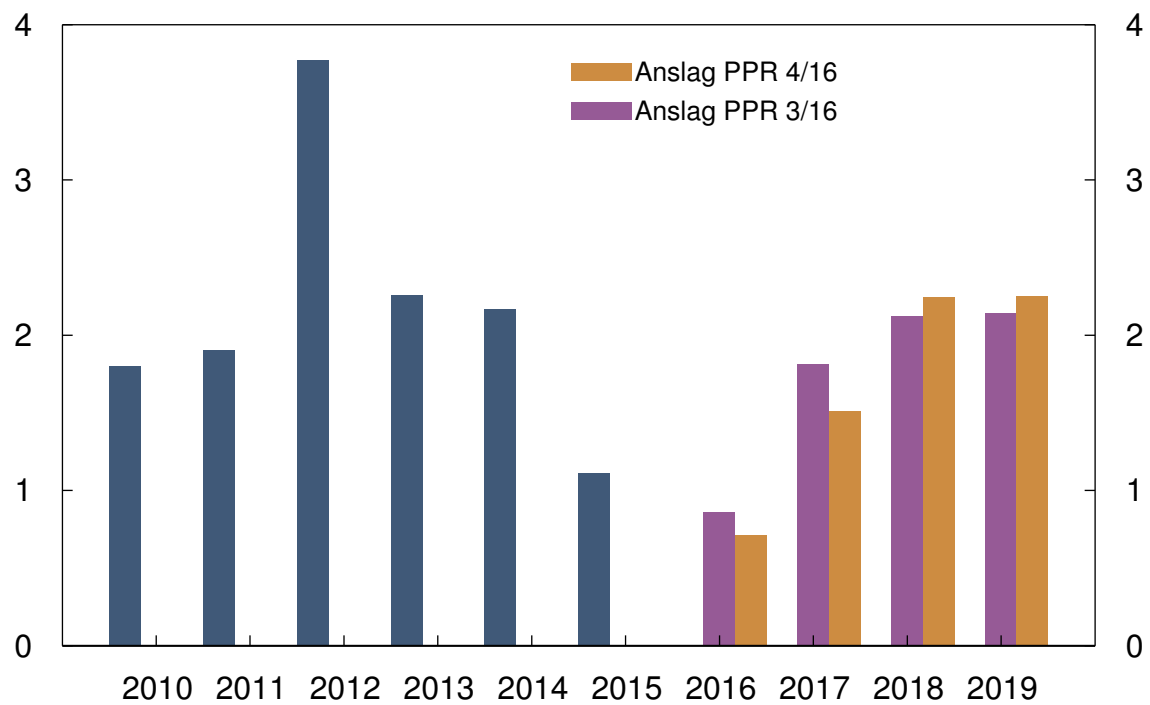

Figur 2.7 Forventet konsumprisvekst om to og fem år.¹⁾
Prosent. 1. kv. 2005 – 4. kv. 2016

1) Gjennomsnitt av forventningene til arbeidslivsorganisasjoner og økonomer i finansnæringen og akademia.
Kilder: Epinion og Norges Bank

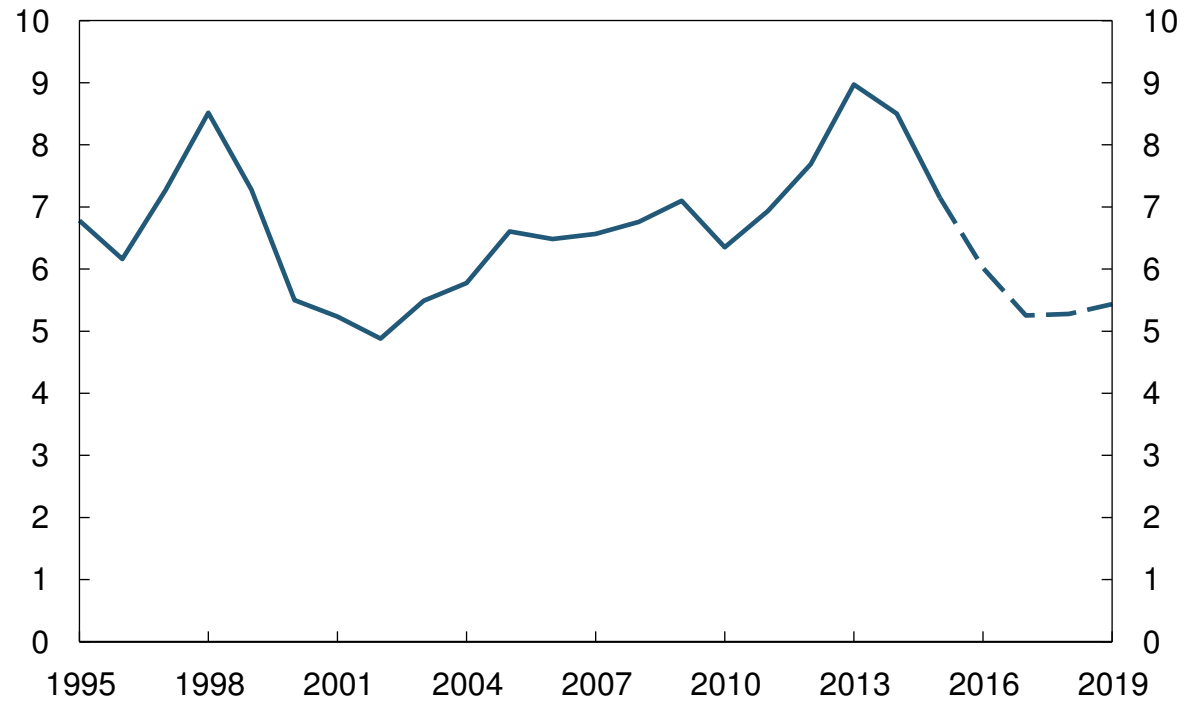
Figur 2.8 BNP for Fastlands-Norge.
Årsvekst. Prosent. 2010 – 2019¹⁾

1) Anslag for 2016 – 2019.

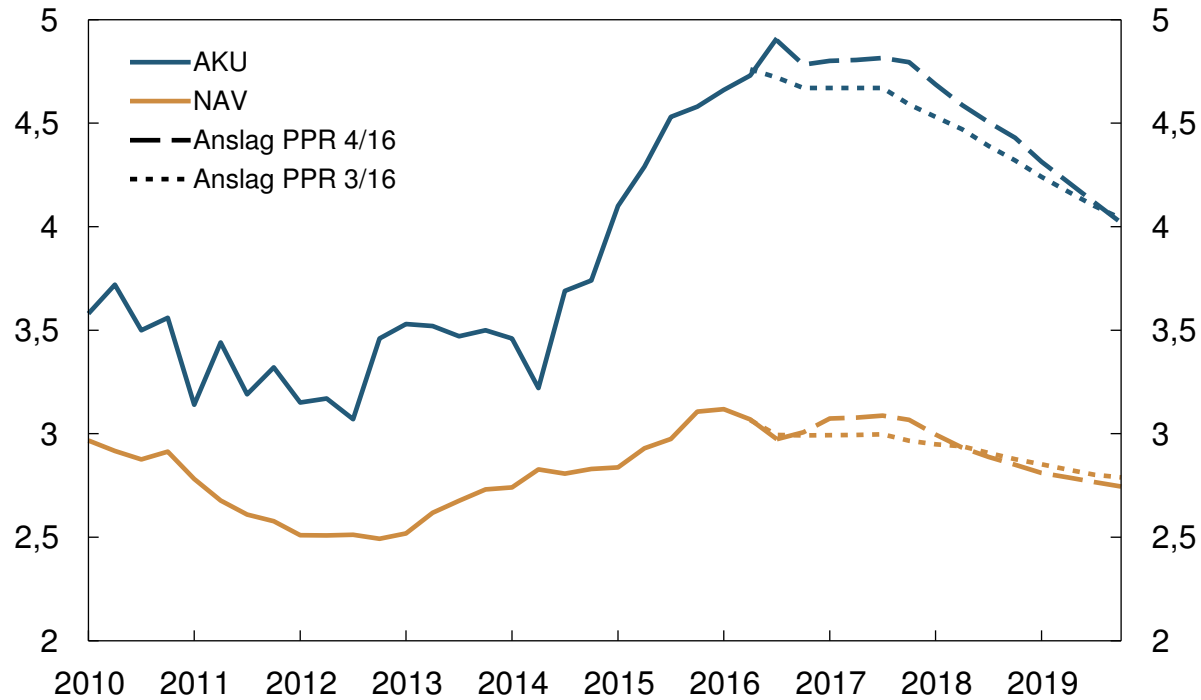
Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 2.9 Petroleumsinvesteringer som andel av BNP for Fastlands-Norge.
Prosent. 1995 – 2019 ¹⁾

1) Anslag for 2016 – 2019 (stiplet).
Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 2.10 Arbeidsledighet som andel av arbeidsstyrken. AKU¹⁾ og NAV²⁾.
Sesongjustert. Prosent. 1. kv. 2010 – 4. kv. 2019³⁾

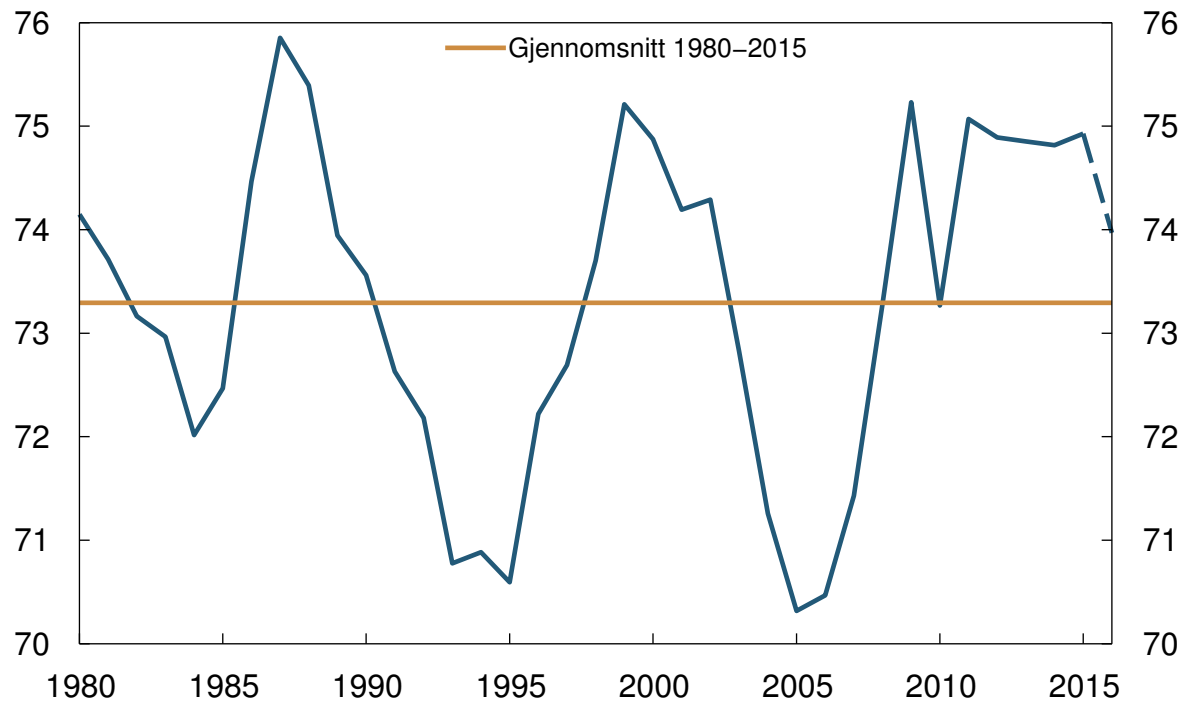
1) Arbeidskraftundersøkelsen.

2) Registrert arbeidsledighet.

3) Anslag for 4. kv. 2016 – 4. kv. 2019 (stiplet).

Kilder: NAV, Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 2.11 Lønnskostnadsandel for Fastlands-Norge.¹⁾ Prosent. 1980 – 2016²⁾

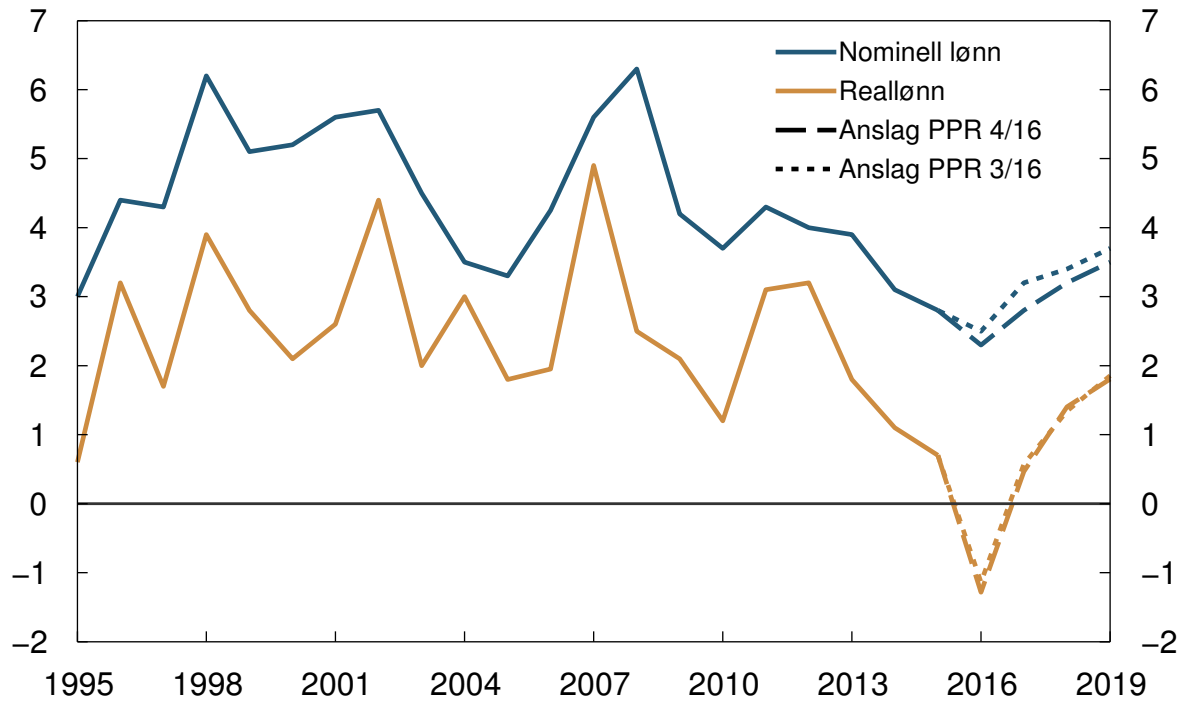

1) Lønnskostnader som andel av faktorinntekten.

2) Anslag for 2016 (stiplet).

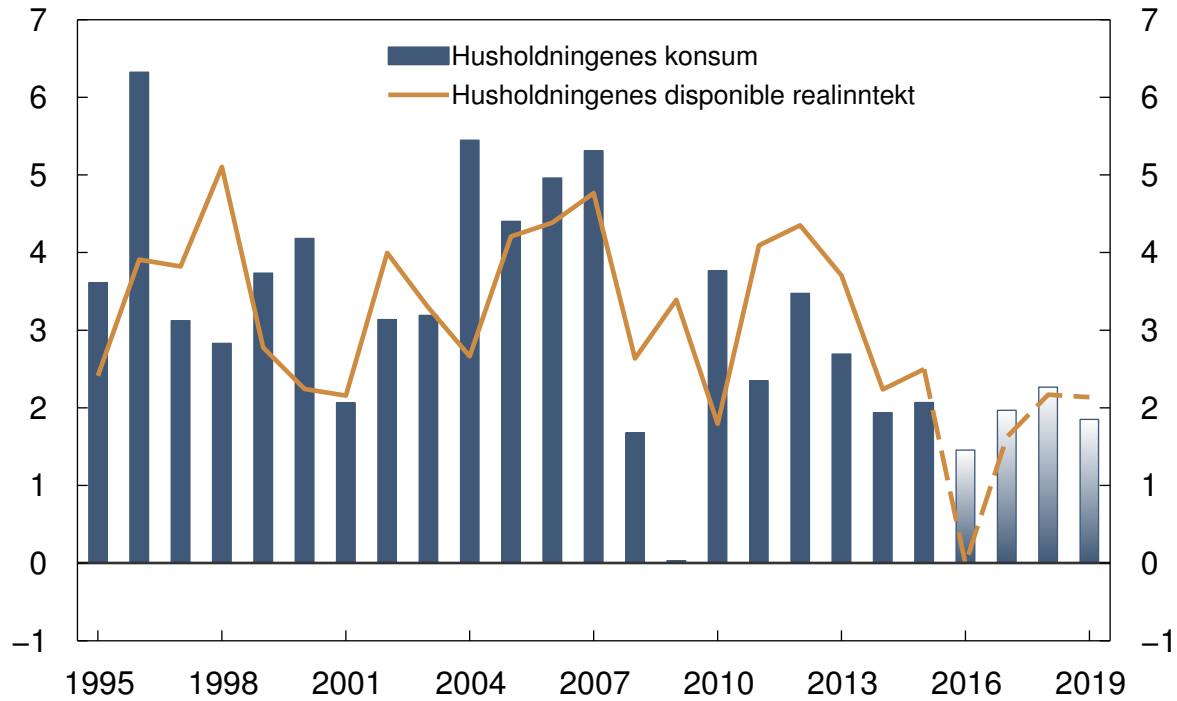
Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 2.12 Lønn.
Årsvekst. Prosent. 1995 – 2019¹⁾

1) Anslag for 2016 – 2019 (stiplet).
Kilder: Statistisk sentralbyrå, TBU og Norges Bank

Figur 2.13 Husholdningenes konsum¹⁾ og disponible realinntekt²⁾.
 Årsvekst. Prosent. 1995 – 2019³⁾

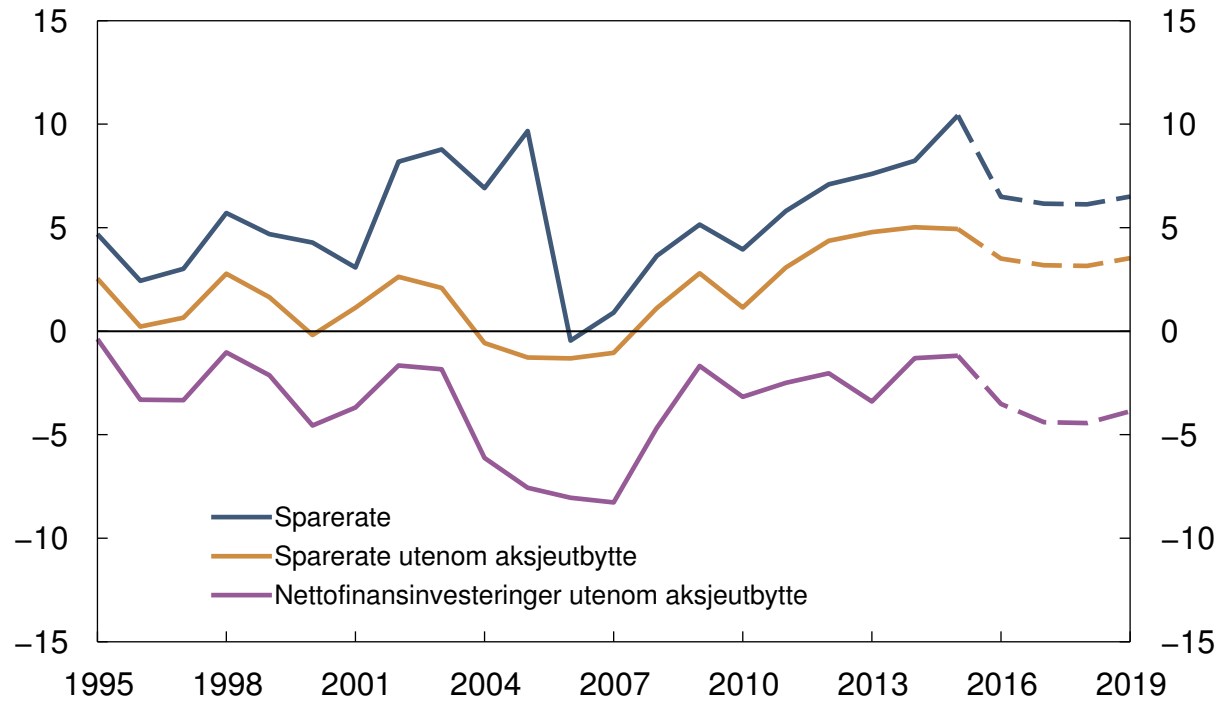
1) Inkluderer konsum i ideelle organisasjoner. Volum.

2) Eksklusive aksjeutbytte. Inkluderer inntekt i ideelle organisasjoner. Deflatert med KPI.

3) Anslag for 2016 – 2019 (stiplet og gradert).

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 2.14 Husholdningenes sparing og nettofinansinvesteringer som andel av disponibel inntekt. Prosent. 1995 – 2019¹⁾

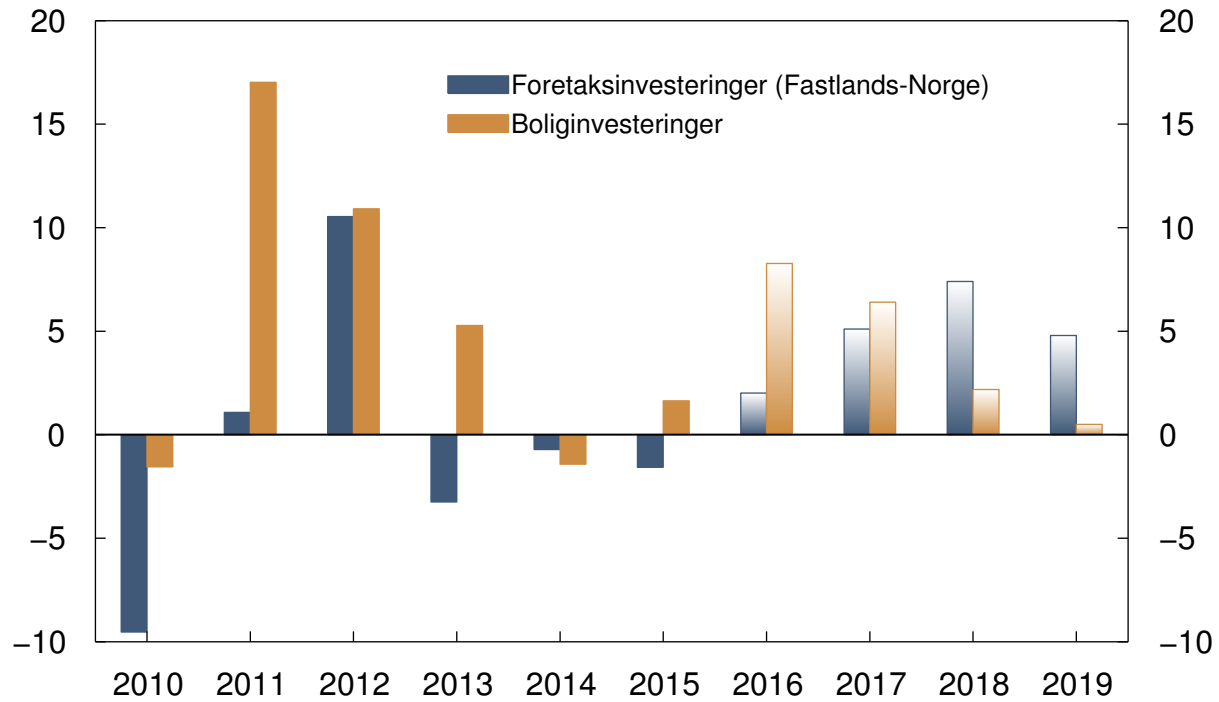

1) Anslag for 2016 – 2019 (stiplet).

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

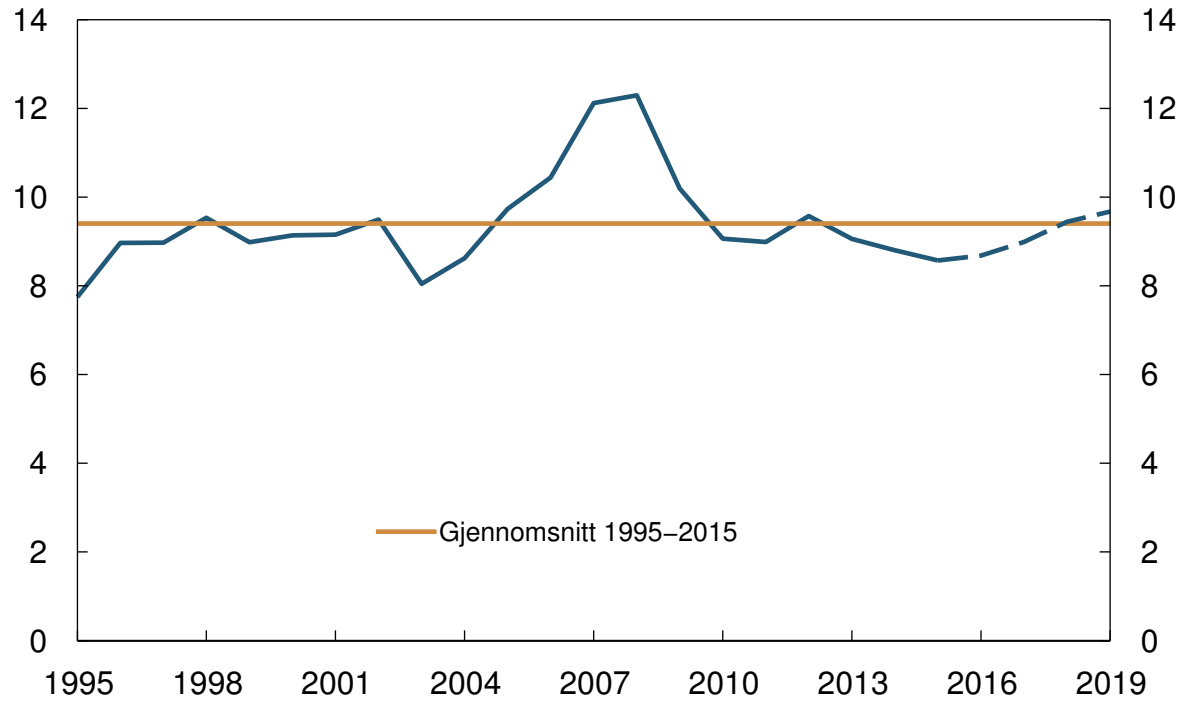

Figur 2.15 Private investeringer.
Årsvekst. Prosent. 2010 – 2019¹⁾

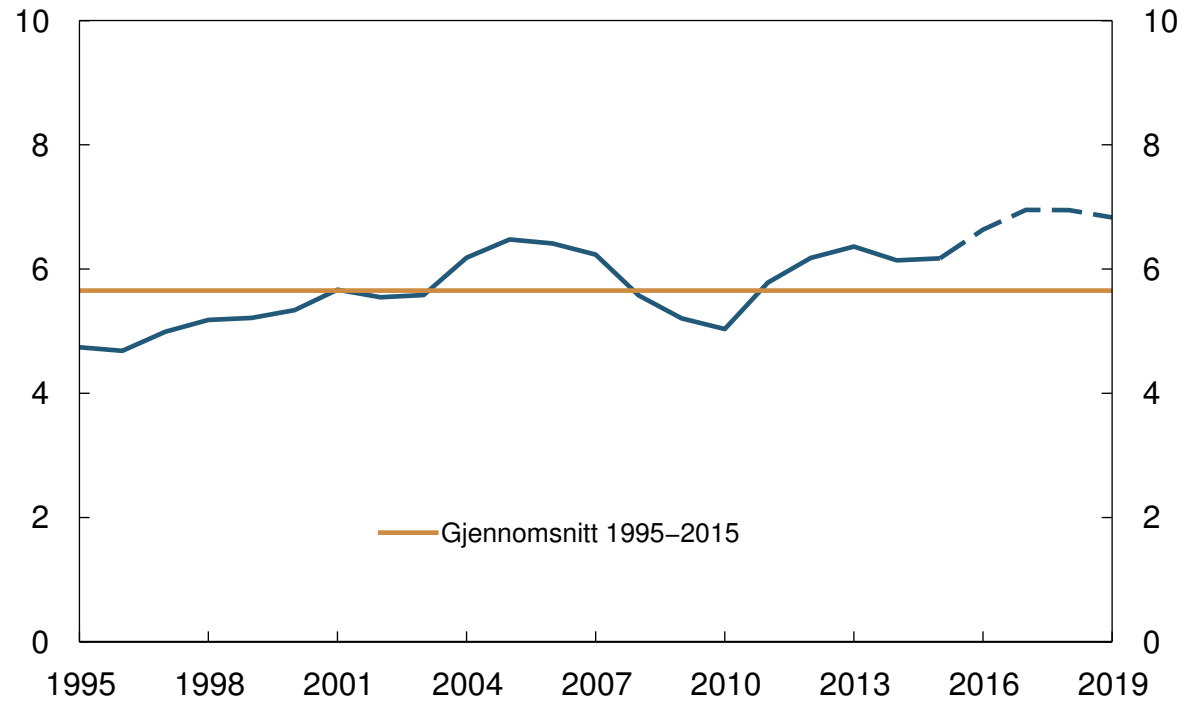
1) Anslag for 2016 – 2019 (gradert).
Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 2.16 Foretaksinvesteringer som andel av BNP for Fastlands-Norge.
Prosent. 1995 – 2019¹⁾

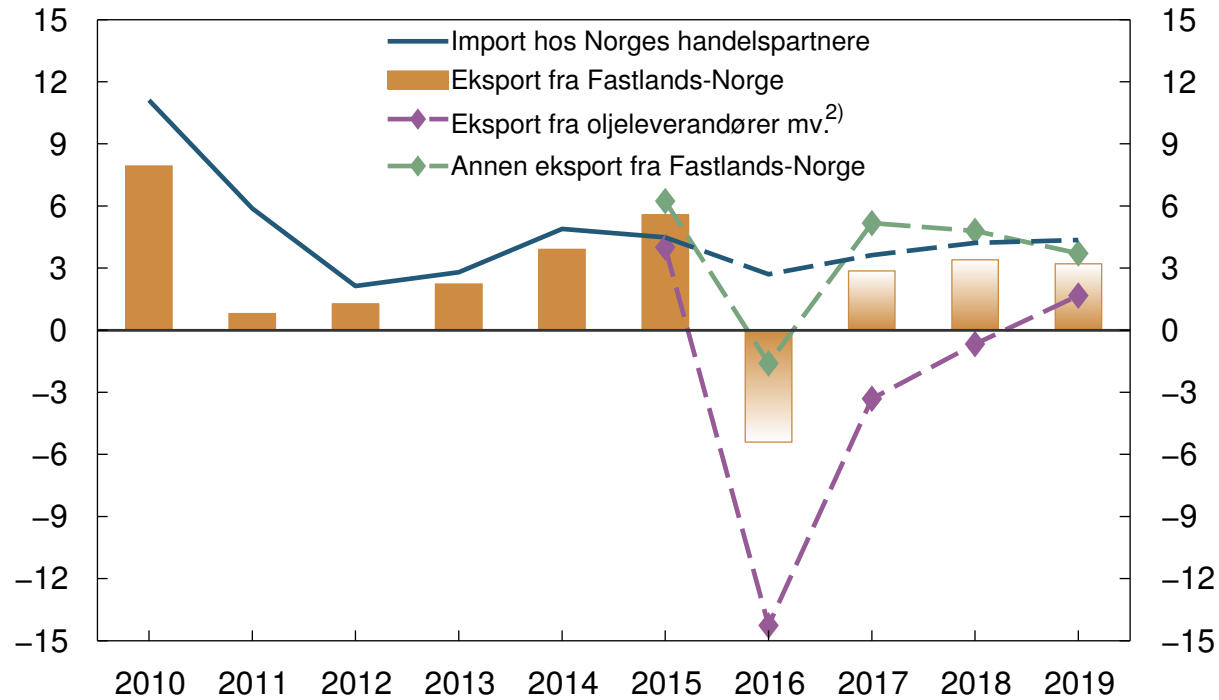
1) Anslag for 2016 – 2019 (stiplet).
Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 2.17 Boliginvesteringer som andel av BNP for Fastlands-Norge.
Prosent. 1995 – 2019 ¹⁾

1) Anslag for 2016 – 2019 (stiplet).
Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 2.18 Eksport fra Fastlands-Norge og import hos Norges handelspartnere.
 Årsvekst. Prosent. 2010 – 2019¹⁾

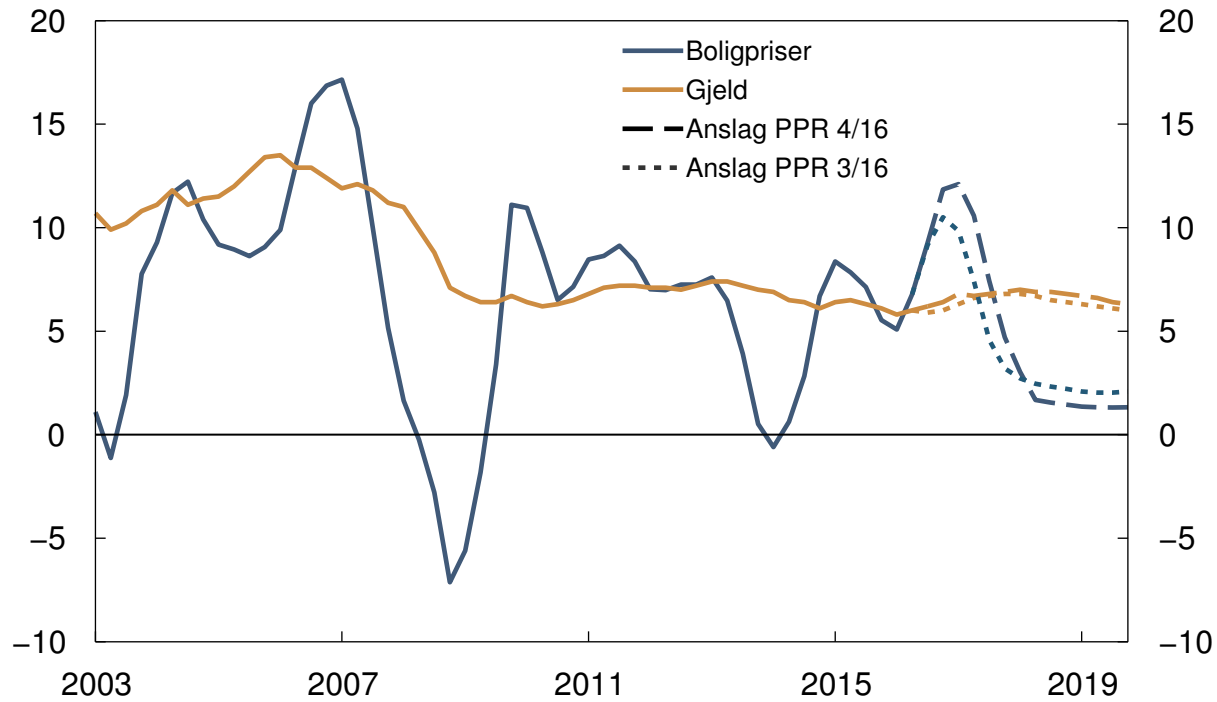

1) Anslag for 2016 – 2019 (stiplet og gradert).

2) Vare- og tjenestegrupper i nasjonalregnskapet hvor oljeleverandører står for en betydelig del av eksporten.

Kilder: Statistisk sentralbyrå, Thomson Reuters og Norges Bank

Figur 2.19 Boligpriser og husholdningenes gjeld¹⁾.
Firekvartalersvekst. Prosent. 1. kv. 2003 – 4. kv. 2019²⁾

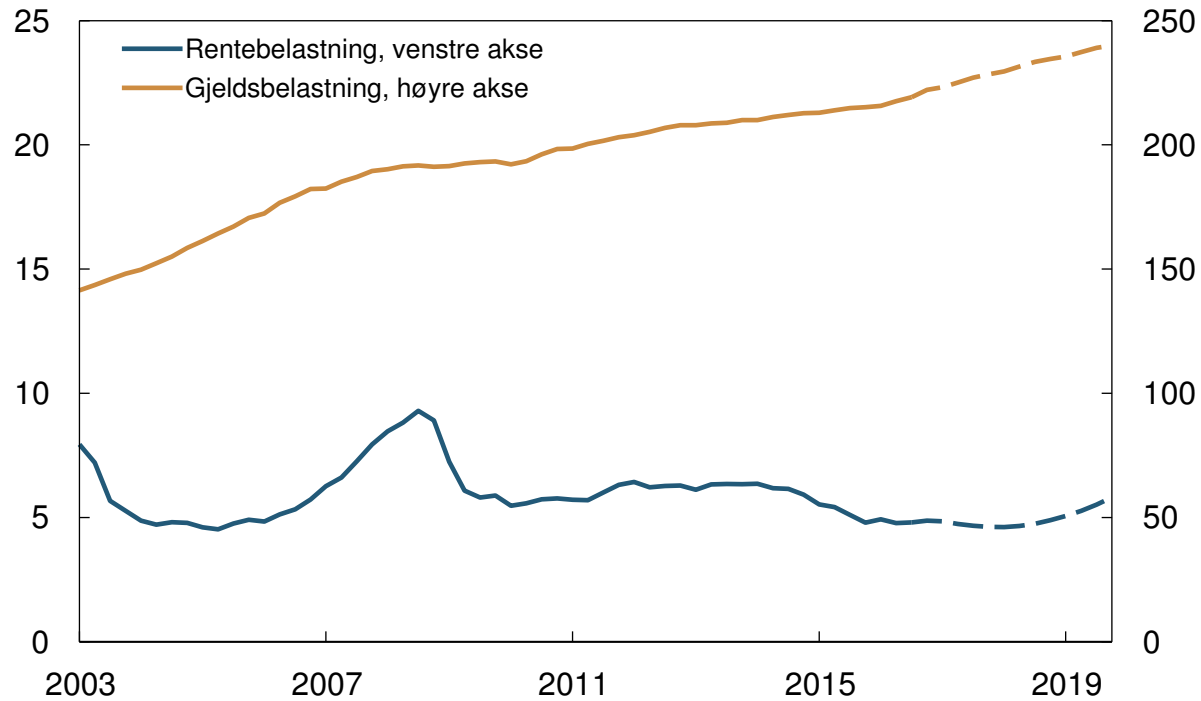

1) Innenlandsk kreditt til husholdningene, K2.

2) Anslag for 4. kv. 2016 – 4. kv. 2019 (stiplet).

Kilder: Eiendom Norge, Eiendomsverdi, Finn.no, Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 2.20 Husholdningenes rentebelastning og gjeldsbelastning.¹⁾
Prosent. 1. kv. 2003 – 4. kv. 2019²⁾

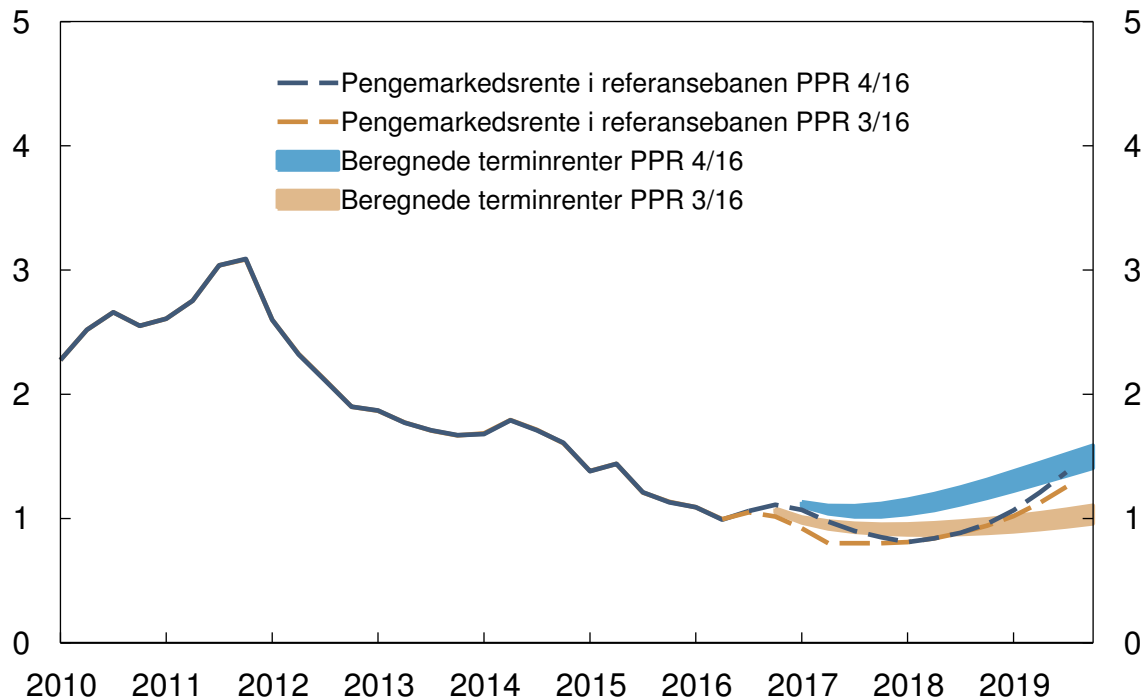

1) Henholdsvis lånegjeld i prosent av disponibel inntekt og renteutgifter i prosent av disponibel inntekt pluss renteutgifter. Disponibel inntekt er korrigert for anslått reinvestert aksjeutbytte i 2003 – 2005 og innløsning/reinvestering av egenkapital i 1. kv. 2006 – 3. kv. 2012. For 1. kv. 2015 – 3. kv. 2016 benyttes veksten i disponibel inntekt utenom aksjeutbytte.

2) Anslag for 3. kv 2016 – 4. kv. 2019 (stiplet).

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 2.21 Tremåneders pengemarkedsrente i referansebanen¹⁾ og beregnede terminrenter²⁾. Prosent. 1. kv. 2010 – 4. kv. 2019

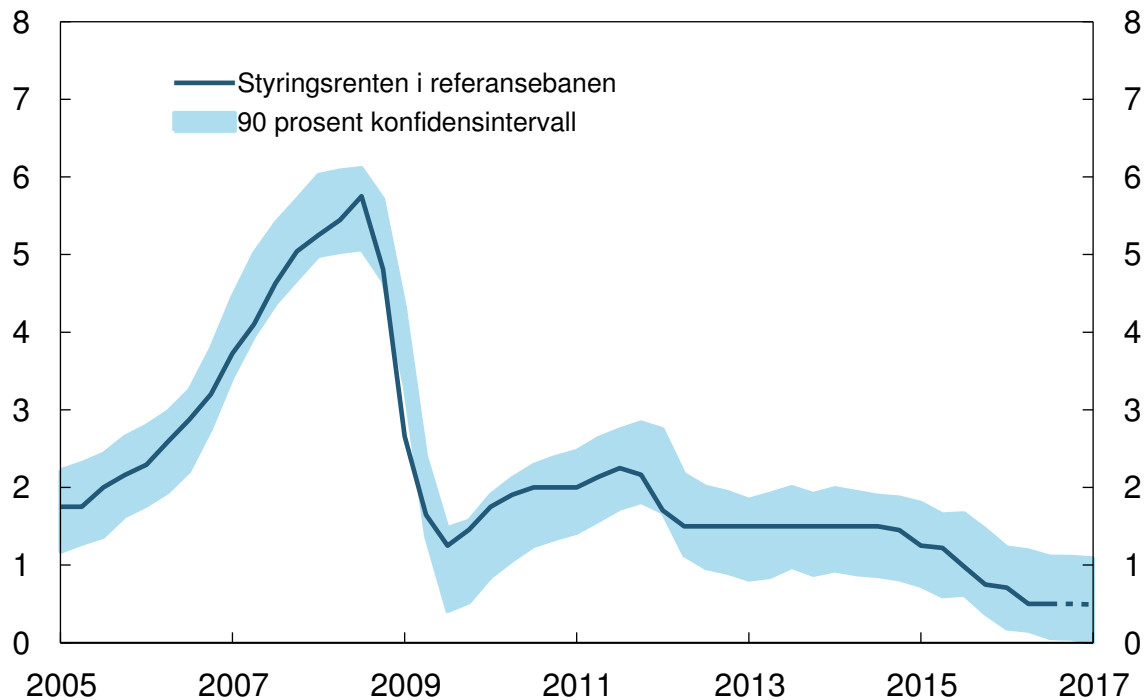

1) Styringsrente i referansebanen med påslag i det norske pengemarkedet. Beregningene er basert på at prognosen for styringsrenten prises inn i pengemarkedet

2) Terminrentene er basert på rentene i pengemarkedet og renteswapper. Det oransje og blå intervallet viser høyeste og laveste rente i henholdsvis tidsrommene 5. – 16. september 2016 og 28. november – 9. desember 2016.

Kilder: Thomson Reuters og Norges Bank

Figur 2.22 Styringsrente og renteutvikling som følger av Norges Banks gjennomsnittlige mønster i rentesettingen.¹⁾ Prosent. 1. kv. 2005 – 1. kv. 2017²⁾

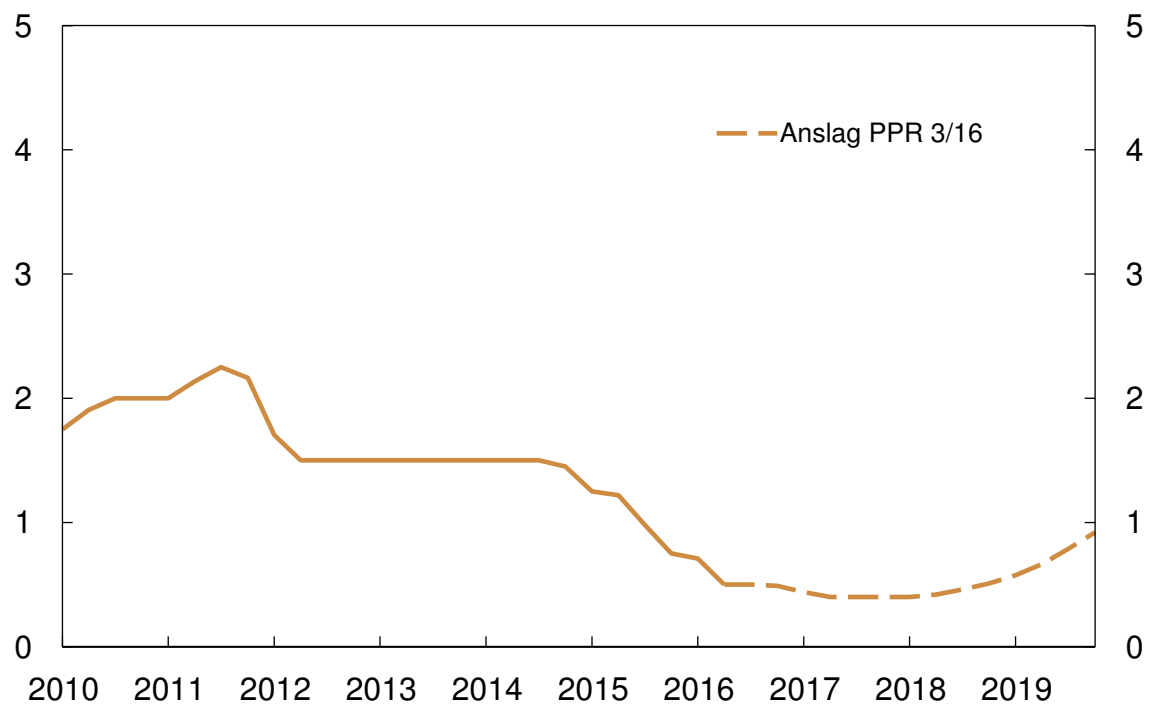
1) Renteutviklingen forklares av utviklingen i inflasjon, BNP-vekst i Fastlands-Norge, lønnsvekst og tremåneders pengemarkedsrente hos handelspartnerne, samt renten i forrige periode. Likningen er estimert over perioden 1. kv. 1999 – 3. kv. 2016. Nærmere utdyping er gitt i *Norges Bank Staff Memo 3/2008*.

2) Anslag for 4. kv. 2016 – 1. kv. 2017 (stiplet).

Kilde: Norges Bank

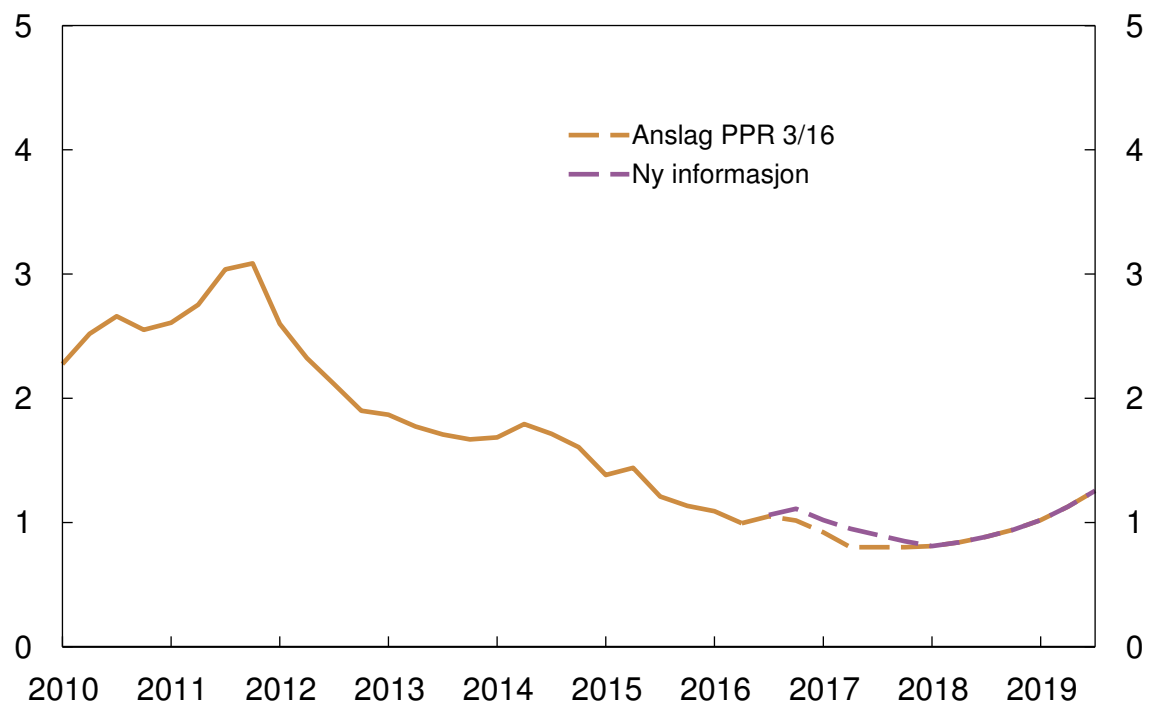
Figur 2.23a Styringsrenten i referansebanen fra PPR 3/16.
Prosent. 1. kv. 2010 – 4. kv. 2019¹⁾

1) Anslag for 3. kv. 2016 – 4. kv. 2019 (stiplet).
Kilde: Norges Bank

Figur 2.23b Tremåneders pengemarkedsrente.¹⁾ PPR 3/16 og med ny informasjon, men betinget på styringsrenten i referansebanen fra PPR 3/16.

Prosent. 1. kv. 2010 – 3. kv. 2019²⁾

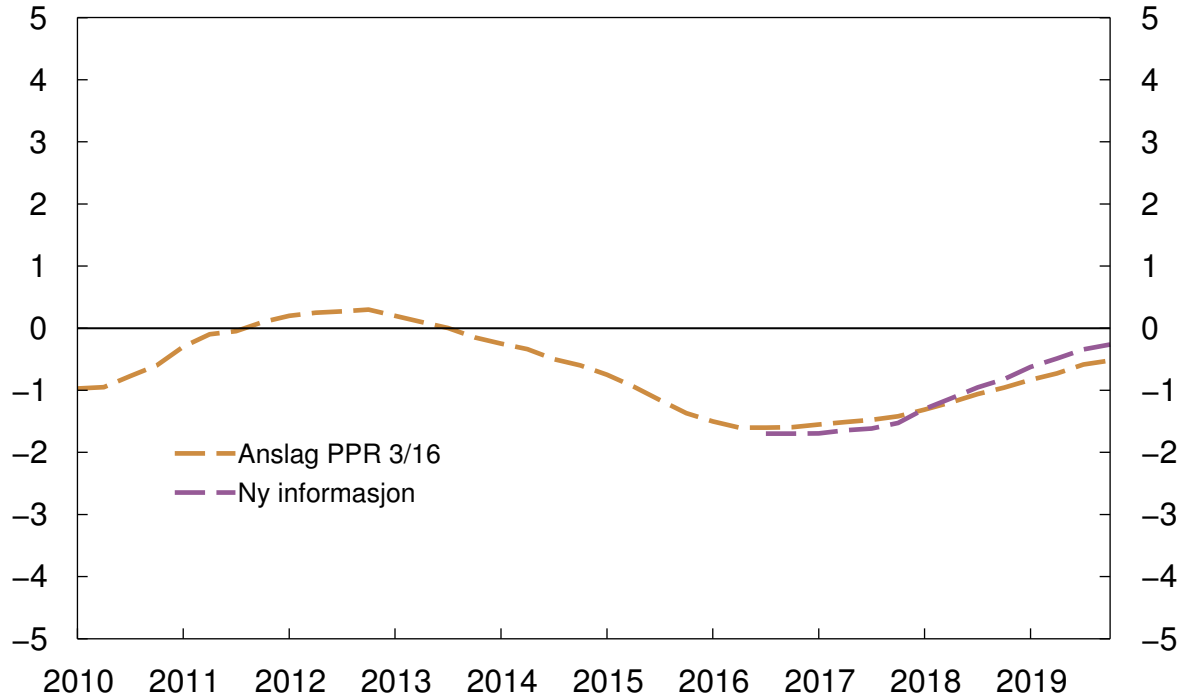

1) Beregningene er basert på at prognosen for styringsrenten fra PPR 3/16 prises inn i pengemarkedet.

2) Anslag for 4. kv. 2016 – 3. kv. 2019 (stiplet).

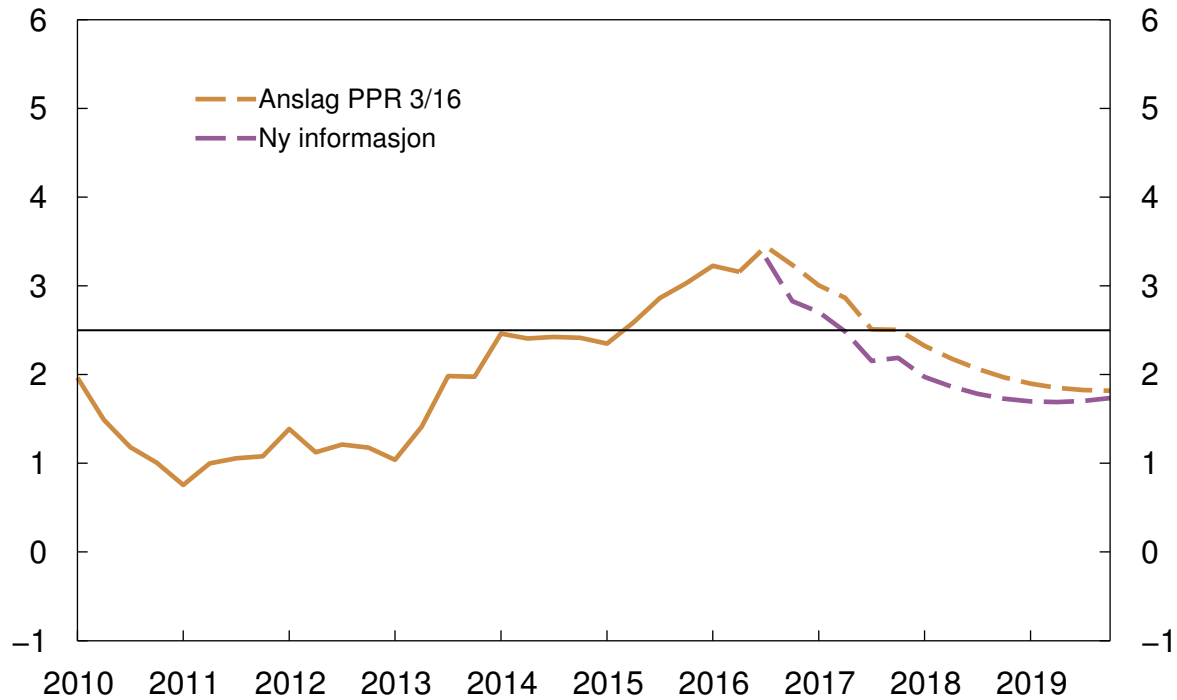
Kilde: Norges Bank

Figur 2.23c Anslag på produksjonsgapet. PPR 3/16 og med ny informasjon, men betinget på styringsrenten i referansebanen fra PPR 3/16.
Prosent. 1. kv. 2010 – 4. kv. 2019

Kilde: Norges Bank

Figur 2.23d KPI-JAE¹⁾. PPR 3/16 og med ny informasjon, men betinget på styringsrenten i referansebanen fra PPR 3/16. Firekvartalersvekst. Prosent. 1. kv. 2010 – 4. kv. 2019²⁾

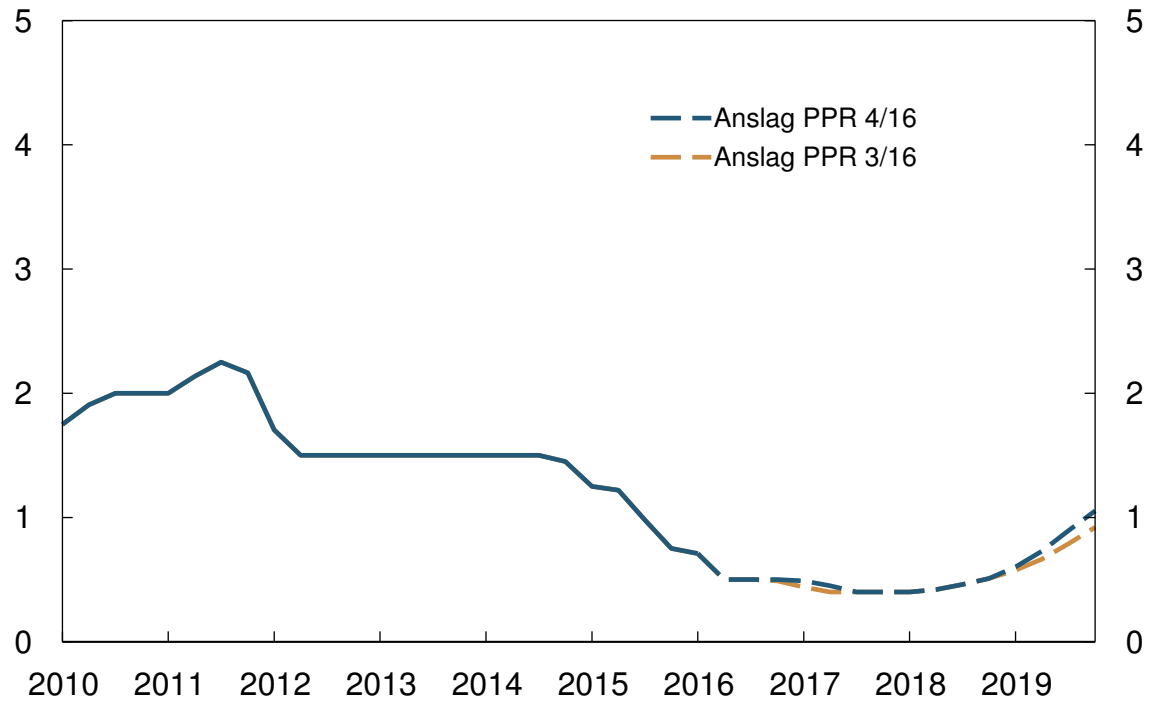

1) KPI justert for avgiftsendringer og uten energivarer.

2) Anslag for 4. kv. 2016 – 4. kv. 2019 (stiplet).

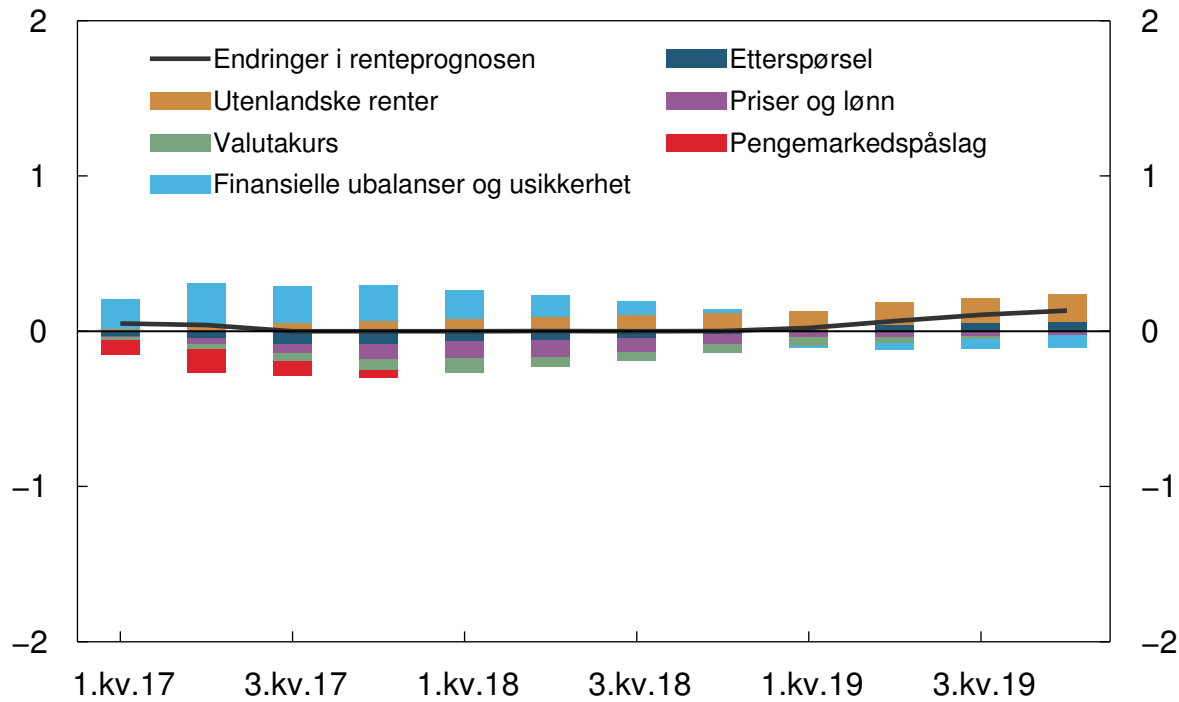
Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 2.24 Styringsrenten i referansebanen.
Prosent. 1. kv. 2010 – 4. kv. 2019¹⁾

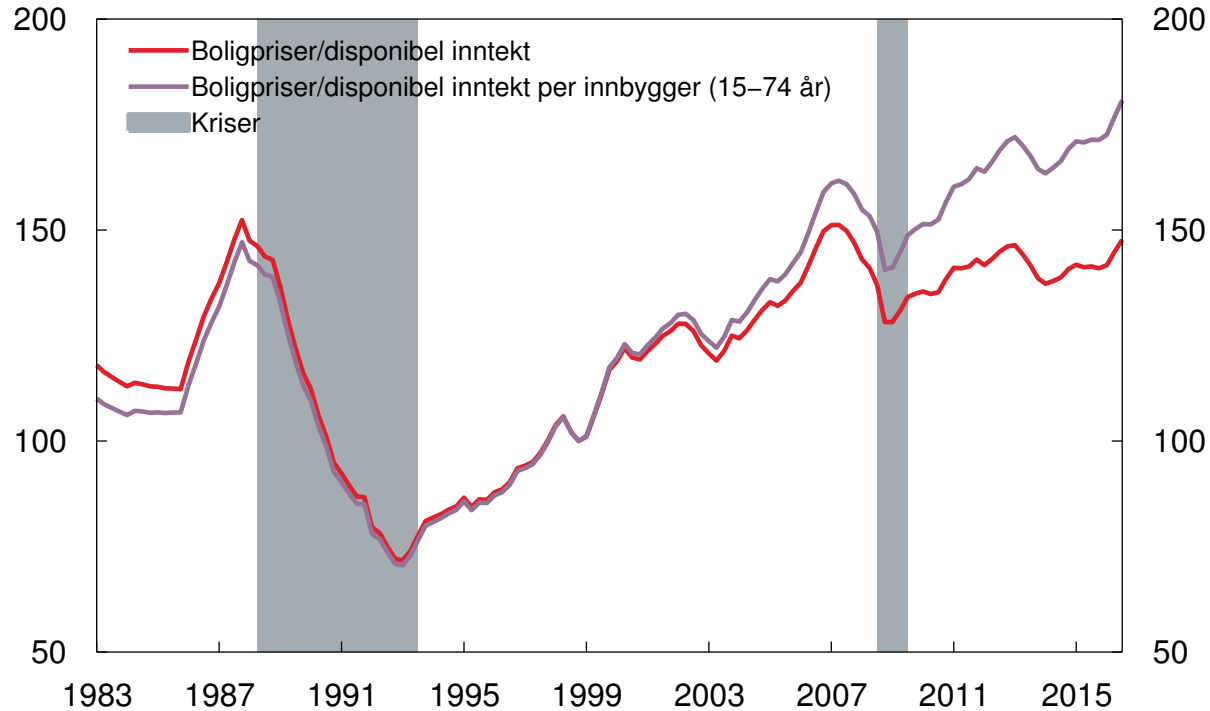
1) Anslag for 4. kv. 2016 – 4. kv. 2019 (stiplet).
Kilde: Norges Bank

Figur 2.25 Faktorer bak endringer i renteprognosen fra PPR 3/16.
Akkumulerte bidrag. Prosentenheter. 1. kv. 2017 – 4. kv. 2019

Kilde: Norges Bank

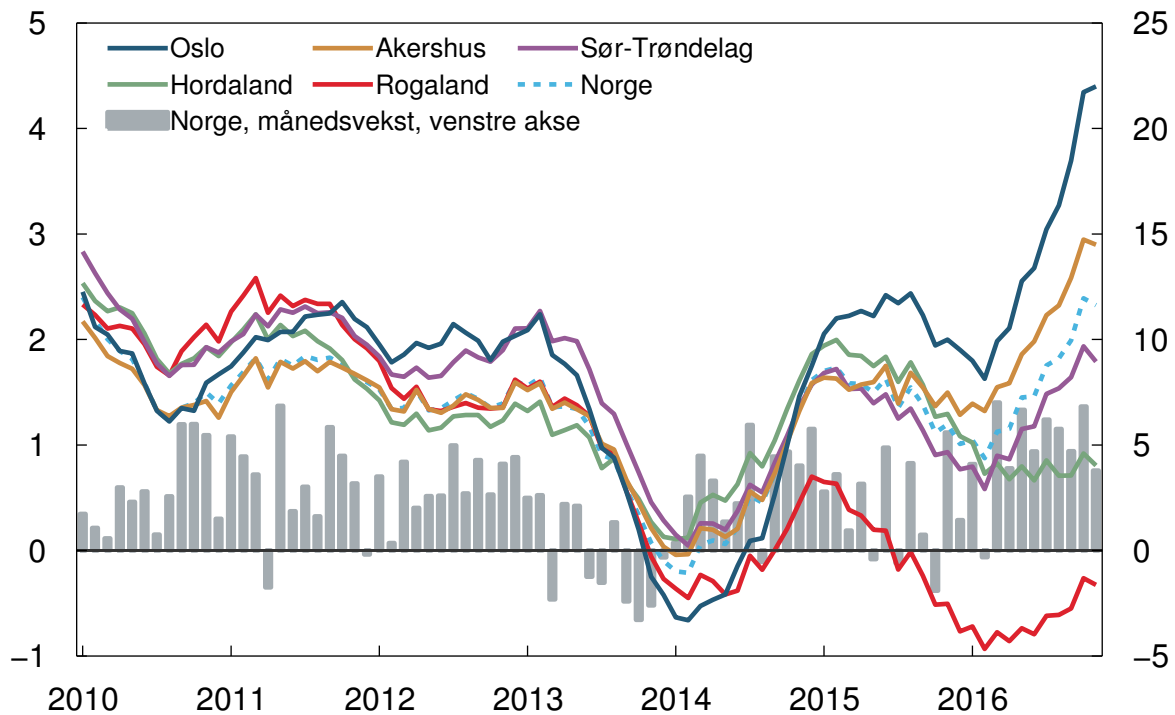
Figur 3.1 Boligpriser i forhold til disponibel inntekt¹⁾.
Indeks. 4. kv. 1998 = 100. 1. kv. 1983 – 3. kv. 2016

1) Disponibel inntekt er korrigert for anslått reinvestert aksjeutbytte i 2003 – 2005 og innløsning/nedsettelse av egenkapital i 1. kv. 2006 – 3. kv. 2012. For 1. kv. 2015 – 3. kv. 2016 benyttes veksten i disponibel inntekt ekskludert utbytte.

Kilder: Eiendom Norge, Eiendomsverdi, Finn.no, Norges Eiendomsmeglerforbund (NEF), Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

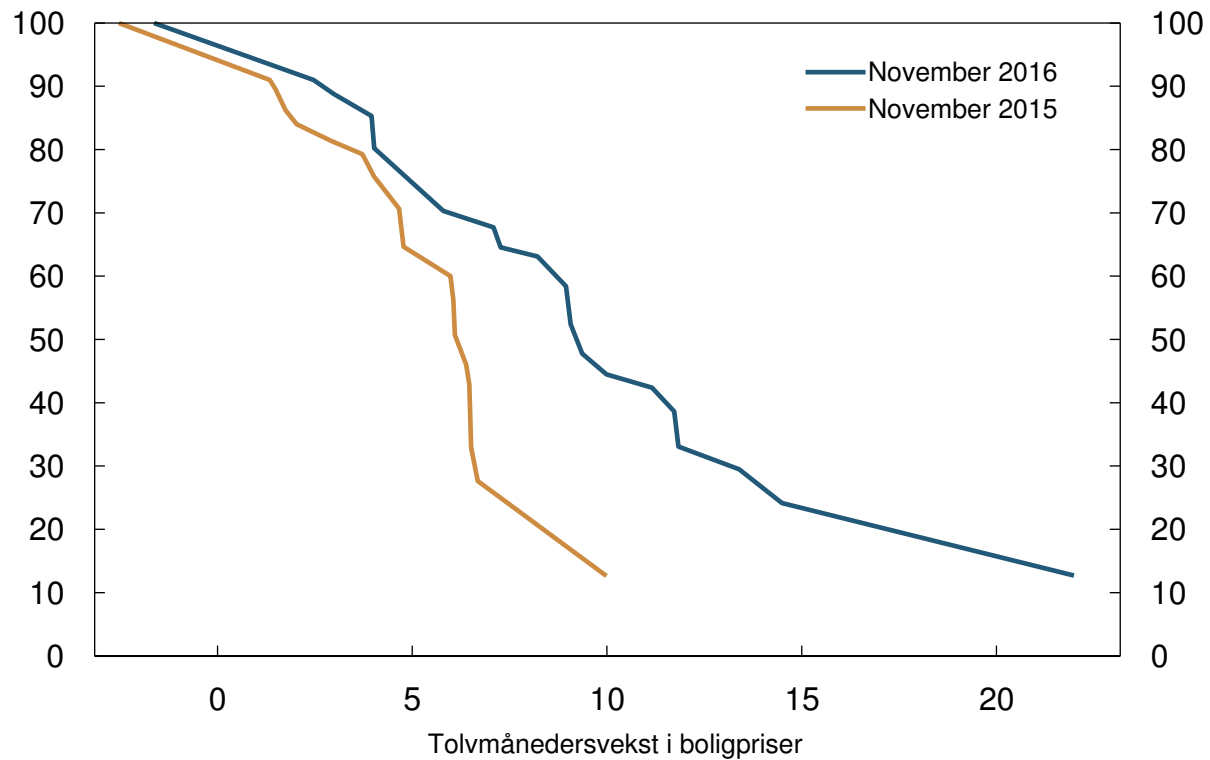
Figur 3.2 Boligpriser. Tolvmånedersvekst og sesongjustert månedsvekst.¹⁾
Prosent. Januar 2010 – november 2016

1) Tolvmånedersvekst i fylker. Tolvmånedersvekst og sesongjustert månedsvekst i Norge.
Kilder: Eiendom Norge, Eiendomsverdi og Finn.no

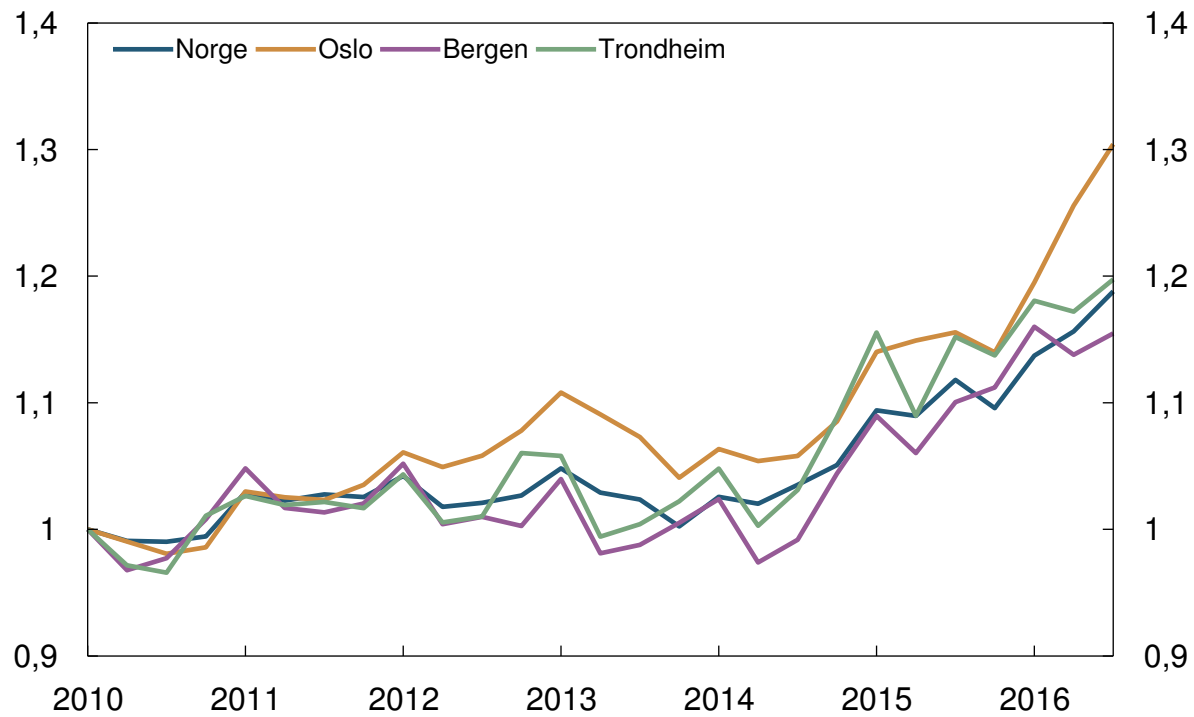

Figur 3.3 Andel av befolkningen som bor i fylker med boligprisvekst over et visst nivå. Prosent

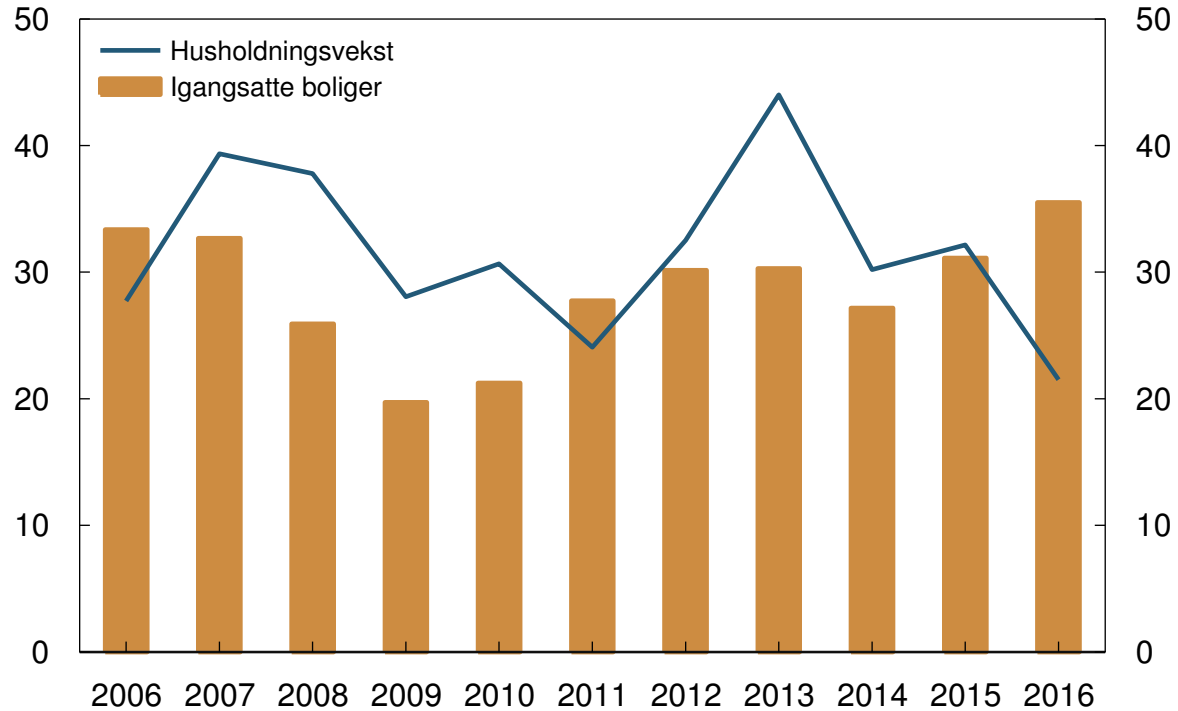
Kilder: Eiendom Norge, Eiendomsverdi, Finn.no, Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 3.4 Boligpriser i forhold til leiepriser.
Indeks. 1. kv. 2010 = 1. 1. kv. 2010 – 3. kv. 2016

Kilder: Eiendom Norge, Eiendomsverdi og Finn.no

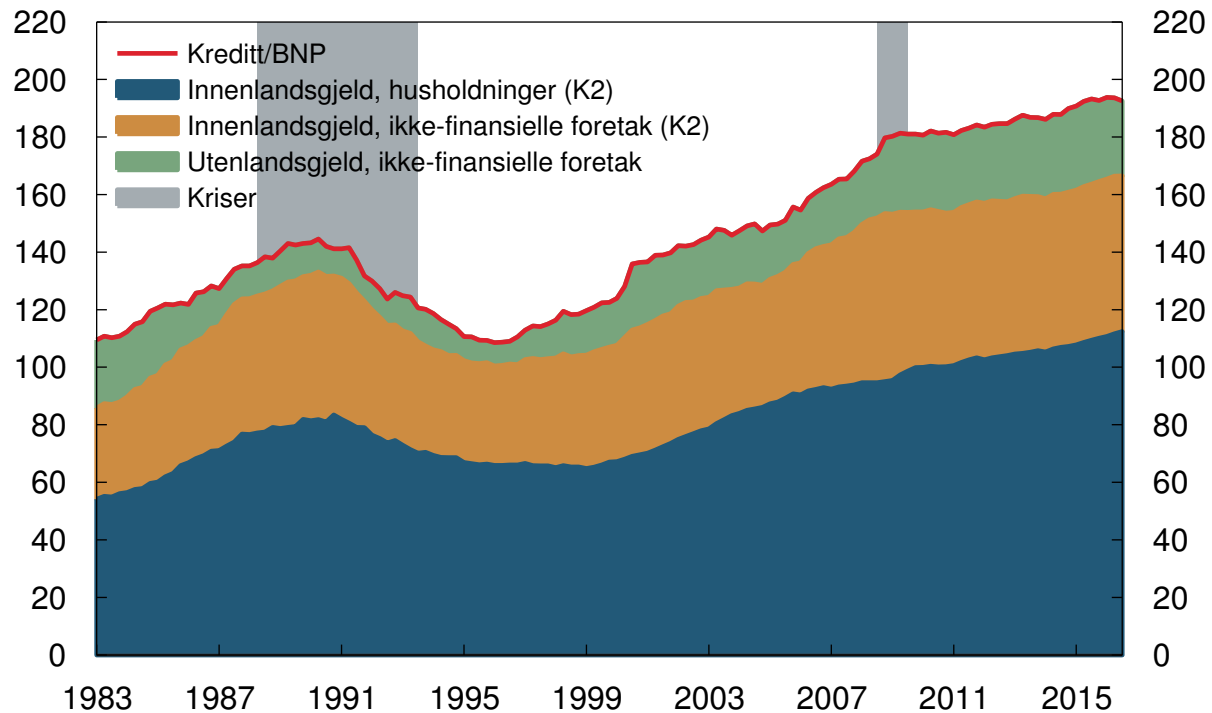
Figur 3.5 Husholdningsvekst og igangsetting. Økning i antall husholdninger og antall igangsatte boliger per år. Antall i tusen. 2006 – 2016¹⁾

1) For 2016 er vekst i husholdninger basert på befolkningsveksten. Anslag for befolkningsvekst og igangsetting for 4. kv. 2016.

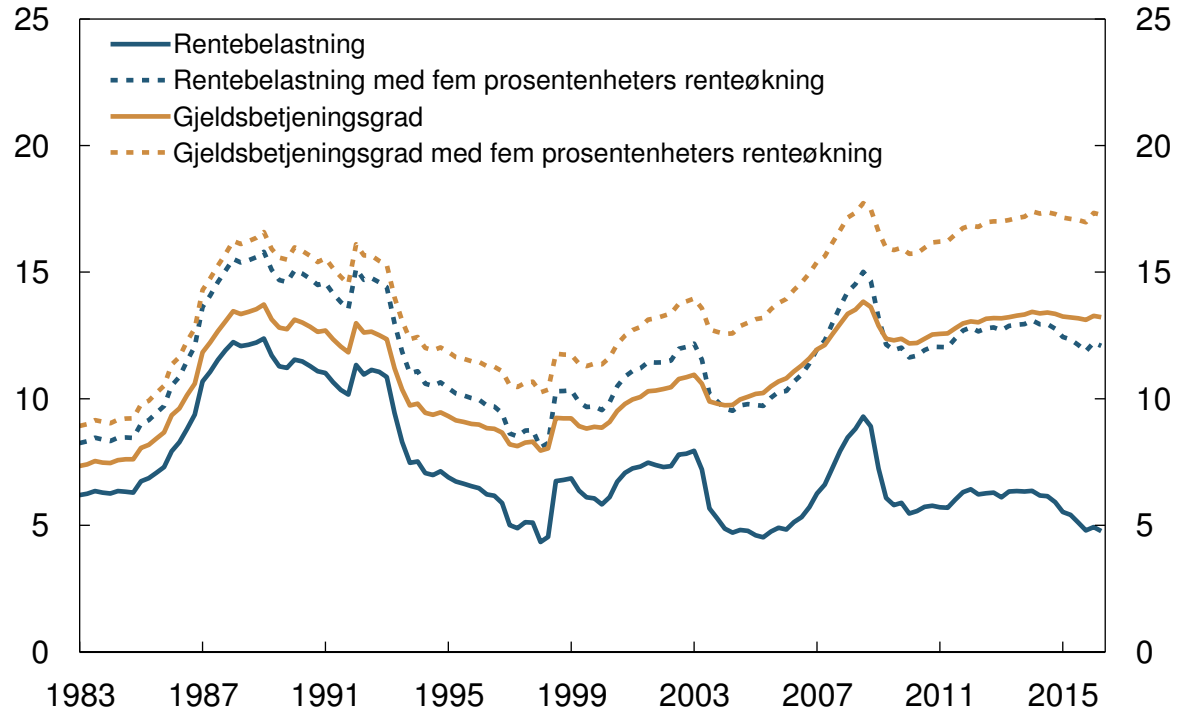
Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 3.6 Samlet kreditt for Fastlands-Norge som andel av BNP for Fastlands-Norge. Prosent. 1. kv. 1983 – 3. kv. 2016

Kilder: IMF, Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

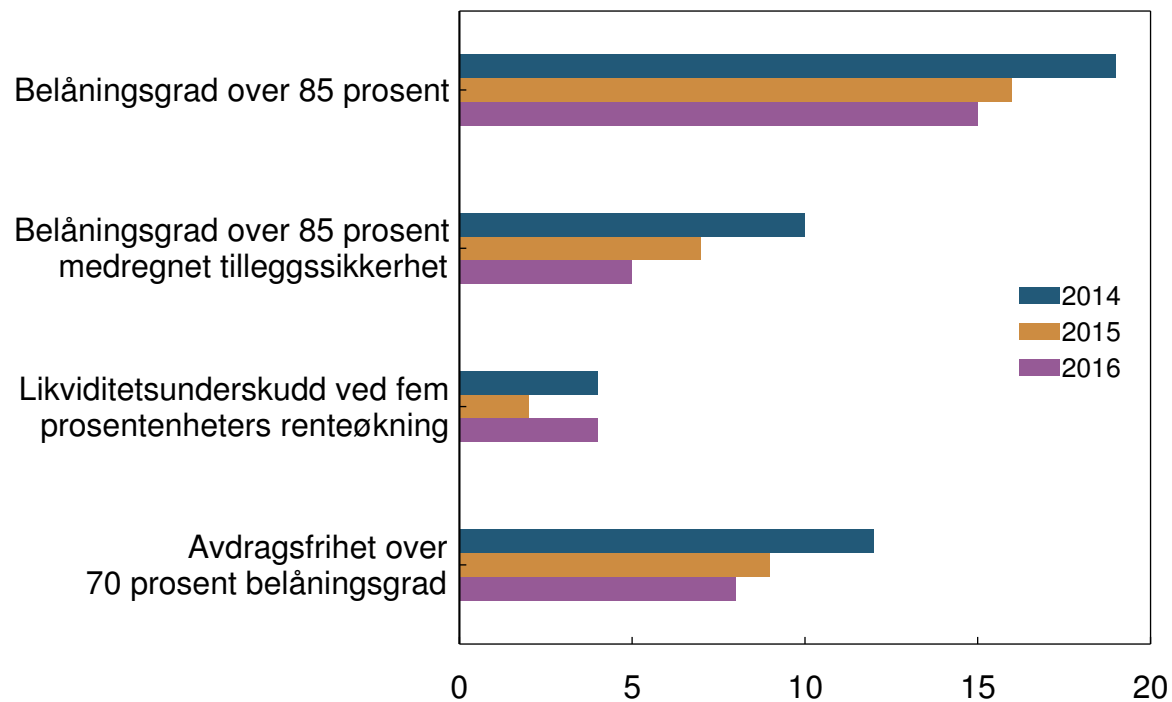
Figur 3.7 Husholdningenes rentebelastning og gjeldsbetjeningsgrad.¹⁾
 Prosent. 1. kv. 1983 – 2. kv. 2016

1) Rentebelastning er beregnet som renteutgifter i prosent av disponibel inntekt pluss renteutgifter. Gjeldsbetjeningsgrad inkluderer i tillegg anslått avdrag på lånegjelden med 18 års nedbetalingstid. Disponibel inntekt er korrigert for anslått reinvestert aksjeutbytte i 2003 – 2005 og innløsning/nedsettelse av egenkapital i 1. kv. 2006 – 3. kv. 2012. For 1. kv. 2015 – 2. kv. 2016 benyttes veksten i disponibel inntekt ekskludert utbytte.

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 3.8 Andel innvilgede nedbetalingslån med belåningsgrad over 85 prosent, likviditetsunderskudd¹⁾ og avdragsfrihet²⁾. Prosent

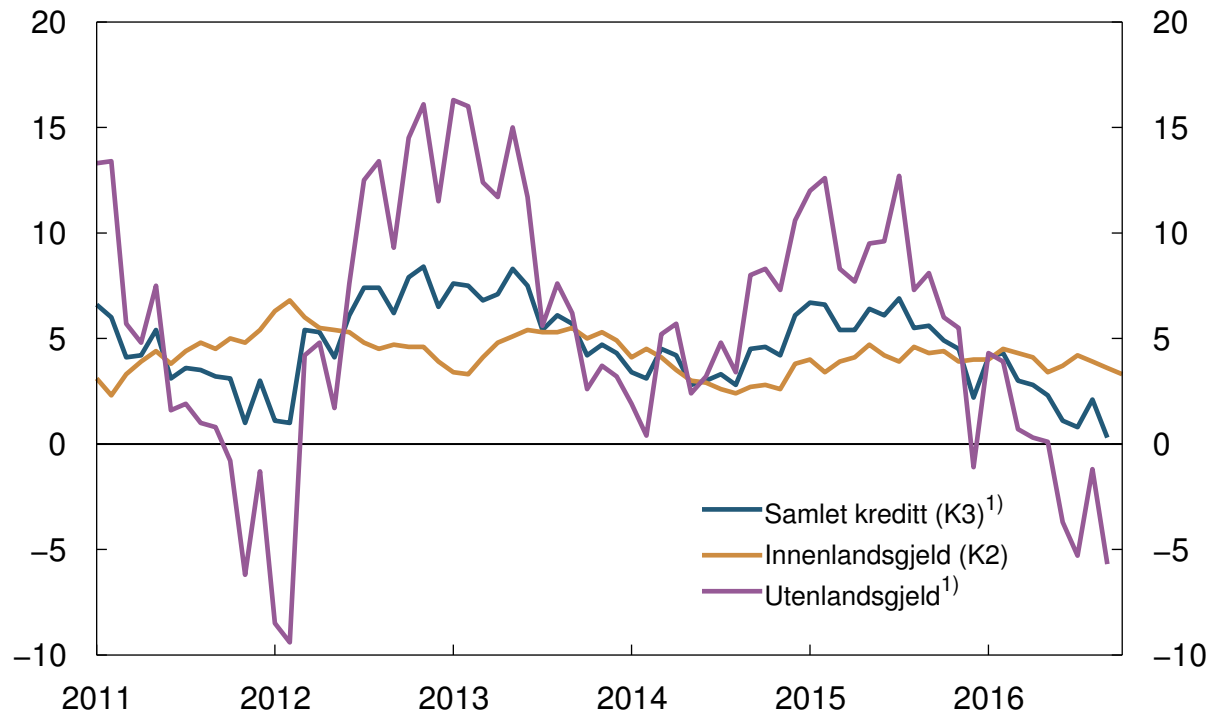

1) Lån hvor kunden ikke har tilstrekkelig inntekt til å betjene gjeld og til å dekke normale livsoppholdsutgifter ved fem prosentenheters renteøkning.

2) Andel av lån med belåningsgrad over 70 prosent.

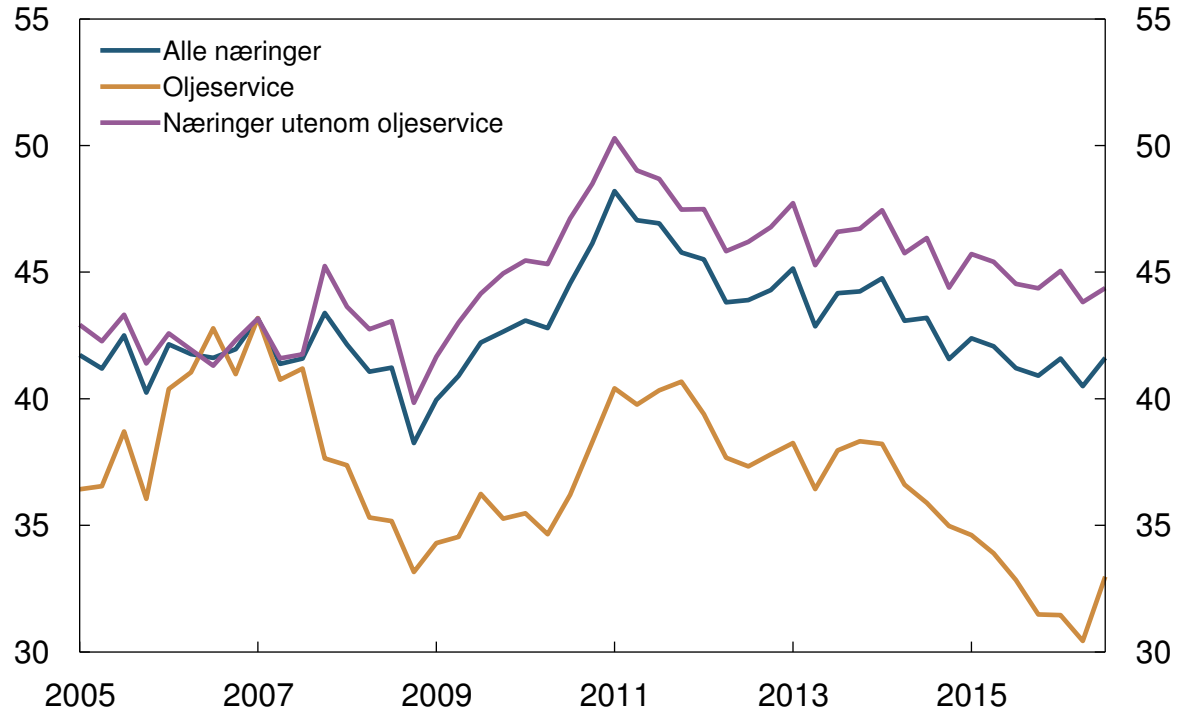
Kilde: Finanstilsynet

Figur 3.9 Kreditt til ikke-finansielle foretak. Transaksjoner.
Fastlands-Norge. Tolvmånedersvekst. Prosent. Januar 2011 – oktober 2016

1) Til og med september 2016.
Kilde: Statistisk sentralbyrå

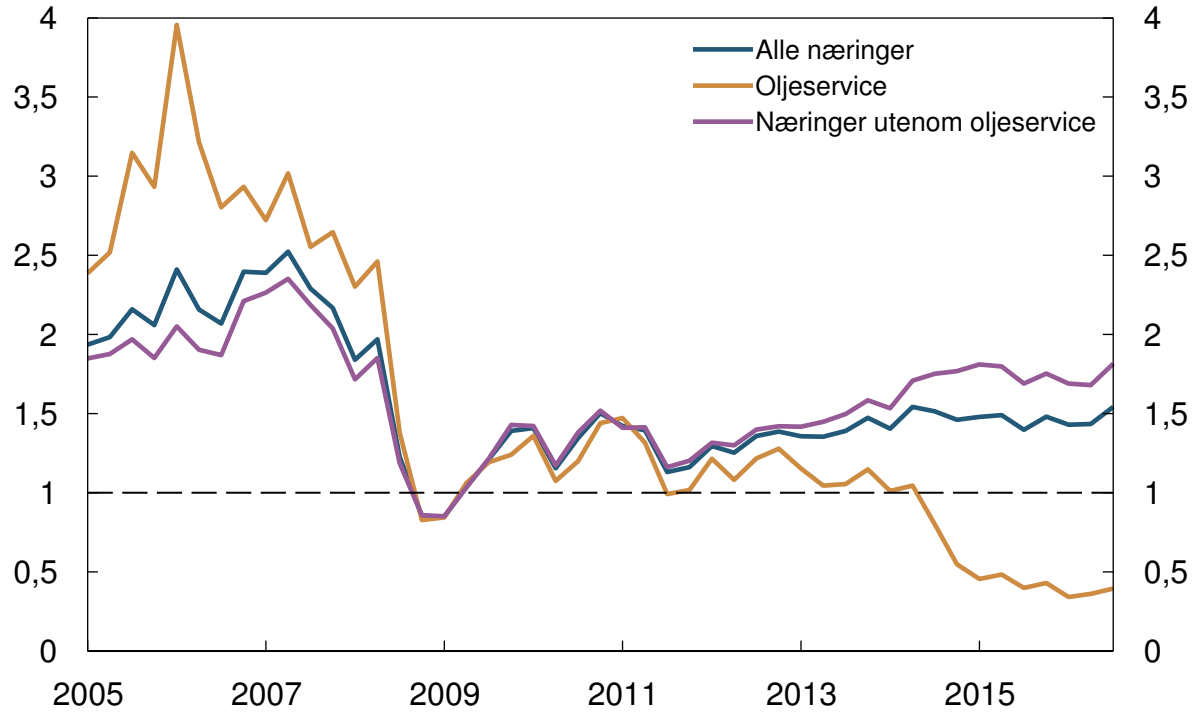
Figur 3.10 Egenkapitalandel i børsnoterte foretak.¹⁾
Prosent. 1. kv. 2005 – 3. kv. 2016

1) Norskregistrerte ikke-finansielle foretak på Oslo Børs, ekskludert foretak innen utvinning av olje og gass. Norsk Hydro er ekskludert til og med 3. kv. 2007.
Kilder: Bloomberg og Norges Bank

Figur 3.11 Pris/bok¹⁾ i børsnoterte foretak.²⁾
Prosent. 1. kv. 2005 – 3. kv. 2016

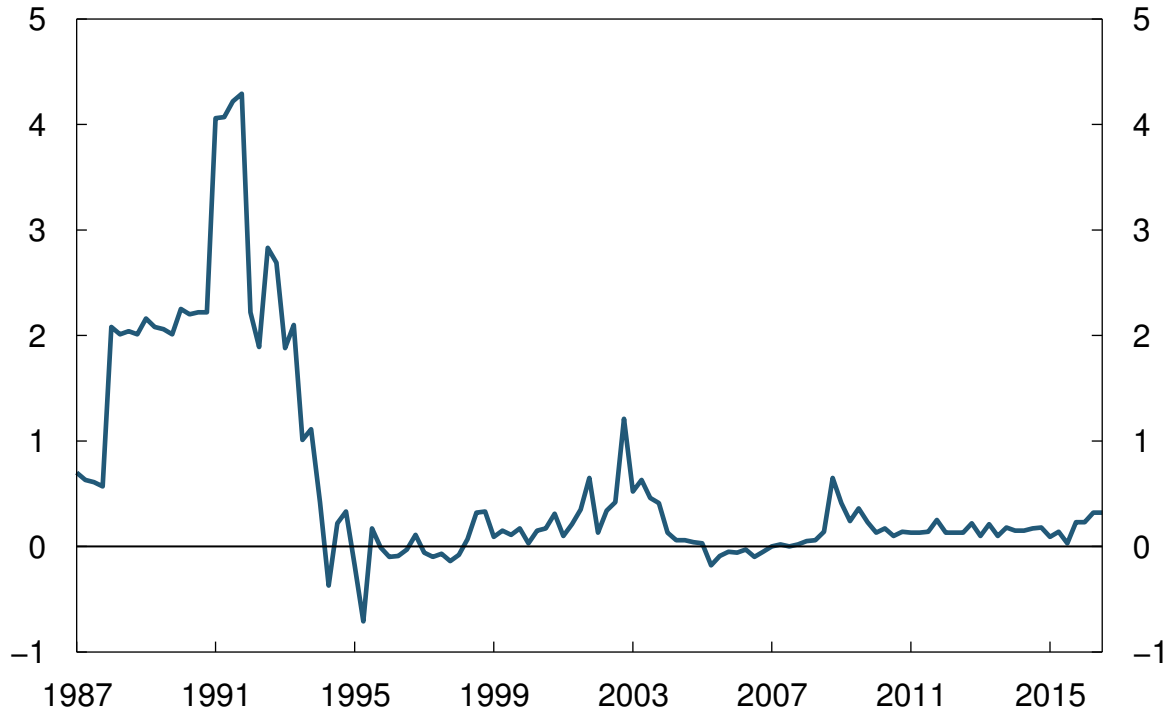

1) Markedsverdi av egenkapital som andel av bokført egenkapital.

2) Norskregistrerte ikke-finansielle foretak på Oslo Børs, ekskludert foretak innen utvinning av olje og gass.
Norsk Hydro er ekskludert til og med 3. kv. 2007.

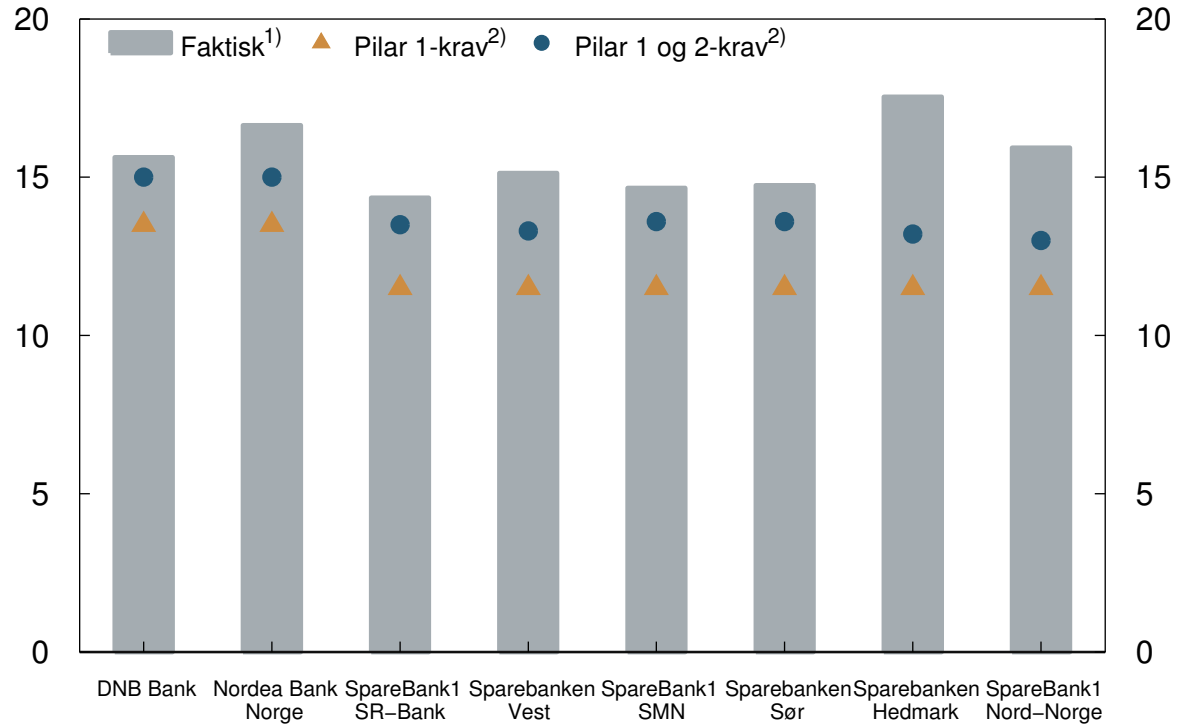
Kilder: Bloomberg og Norges Bank

Figur 3.12 Bankenes¹⁾ utlånstap som andel av brutto utlån til kunder.
Annualisert. Prosent. 1. kv. 1987 – 3. kv. 2016

1) Alle banker og kredittforetak i Norge.
Kilde: Norges Bank

Figur 3.13 Ren kjernekapitaldekning. Åtte store norske bankkonsern. Prosent

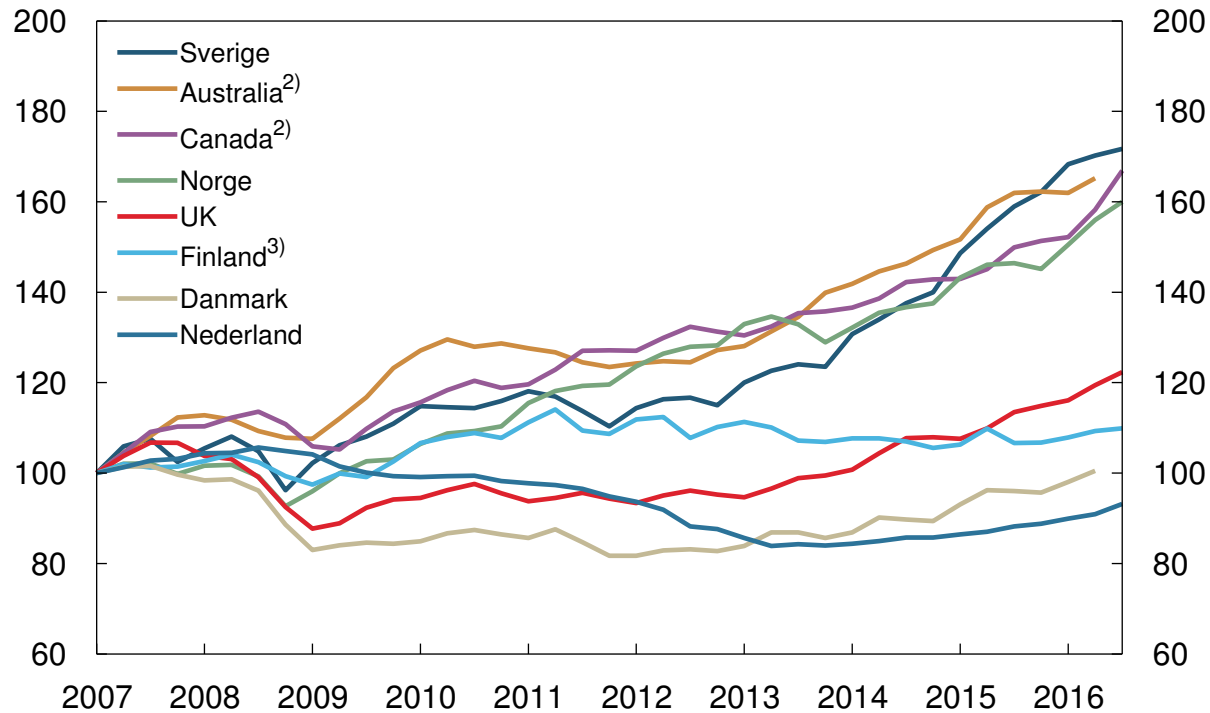

1) Faktisk ren kjernekapitaldekning per 30.09.2016. Resultat hittil i år er lagt til den rene kjernekapitalen.

2) I Pilar 1-kravet er det lagt til grunn en motsyklisk kapitalbuffer på 1,5 prosent for alle banker. Fra 4. kvartal vil kravet variere med bankenes eksponering i utlandet.

Kilder: Bankkonsernernes kvartalsrapporter, Finanstilsynet og Norges Bank

Figur 3.14 Boligpriser i utvalgte land. Alle boliger.
 Indeks. 1. kv. 2007 = 100. 1. kv. 2007 – 3. kv. 2016¹⁾

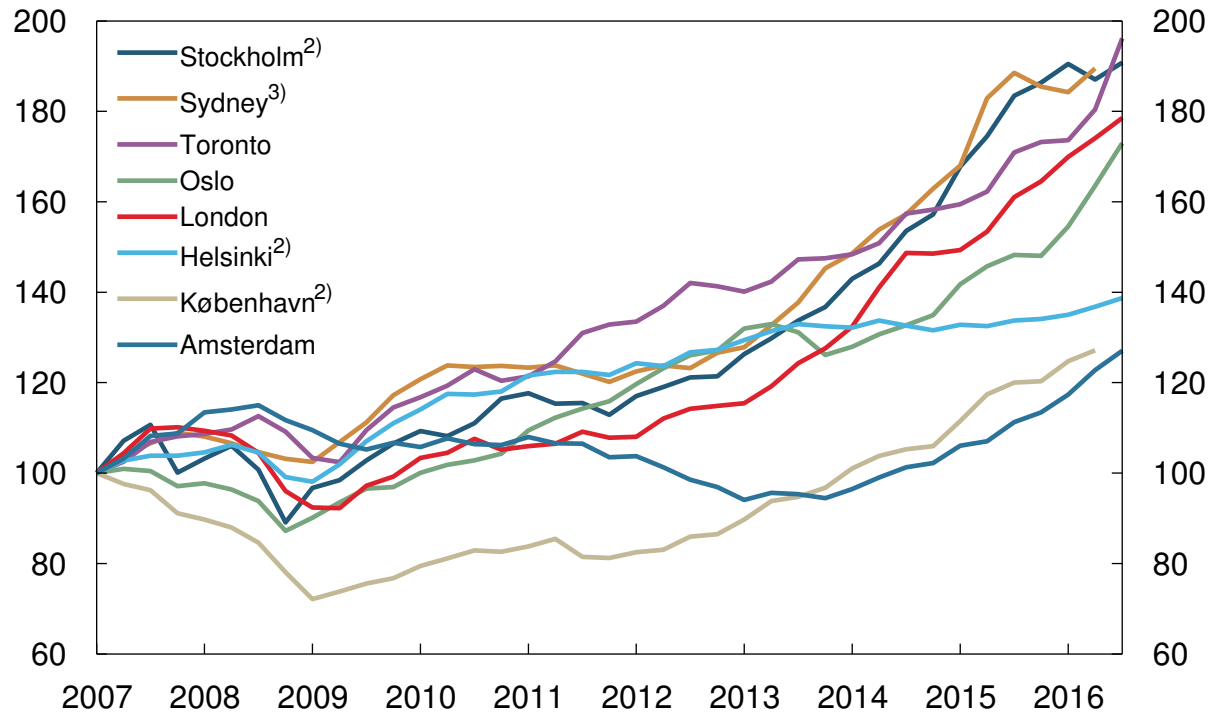
1) Tall til og med 2. kv. 2016 for Australia og Danmark.

2) Indeksene er vektete gjennomsnitt av henholdsvis elleve storbyområder i Canada og åtte i Australia.

3) Kun eneboliger.

Kilder: Australian Bureau of Statistics, Danmarks Statistik, Eiendom Norge, Eiendomsverdi, Finn.no, Land Registry, Statistics Finland, Statistics Netherlands, Teranet, National Bank of Canada og Valuegard

Figur 3.15 Boligpriser i utvalgte byer. Alle boliger.
Indeks. 1. kv. 2007 = 100. 1. kv. 2007 – 3. kv. 2016¹⁾

1) Tall til og med 2. kv. 2016 for København og Sydney.

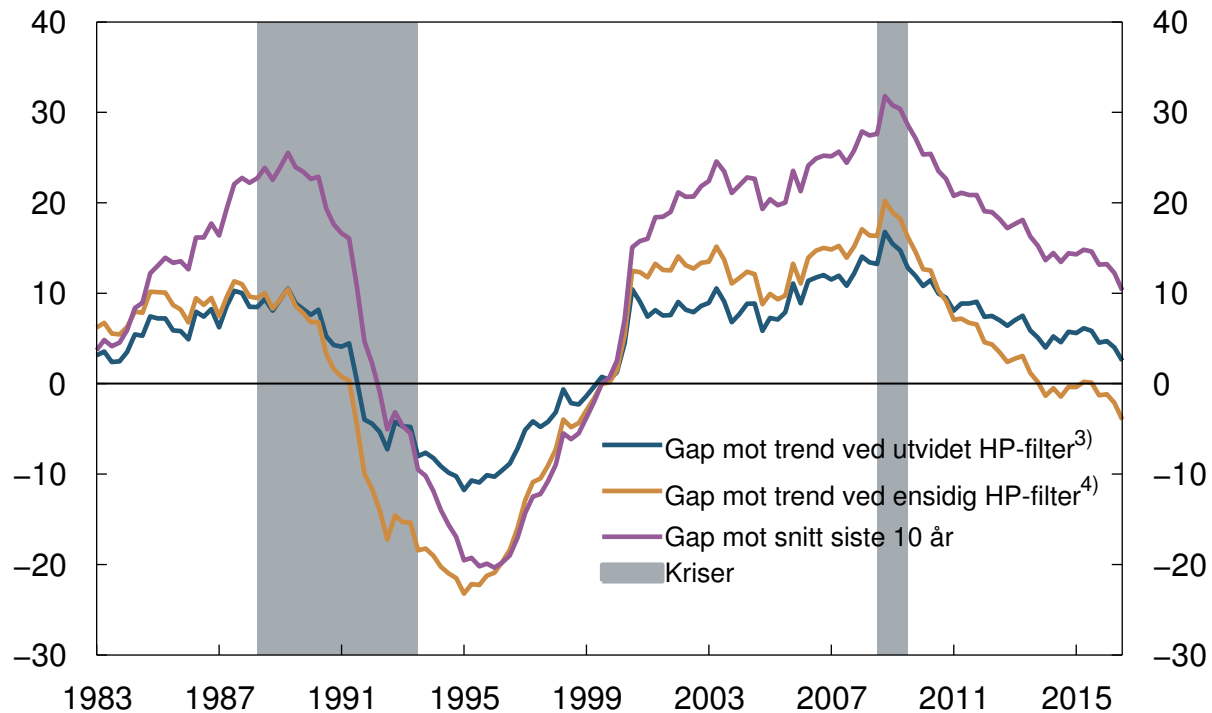
2) Kun leiligheter.

3) Sydney og omegn.

Kilder: Australian Bureau of Statistics, Danmarks Statistik, Eiendom Norge, Eiendomsverdi, Finn.no, Land Registry, Statistics Finland, Statistics Netherlands, Teranet, National Bank of Canada og Valuegard

Figur 3.16 Kredittgap. Samlet kreditt¹⁾ for Fastlands-Norge som andel av BNP for Fastlands-Norge. Avvik fra beregnede trender.²⁾ Prosentenheter.

1. kv. 1983 – 3. kv. 2016

1) Summen av K2 husholdninger og K3 ikke-finansielle foretak i Fastlands-Norge (alle ikke-finansielle foretak før 1995). K3 ikke-finansielle foretak inneholder K2 ikke-finansielle foretak og utenlandsgjeld i Fastlands-Norge.

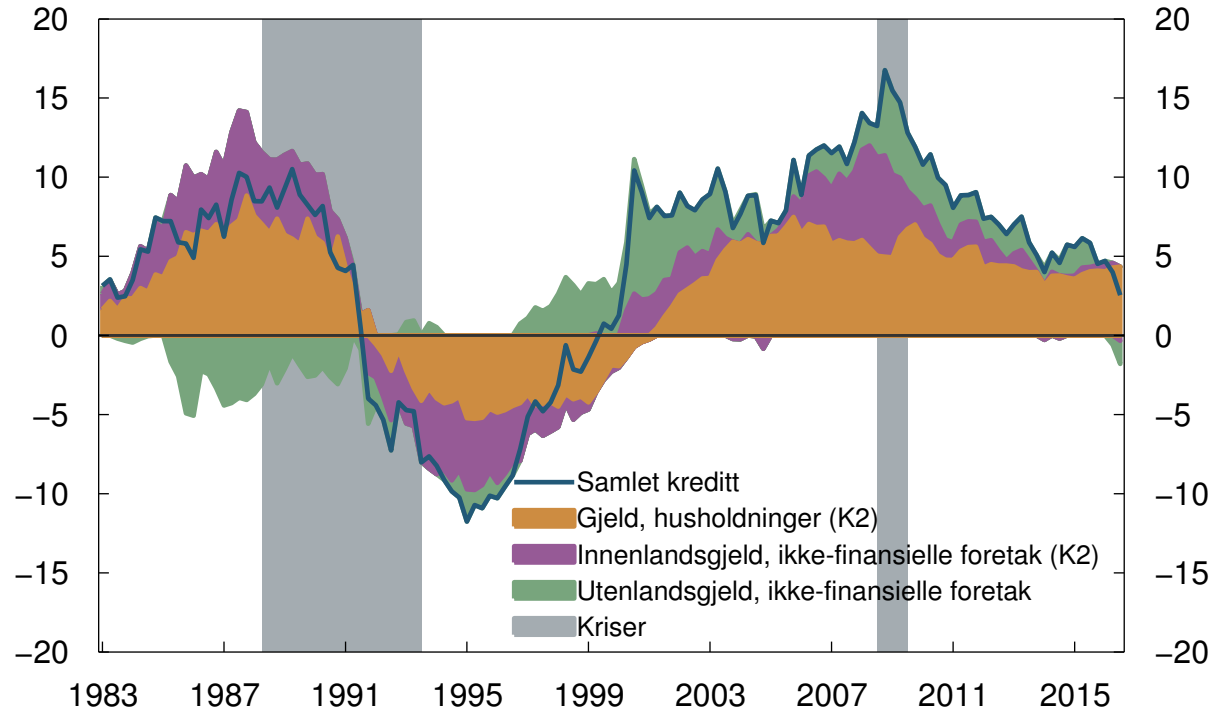
2) Trendene er beregnet basert på data fra 4. kv. 1975.

3) Ensidig Hodrick Prescott-filter beregnet på data utvidet med en enkel prognose. Lambda = 400 000.

4) Ensidig Hodrick Prescott-filter. Lambda = 400 000.

Kilder: IMF, Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 3.17 Dekomponert kredittgap. Samlet kreditt¹⁾ for Fastlands-Norge som andel av BNP for Fastlands-Norge. Avvik fra trend ved utvidet HP-filter.²⁾ Prosentenheter. 1. kv. 1983 – 3. kv. 2016

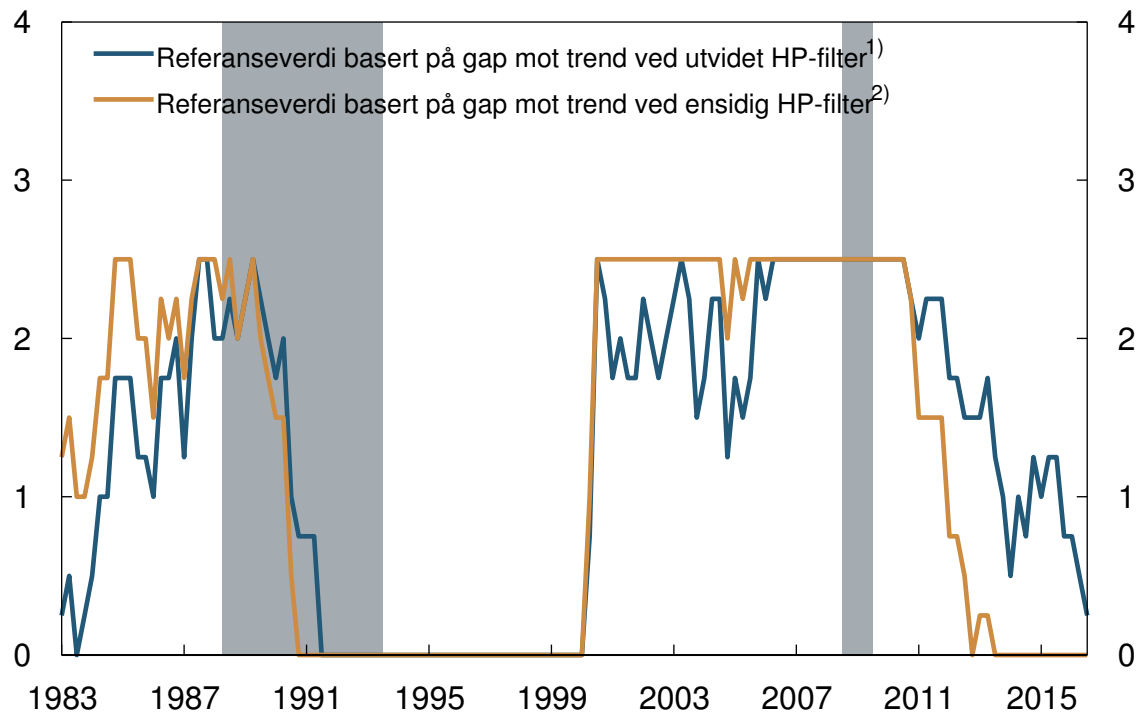

1) Summen av K2 husholdninger og K3 ikke-finansielle foretak i Fastlands-Norge (alle ikke-finansielle foretak før 1995). K3 ikke-finansielle foretak inneholder K2 ikke-finansielle foretak og utenlandsgjeld i Fastlands-Norge.

2) Ensidig Hodrick Prescott-filter beregnet på data utvidet med en enkel prognose. Lambda = 400 000.

Kilder: IMF, Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 3.18 Referanseverdier for den motsykliske kapitalbufferen ved ulike trendberegninger. Prosent. 1. kv. 1983 – 3. kv. 2016

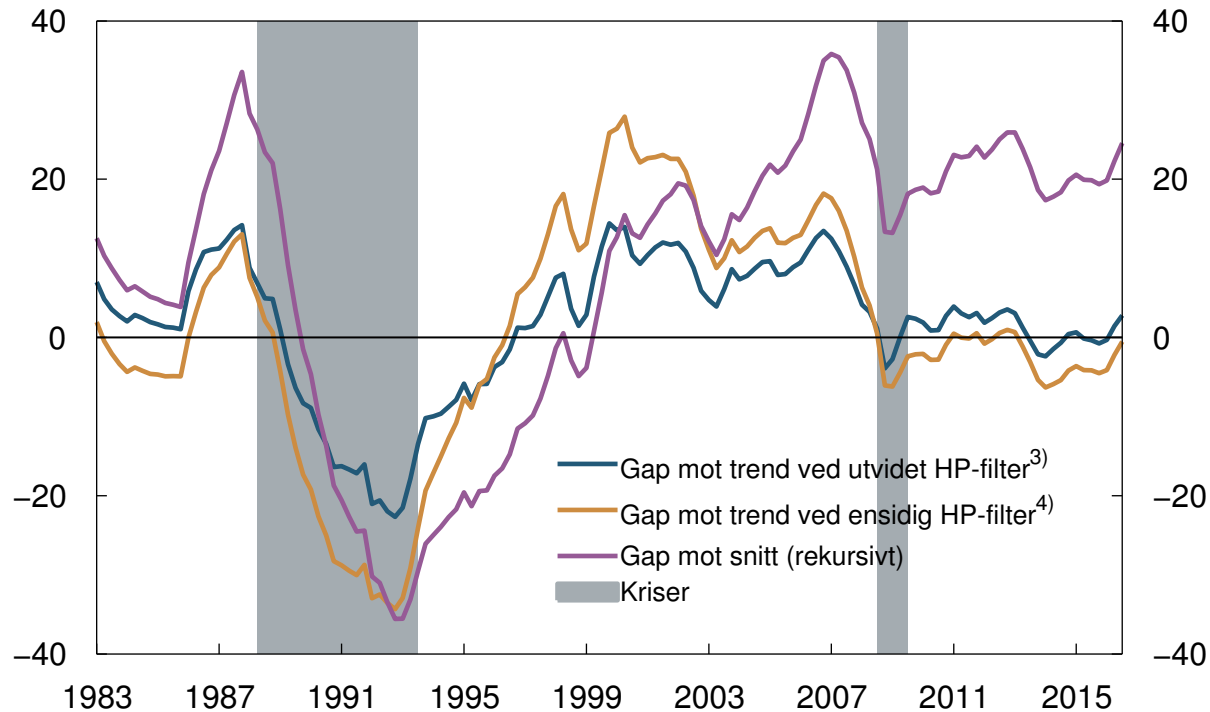
1) Ensidig Hodrick Prescott-filter beregnet på data utvidet med en enkel prognose. Lambda = 400 000.

2) Ensidig Hodrick Prescott-filter. Lambda = 400 000.

Kilder: IMF, Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 3.19 Boligprisgap. Boligpriser i forhold til disponibel inntekt¹⁾ som avvik fra beregnede trender.²⁾ Prosent. 1. kv. 1983 – 3. kv. 2016

1) Disponibel inntekt er korrigeret for anslått reinvestert aksjeutbytte i 2003 – 2005 og innløsning/nedsettelse av egenkapital i 1. kv. 2006 – 3. kv. 2012. For 1. kv. 2015 – 3. kv. 2016 benyttes veksten i disponibel inntekt ekskludert utbytte.

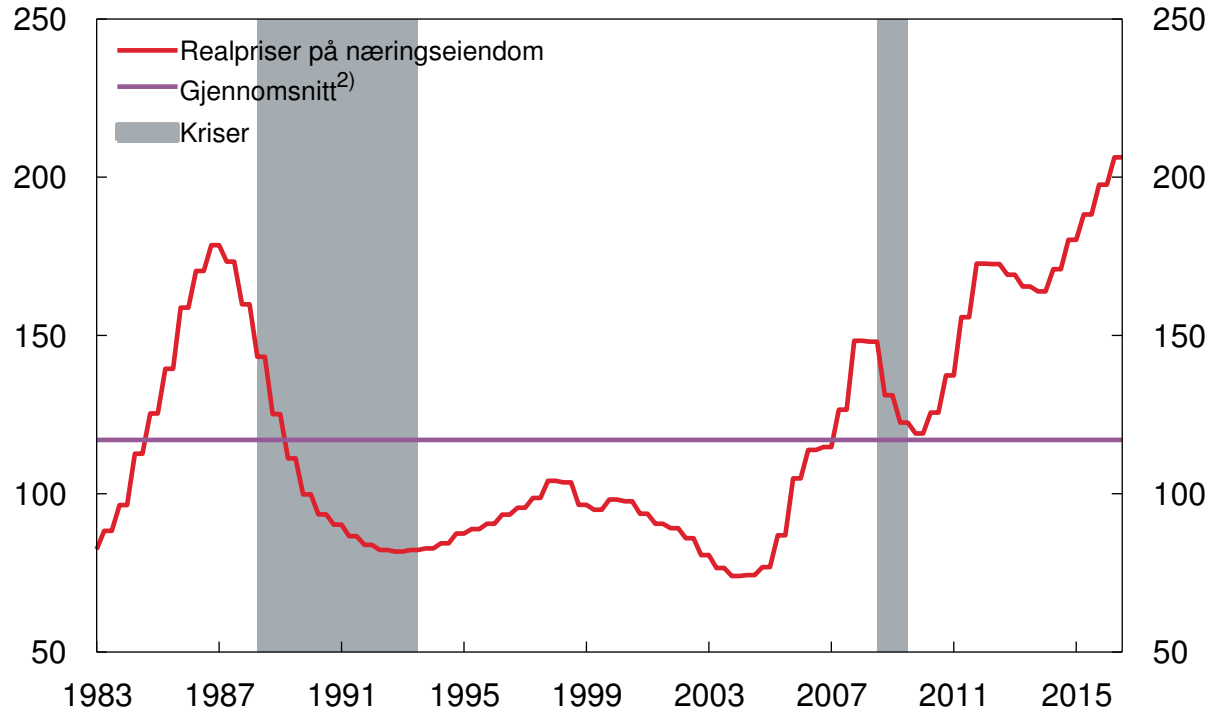
2) Trendene er beregnet basert på data fra 4. kv. 1978.

3) Ensidig Hodrick Prescott-filter beregnet på data utvidet med en enkel prognose. Lambda = 400 000.

4) Ensidig Hodrick Prescott-filter. Lambda = 400 000.

Kilder: Eiendom Norge, Eiendomsverdi, Finn.no, Norges Eiendomsmeglerforbund (NEF), Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 3.20 Realpriser på næringseiendom.¹⁾
Indeks. 1998 = 100. 1. kv. 1983 – 3. kv. 2016

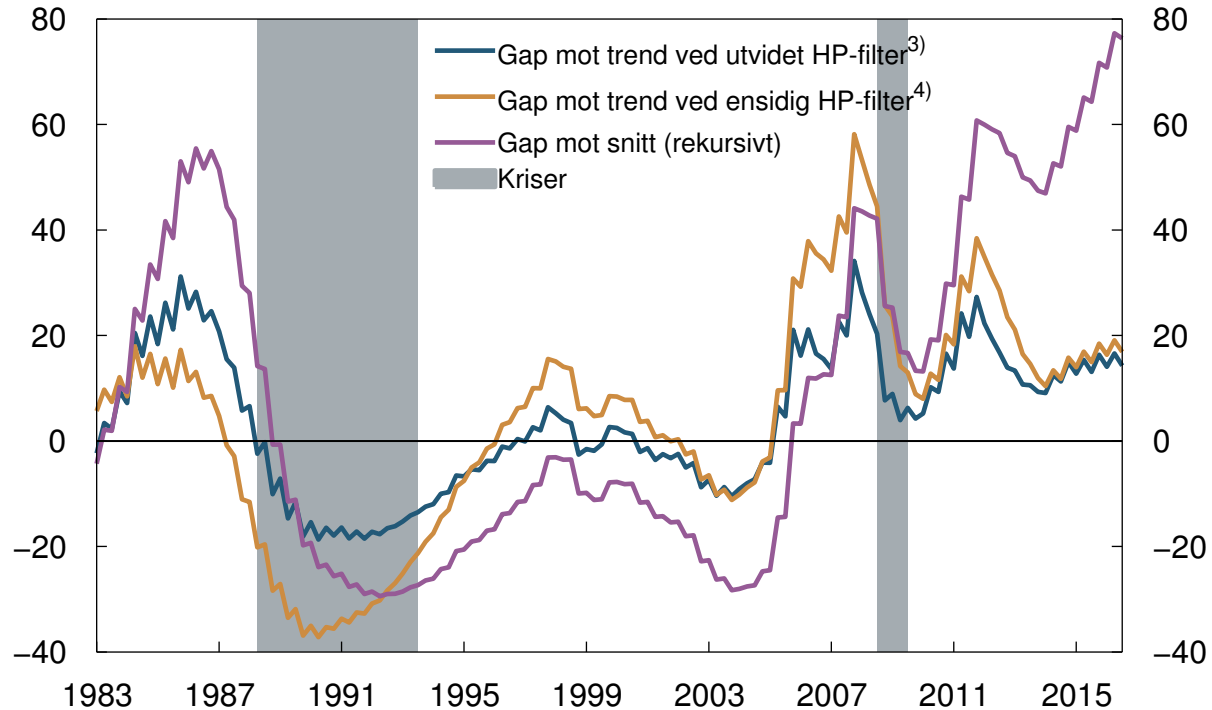

1) Beregnede salgspriser på kontorlokaler av høy standard, sentralt i Oslo deflatert med BNP-deflatoren for Fastlands-Norge.

2) Basert på data fra 1. kv. 1981.

Kilder: Dagens Næringsliv, OPAK, Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 3.21 Næringseiendomsprisgap. Realpriser på næringseiendom¹⁾ som avvik fra beregnede trender.²⁾ Prosent. 1. kv. 1983 – 3. kv. 2016

1) Beregnede salgspriser på kontorlokaler av høy standard, sentralt i Oslo deflatert med BNP-deflatoren for Fastlands-Norge.

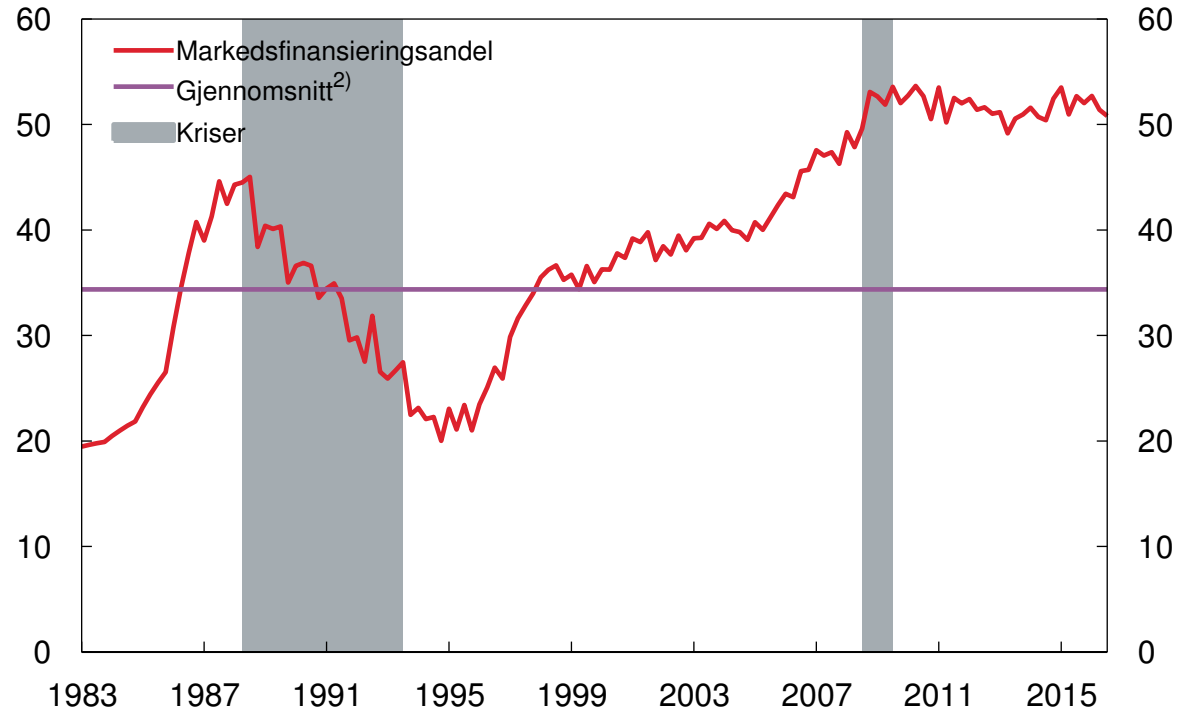
2) Trendene er beregnet basert på data fra 2. kv. 1981.

3) Ensidig Hodrick Prescott-filter beregnet på data utvidet med en enkel prognose. Lambda = 400 000.

4) Ensidig Hodrick Prescott-filter. Lambda = 400 000.

Kilder: Dagens Næringsliv, OPAK, Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 3.22 Bankenes¹⁾ markedsfinansieringsandel.
Prosent. 1. kv. 1983 – 3. kv. 2016

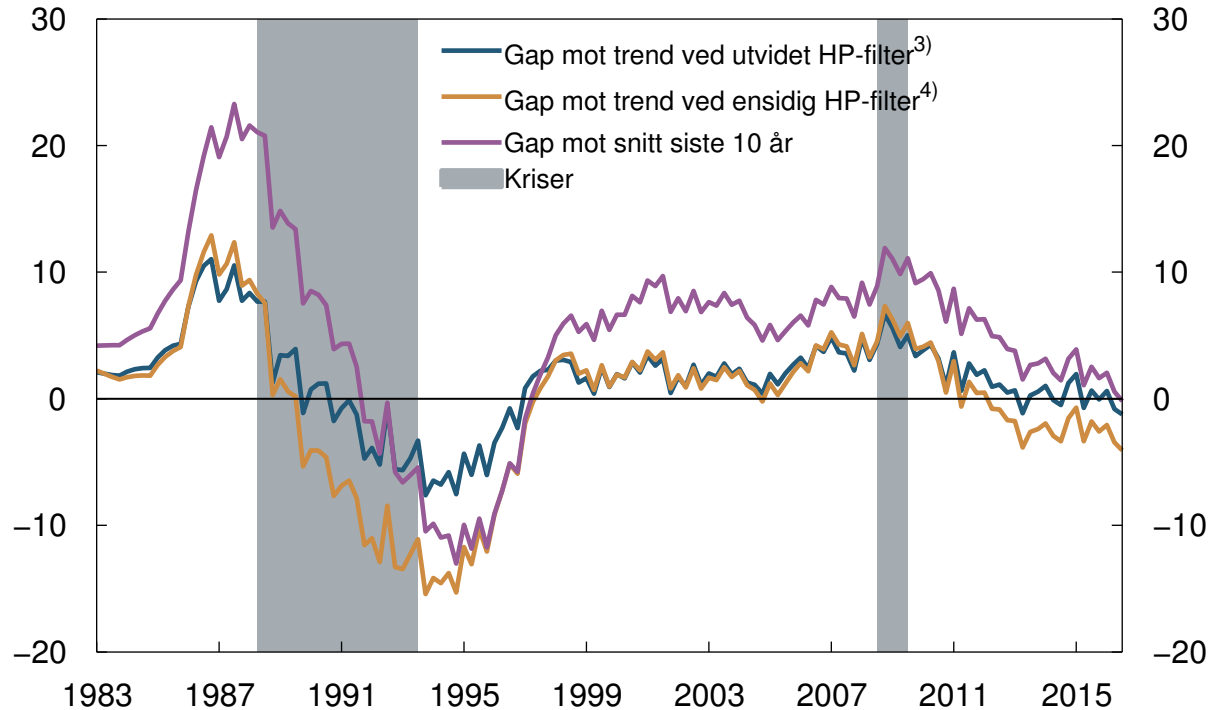

1) Alle banker og OMF-kredittforetak i Norge med unntak av filialer og datterbanker av utenlandske banker.

2) Basert på data fra 4. kv. 1975.

Kilde: Norges Bank

Figur 3.23 Markedsfinansieringsgap. Bankenes¹⁾ markedsfinansieringsandel som avvik fra beregnede trender.²⁾ Prosentenheter. 1. kv. 1983 – 3. kv. 2016

1) Alle banker og OMF-kredittforetak i Norge med unntak av filialer og datterbanker av utenlandske banker.

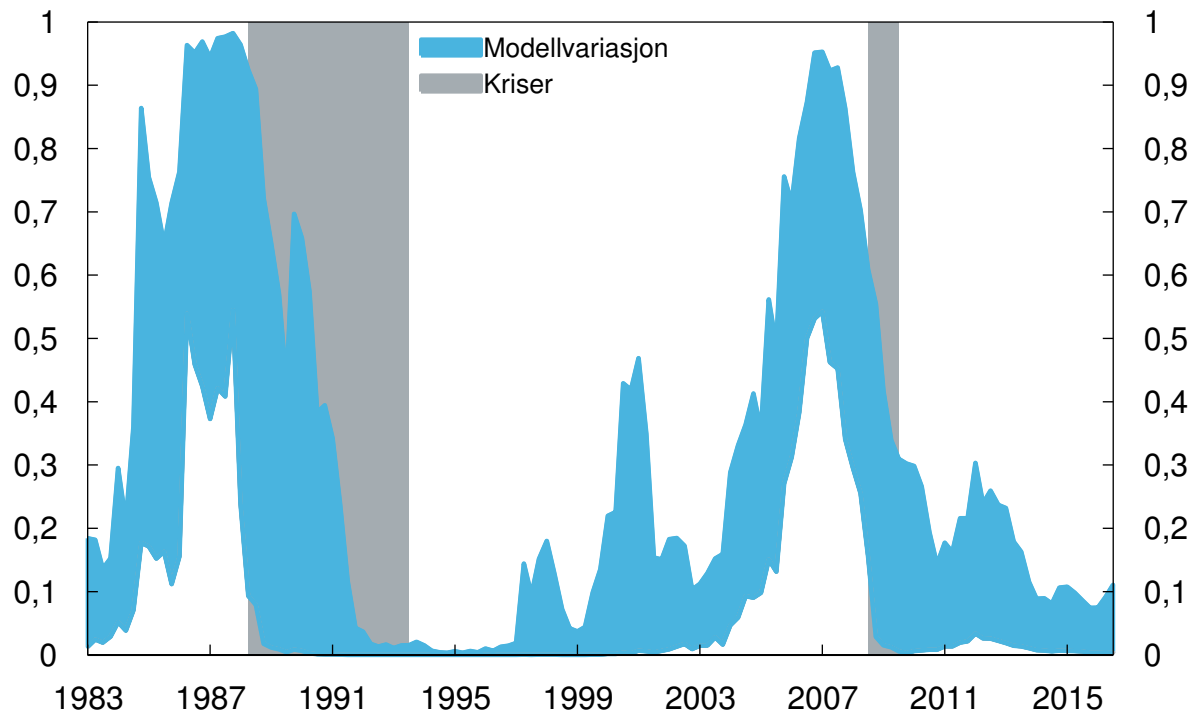
2) Trendene er beregnet basert på data fra 4. kv. 1975.

3) Ensidig Hodrick Prescott-filter beregnet på data utvidet med en enkel prognose. Lambda = 400 000.

4) Ensidig Hodrick Prescott-filter. Lambda = 400 000.

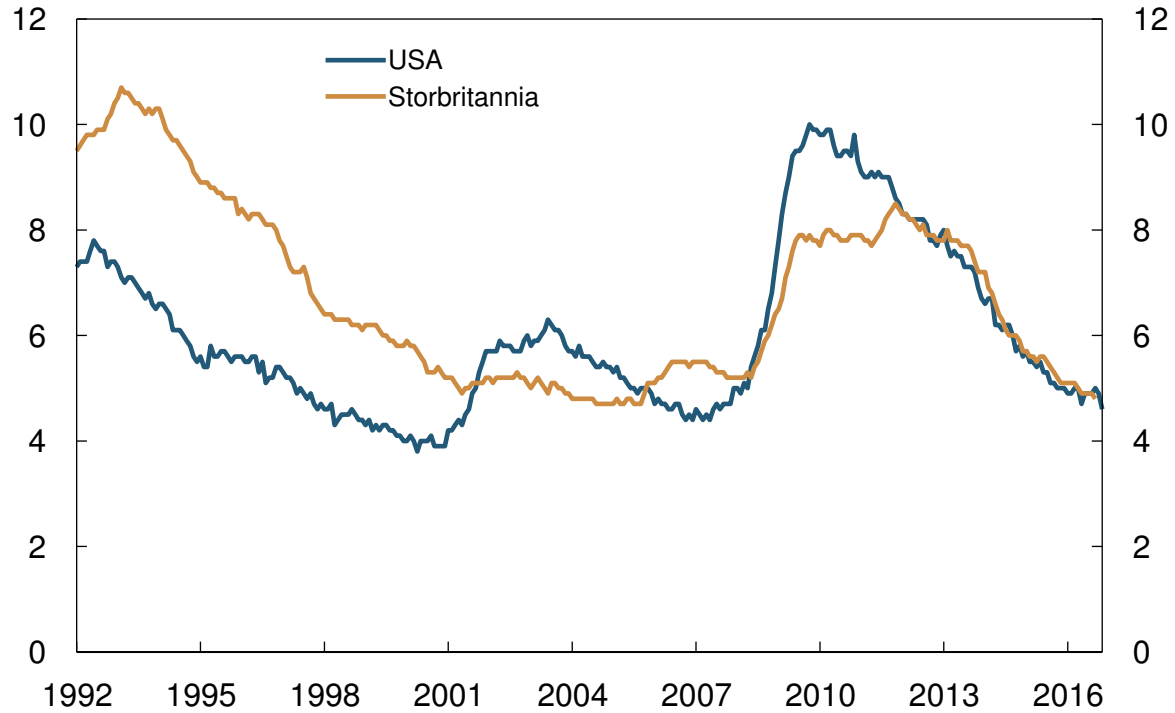
Kilde: Norges Bank

Figur 3.24 Estimerte kritesannsynligheter fra ulike modellspesifikasjoner.
1. kv. 1983 – 3. kv. 2016

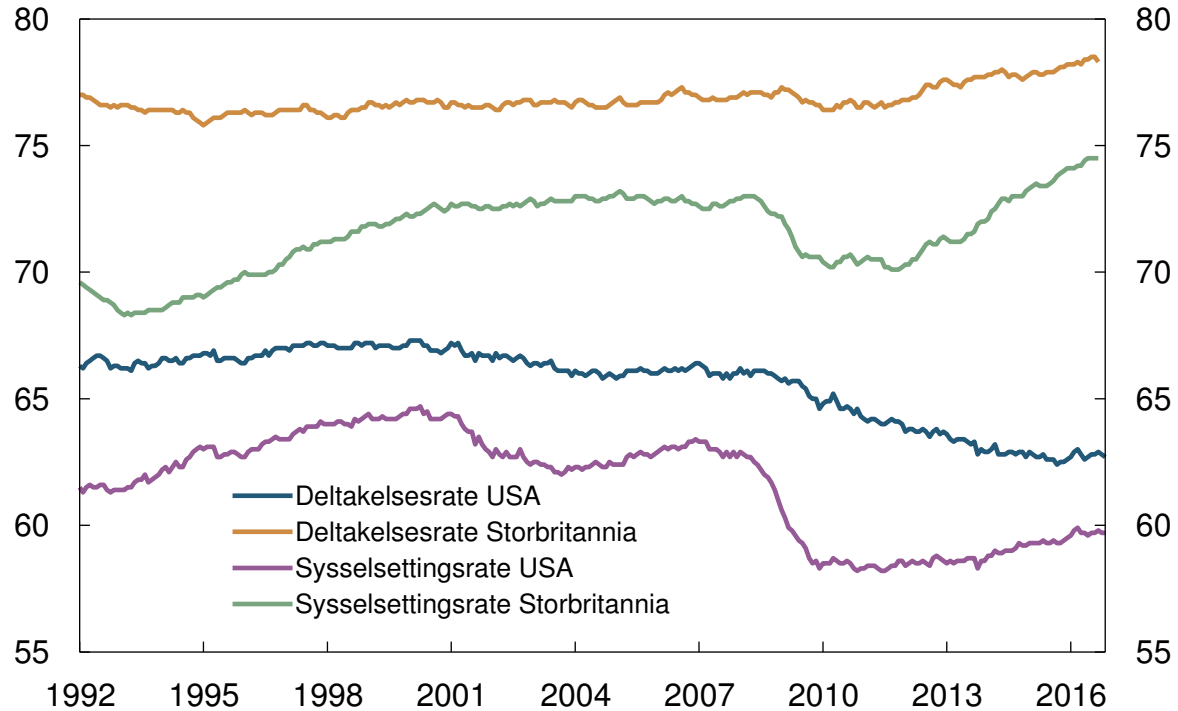
Kilde: Norges Bank

Figur 1 Storbritannia og USA. Arbeidsledighet som andel av arbeidsstyrken. Sesongjustert. Prosent. Januar 1992 – november 2016 ¹⁾

1) Siste observasjon for Storbritannia er september 2016.
Kilde: Thomson Reuters

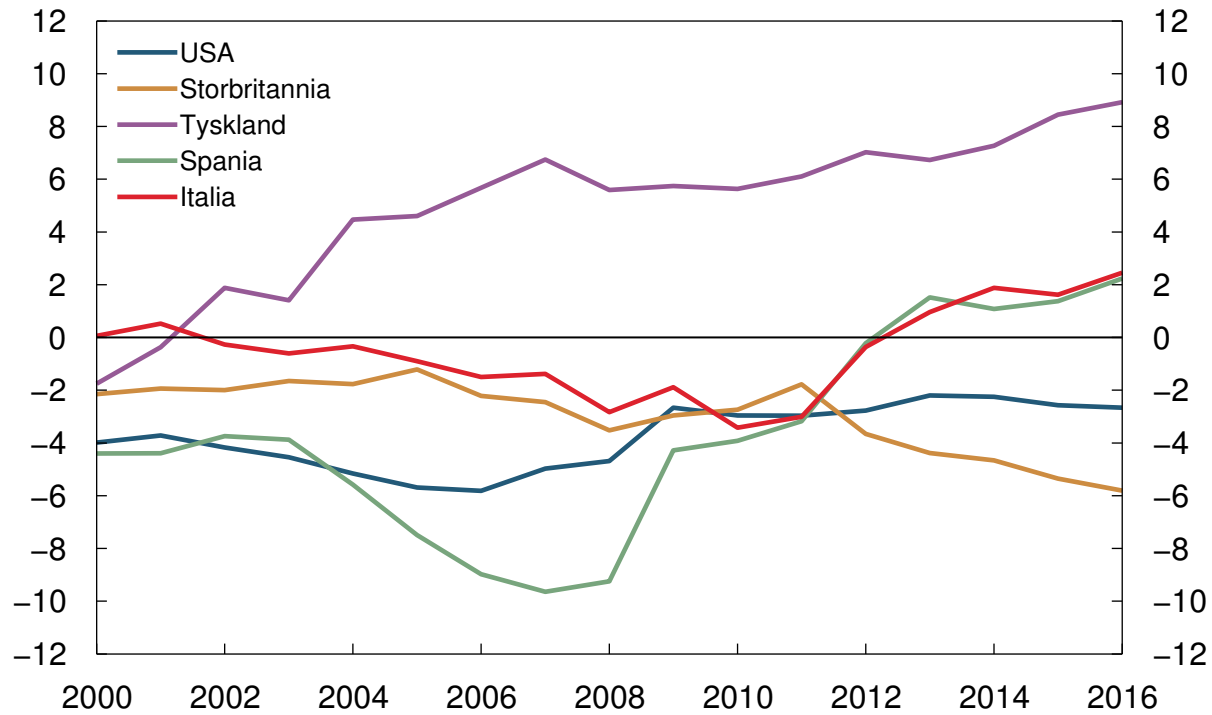
Figur 2 Storbritannia og USA. Sysselsetting og yrkesdeltakelse som andel av befolkningen i arbeidsfør alder. Prosent. Januar 1992 – november 2016¹⁾

1) Siste observasjon for Storbritannia er september 2016.
Kilde: Thomson Reuters

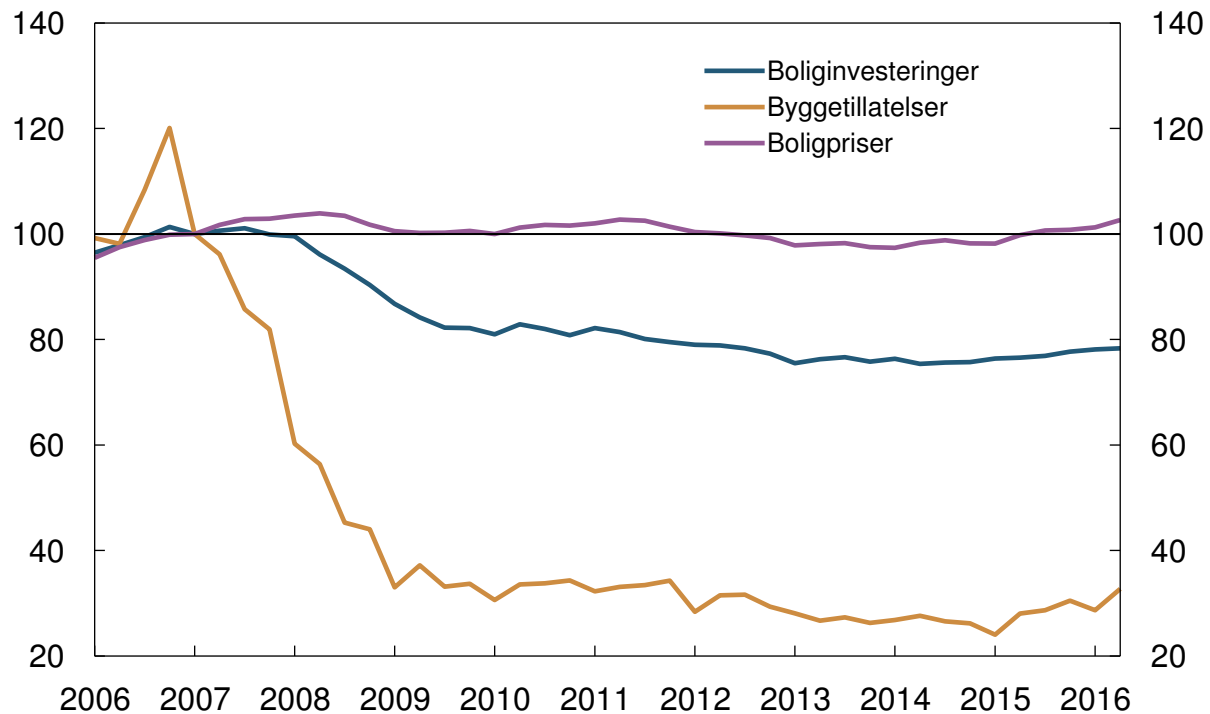

Figur 3 Driftsbalanse som andel av BNP. Prosent. Årsgjennomsnitt.¹⁾
2000 – 2016

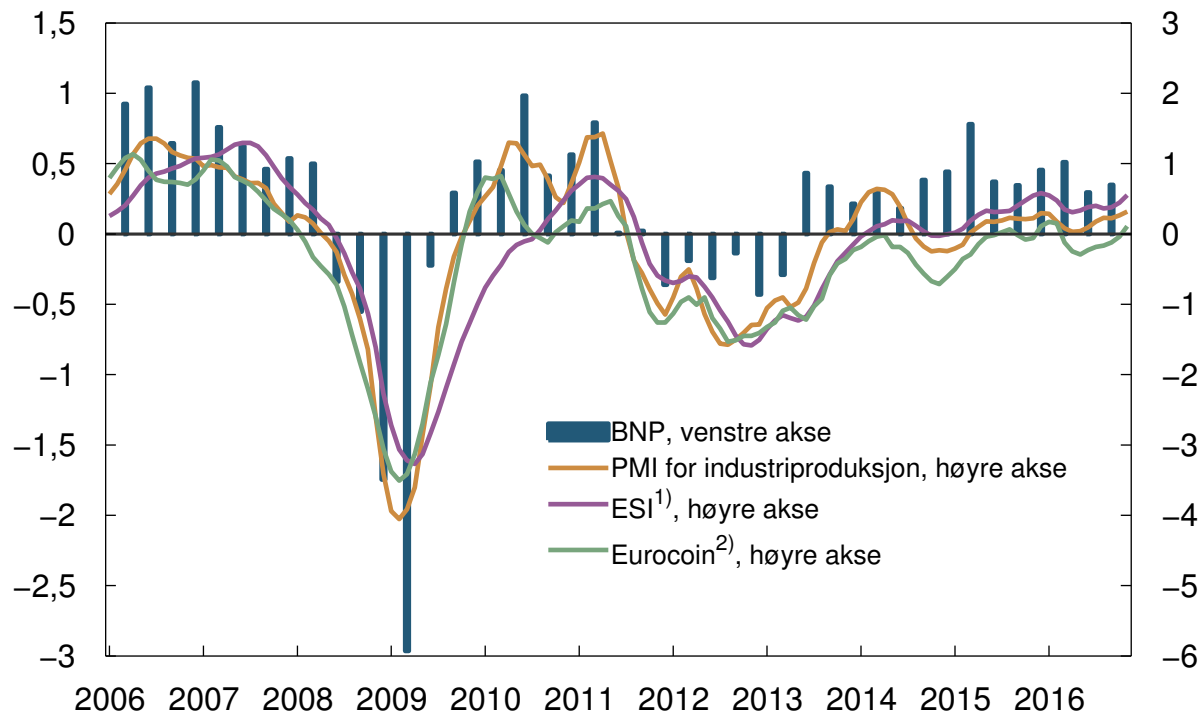
1) Observasjoner for 2016 er gjennomsnittet av tilgjengelige data.
Kilde: Thomson Reuters

Figur 4 Euroområdet. Boliginvesteringer, byggetillatelser og boligpriser.
Sesongjustert. Indeks, 1. kv. 2007 = 100. 1. kv. 2006 – 2. kv. 2016

Kilde: Thomson Reuters

Figur 5 Euroområdet. BNP. Kvartalsvekst. Prosent. 1. kv. 2006 – 3. kv. 2016.
Tillitsindikatorer. Normalisert rundt 0. Januar 2006 – november 2016

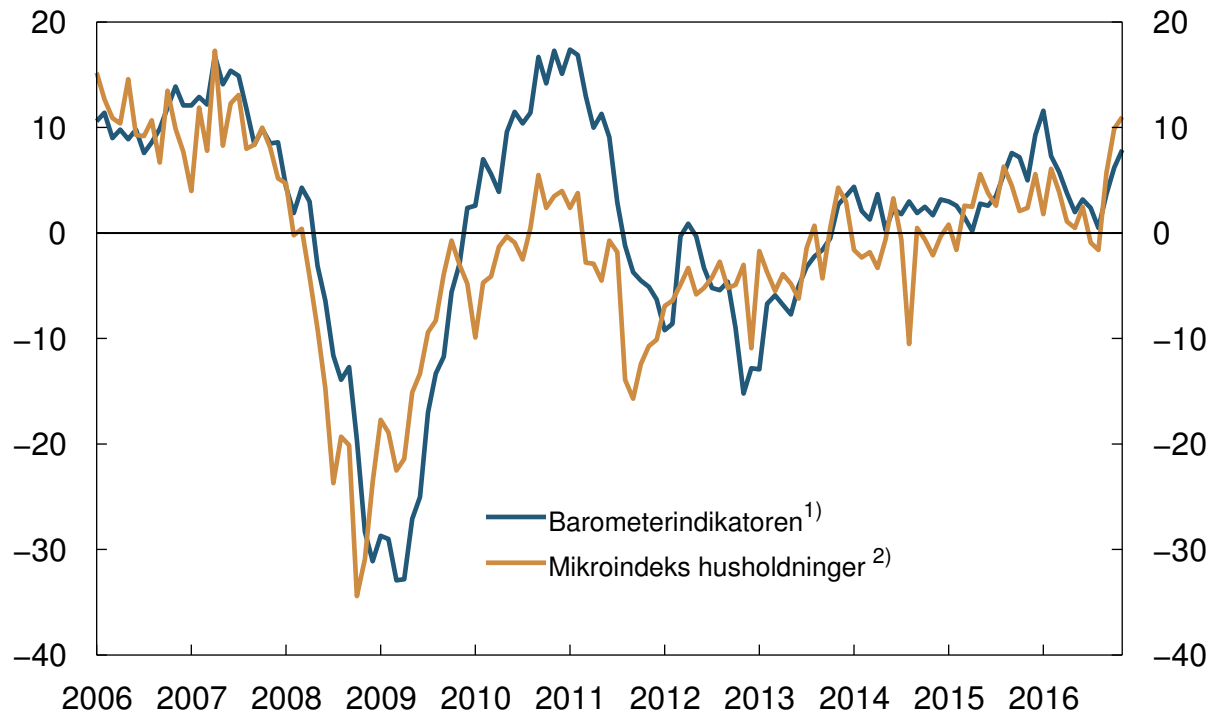

1) Economic Sentiment Indicator (ESI) er en tillitsindikator for euroområdet.

2) Eurocoin er en samleindeks over den økonomiske situasjonen i euroområdet.

Kilder: Thomson Reuters og Norges Bank

Figur 6 Sverige. Tillitsindikatorer. Avvik fra historisk gjennomsnitt.
Januar 2006 – november 2016

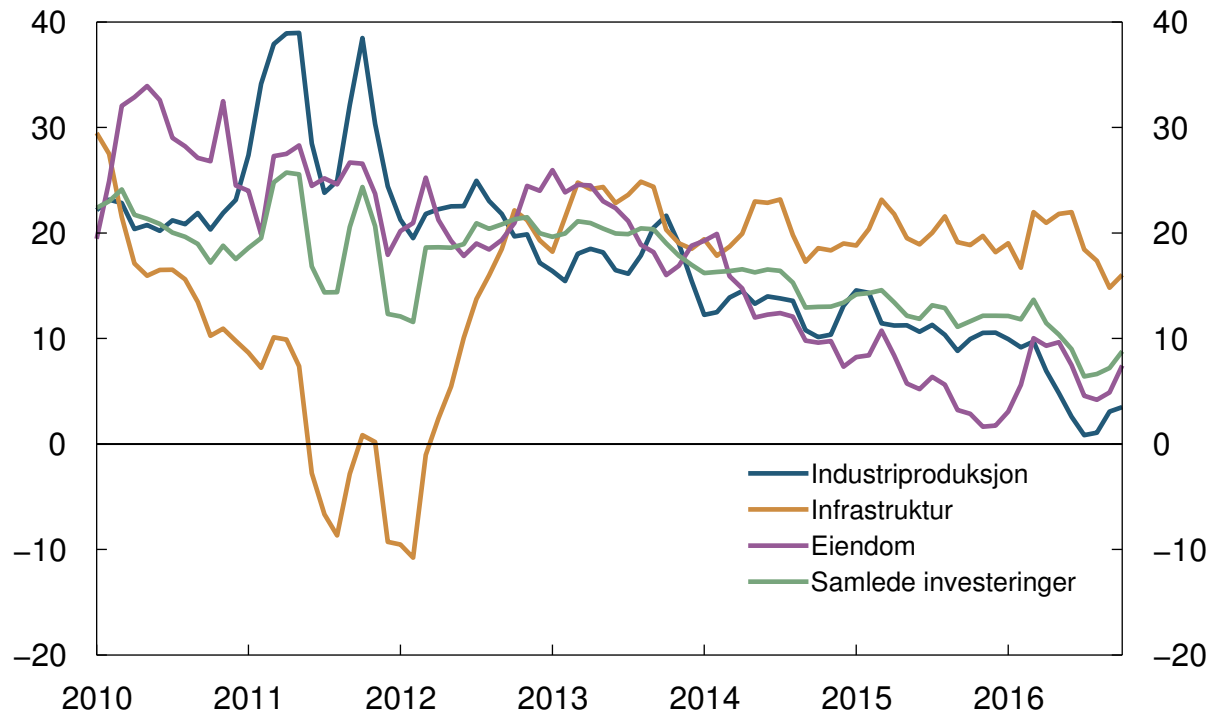

1) Samleindikator for husholdninger og næringsliv.

2) Husholdningenes syn på egen økonomi.

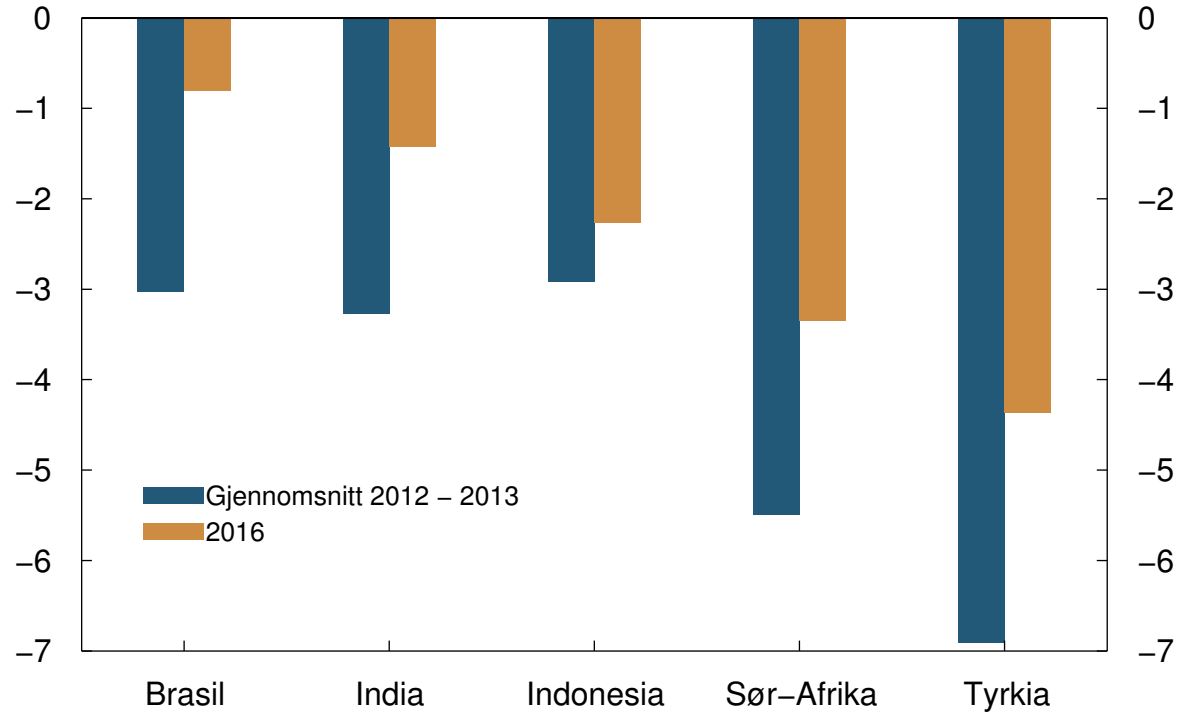
Kilde: Konjunkturinstitutet

Figur 7 Kina. Investeringer i ulike sektorer. Volum. Tolvmånedersvekst.
Tre måneders glidende gjennomsnitt. Prosent. Januar 2010 – oktober 2016

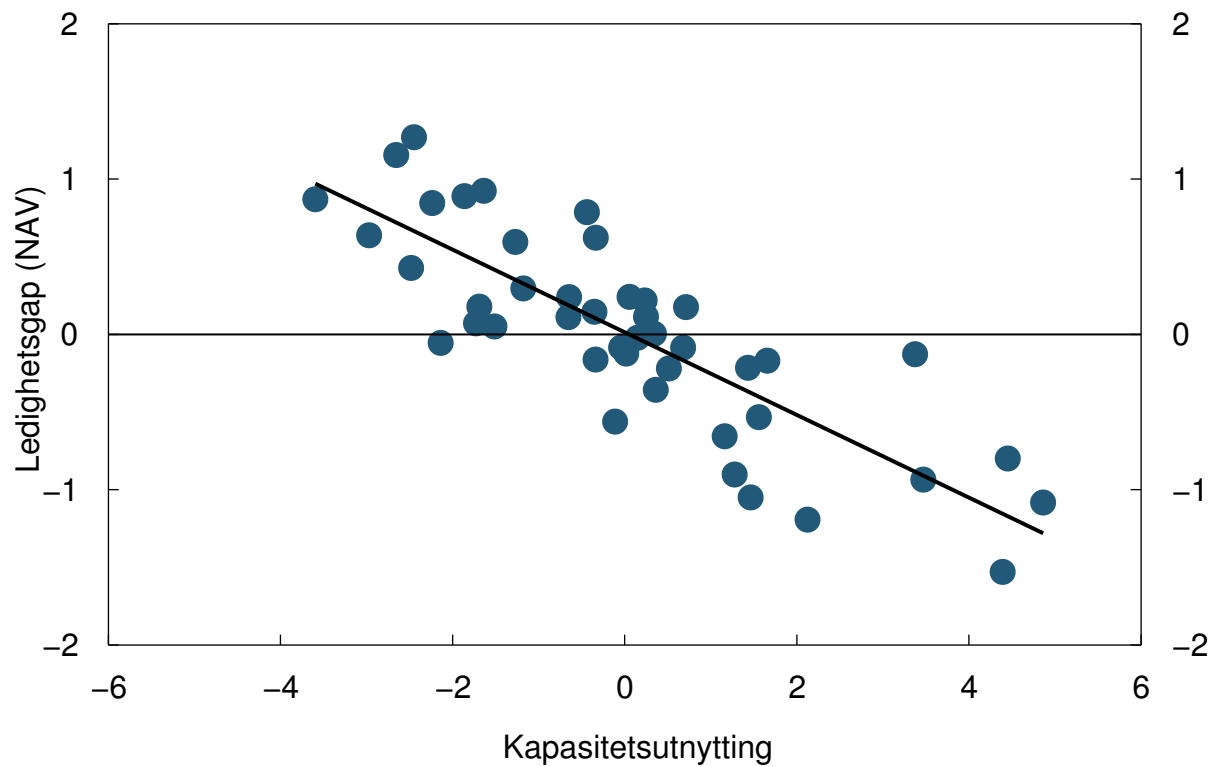
Kilder: CEIC, Thomson Reuters og Norges Bank

Figur 8 Driftsbalanse som andel av BNP i utvalgte fremvoksende økonomier. Prosent. Gjennomsnitt av 2012 og 2013 sammenlignet med tall for 2016.¹⁾

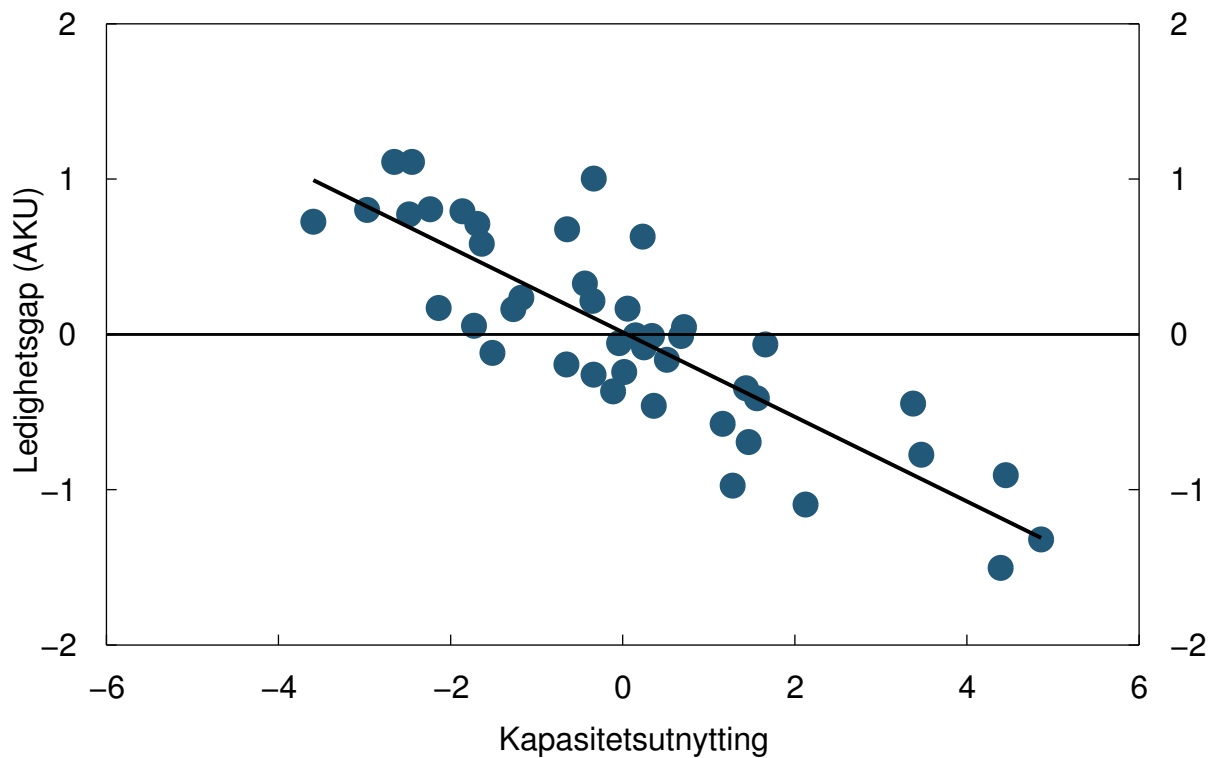
1) For India viser figuren publiserte data for 2016. For øvrige land oppgis anslag.
Kilde: IMF

Figur 1a Estimert Okuns lov basert på arbeidsledighet i NAV¹⁾.
1972 – 2014

1) Registrert arbeidsledighet.
Kilder: NAV og Norges Bank

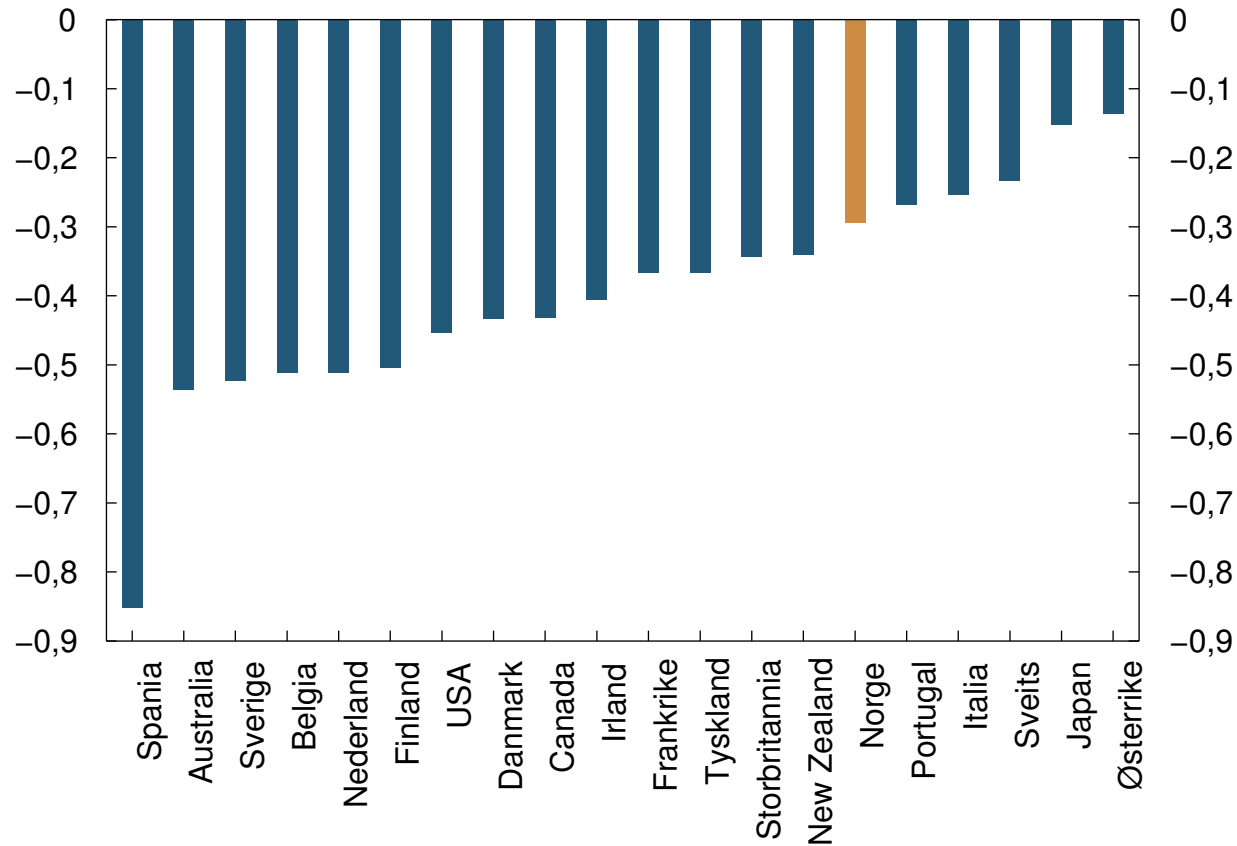
Figur 1b Estimert Okuns lov basert på arbeidsledighet i AKU¹⁾.
1972 – 2014

1) Arbeidskraftundersøkelsen.
Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

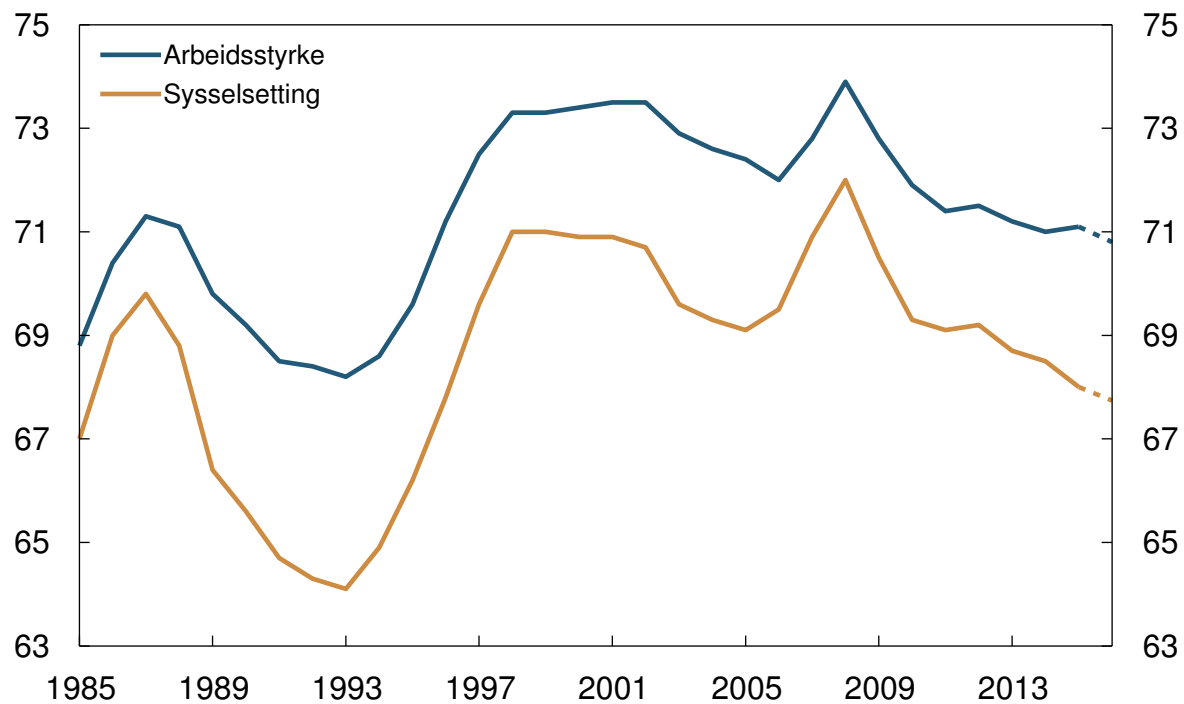

Figur 2 Okunkoeffisienter for et utvalg av land.
Estimeringsperiode 1980 – 2011

Kilde: Ball, L. M., D. Leigh og P. Loungani (2013) «Okun's law: Fit at fifty?». *NBER Working Paper* No. 18668.

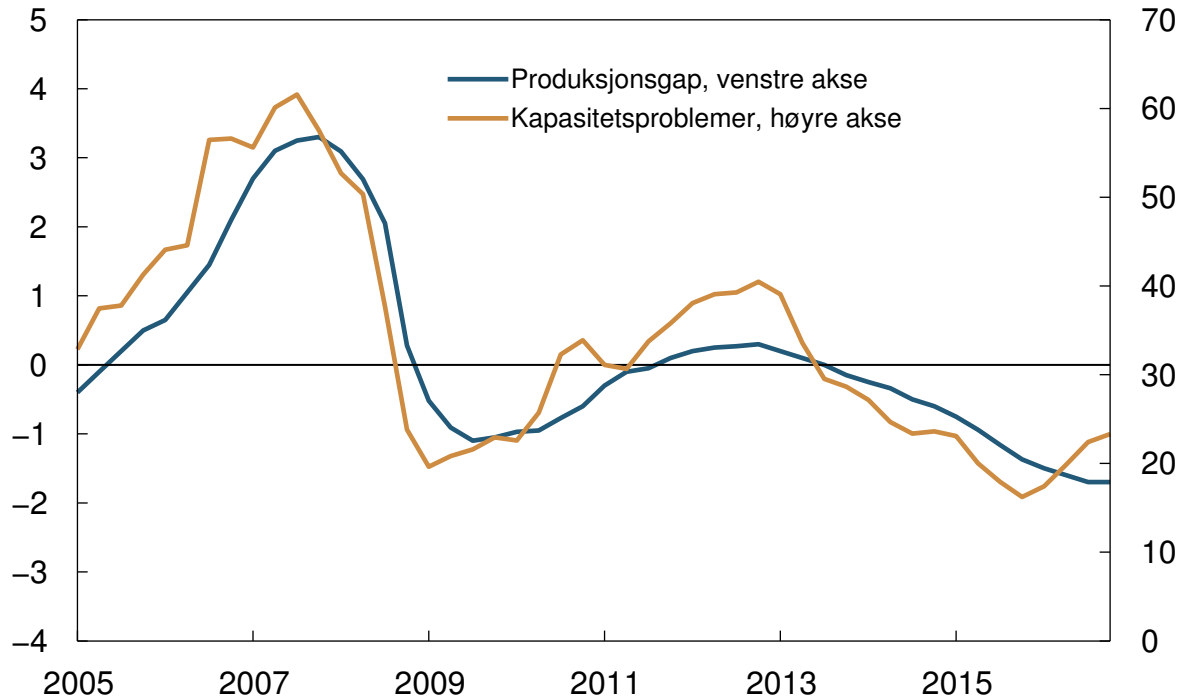
Figur 3 Arbeidsstyrke og sysselsetting i AKU.
Prosent av befolkningen 15 – 74 år. 1985 – 2016¹⁾

1) Anslag for 2016 (stiplet).

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 4 Norges Banks produksjonsgap¹⁾ og kapasitetsproblemer i Regionalt nettverk²⁾. Prosent. 1. kv. 2005 – 4. kv. 2016

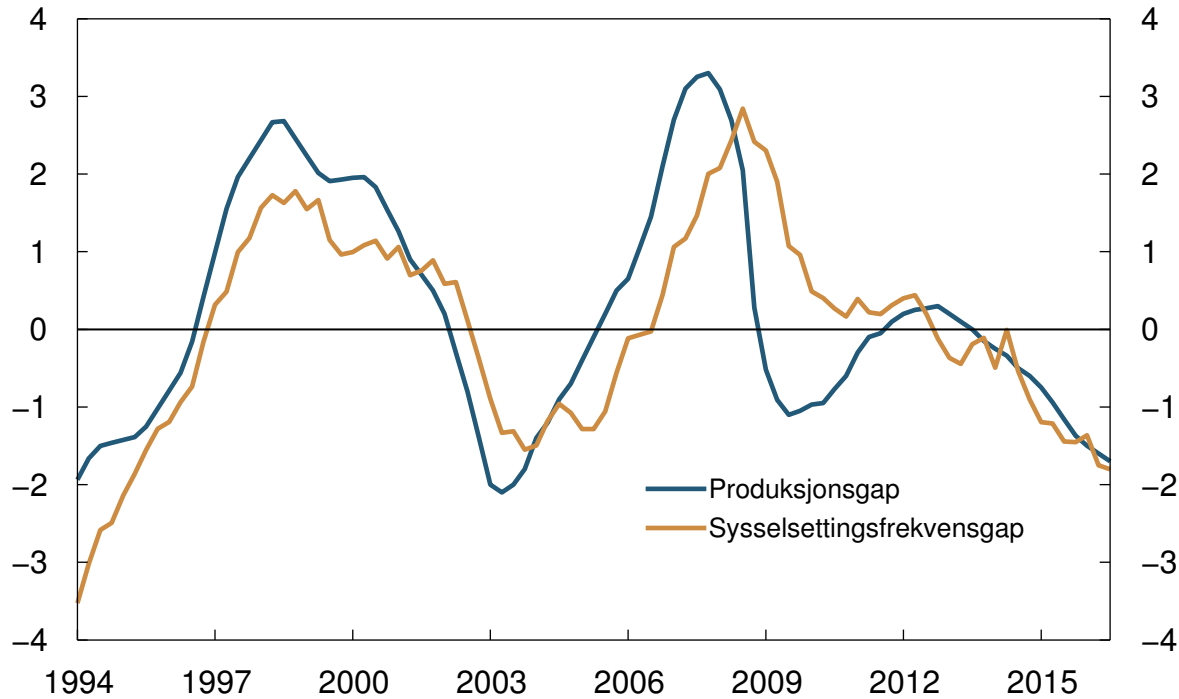

1) Produksjonsgapet måler den prosentvise forskjellen mellom BNP for Fastlands-Norge og anslått potensielt BNP for Fastlands-Norge. Forskøvet et år.

2) Andel av kontaktbedrifter som vil ha noen eller betydelige problemer med å møte en vekst i etterspørselen.

Kilde: Norges Bank

Figur 5 Norges Banks produksjonsgap¹⁾ og sysselsettingsfrekvensgap²⁾.
Sysselsatte som andel av befolkningen 25–54. Prosent. 1. kv. 1994 – 3. kv. 2016

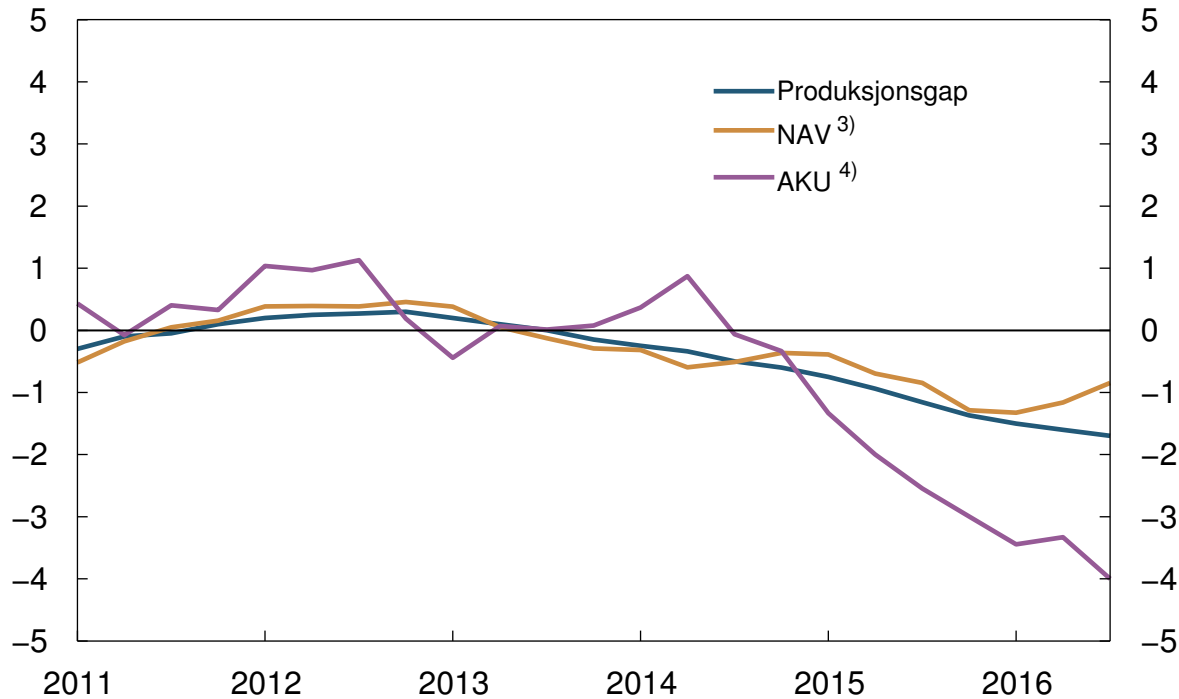

1) Produksjonsgapet måler den prosentvise forskjellen mellom BNP for Fastlands-Norge og anslått potensielt BNP for Fastlands-Norge.

2) Avvik fra gjennomsnitt 1994–2016.

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 6 Norges Banks produksjonsgap¹⁾ og mål på kapasitetsutnyttning utledet fra arbeidsledighet²⁾. Prosent. 1. kv. 2011 – 3. kv. 2016

1) Produksjonsgapet måler den prosentvise forskjellen mellom BNP for Fastlands-Norge og anslått potensielt BNP for Fastlands-Norge.

2) Basert på estimerte Okun-sammenhenger og uendret beregnet trendnivå for arbeidsledigheten fra 2015.

3) Registrert arbeidsledighet.

4) Arbeidskraftundersøkelsen.

Kilder: NAV, Statistisk sentralbyrå og Norges Bank